

14126622

อภินันทนาการ

วิเคราะห์บทบาทของทหารในการเมืองไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2524

0397
29 SEP 2006

คณะสังคมศาสตร์	
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	
วันลงทะเบียน	29 SEP 2006
เลขทะเบียน	0397
เลขเรียกหนังสือ	IO 490431

วิทยานิพนธ์

ของ

อรุณ แสงจันทร์

ศูนย์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

เลขทะเบียนที่ 71122

รับวันที่.....

U 162
ด 412/2
2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ พิษณุโลก
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต

มีนาคม 2534

อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยยบเรศวร

.....*ดร. สันต์ วัฒน...*..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์อารี กลั่นกลิ่นหอม)

.....*สมศรี...*..... กรรมการตรวจรูปแบบ
(รองศาสตราจารย์ ยสมกิต ศรีสิงห์)

ประกาศคุณูปการ

ในการศึกษาکنควาวิทยานิทนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่าน อาจารย์
อารี กลั่นกลิ่นหอม ที่กรุณาให้คำแนะนนำตรวจแก้ไขขอบทพรอง ของวิทยานิทนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ
เรียบร้อย และขอขอบพระคุณในความเมตตาที่ท่านอาจารย์ให้ต่อผู้เขียนประคองญาติผู้ใหญ่ท่าน
หนึ่ง ตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุด มหาวิทยาลัยเรศวรพิษณุโลก หอสมุดวิทยาลัยครูพิบูล-
สงคราม หอสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก หอสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ได้
อำนวยความสะดวก ในการค้นควาเอกสารที่ใช้ประกอบการเขียนวิทยานิทนธ์

ขอขอบคุณ เพื่อน ที่ น้อง ในคณะสังคมศาสตร์ ที่ได้เป็นกำลังใจแก่ผู้เขียน จนวิทยา-
นิทนธ์ เรื่องนี้สำเร็จลุลวงด้วยดี

ความดีของวิทยานิทนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ บิศา มารคา ผู้ให้กำเนิดที่ได้
อุปการะเรื่องค่าใช้จ่าย และมอบความรักความเข้าใจ ตลอดทุกเสมอมา

อรุณ แสงจันทร์

คำนำ

หน้าที่ประการสำคัญของนักประวัติศาสตร์ (Historian) ซึ่งเป็นผู้ที่
ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะทุกแง่ทุกมุมก็คือการ
นำเสนอข้อเท็จจริง (Facts) ต่อบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์
โดยตรง ทางคำพูด และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น
ได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขพฤติกรรมของสังคมปัจจุบันให้พัฒนายิ่งขึ้น

การนำเสนอข้อเท็จจริง ของนักประวัติศาสตร์ จะให้ผลอย่างสมบูรณ์
ก็ต่อเมื่อได้ศึกษาระเบียบวิธีต่าง ๆ ให้ชัดเจนต้องแท้ รวมทั้งต้องลงมือปฏิบัติการ
(Practicum) ให้ชำนาญ โดยการศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์ (Historiography)
ซึ่งถือว่าเป็นวิชาหลักของนักประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์นิพนธ์ เรื่อง วิเคราะห์บทบาทของทหารในการเมืองไทย
พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2524 เล่มนี้ มุ่งเขียนเน้นทางด้านการวิเคราะห์บทบาท
ของทหาร ภายในกองทัพ ซึ่งมีสาระความต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาจะต้องค้นคว้าให้
กว้างยิ่งขึ้น ไปกว่าข้อความของตำราที่เขียนเสนอไว้ ซึ่งผู้เขียนหวังในคำ
ประโยชน์สำหรับผู้ศึกษาบ้าง ตามสมควร

นายอรุณ แสงจันทร์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทนำ	1
บทที่ 1 ลักษณะขององค์กรทหาร	6
1.1 ลักษณะเด่นขององค์กรทหารของไทย	6
1.2 บทบาทของทหารบกในการเมืองไทย	9
บทที่ 2 สภาพการณ์ทางการเมืองของไทยหลังวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516	14
2.1 ผลกระทบของเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ต่อคณะทหาร	14
2.2 การก่อตัวของคณะทหารหนุ่มและบทบาททางการเมือง	19
2.2.1 แกนนำของคณะทหารหนุ่ม	19
2.2.2 การเคลื่อนไหวทางการเมือง	20
2.2.3 ตำแหน่งทางทหารที่สำคัญ	27
2.3 การก่อตัวและบทบาททางการเมืองของกลุ่มทหารประชาธิปไตย	31
2.3.1 ความเป็นมาและลักษณะของกลุ่ม	32
2.3.2 การเคลื่อนไหวทางการเมือง	35

	2.3.3 แนวความคิดและการแปรแนวความคิดเป็น นโยบายของทหารประจำประเทศไทย	38
บทที่ 3	การเปรียบเทียบคณาหารหนุมกับทหารประจำประเทศไทย	51
	3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคณาหารหนุมกับกลุ่มทหารประจำประเทศไทย	51
	3.2 ลักษณะที่ร่วมกันของคณาหารหนุมกับกลุ่มทหารประจำประเทศไทย	53
	3.3 ลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างคณาหารหนุมกับกลุ่มทหาร ประจำประเทศไทย	54
บทที่ 4	การแทรกแซงทางการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 และบทบาทของคณาหารในทศวรรษ	58
	4.1 การดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของทหารตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524	60
	4.2 บทบาทของคณาหารในฐานะที่เป็นกลุ่มการเมือง	67
	4.3 สภาพที่เปิดโอกาสให้ทหารเข้าแทรกแซงทางการเมือง	70
	4.3.1 ความล้มเหลวของการบริหารของรัฐบาล	70
	4.3.2 การลดลงของความชอบธรรม	74
	4.4 การใช้กำลังทหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน ประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524	76
	4.4.1 สาเหตุที่อ้างในการก่อการกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหารในประเทศไทย หลัง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524	78

4.4.2	แถลงการณ์คณะกรรมการปกครองแผ่นดินวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519	83
4.4.3	ประกาศของ คณะปฏิวัติวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2520	85
4.4.4	แถลงการณ์ของ คณะปฏิวัติวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520	86
4.4.5	แถลงการณ์ของ คณะปฏิวัติวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2524	87
4.4.6	รายชื่อ ผู้บัญชาการทหารบกและระยะเวลาที่ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2475- พ.ศ. 2524	91
4.4.7	รายชื่อหัวหน้าคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2524 และระยะเวลาที่ดำรง ตำแหน่งแยกเป็นทหารและพลเรือน	93
บทสรุป		96
บรรณานุกรม		100
ภาคผนวก ก.	คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่องนโยบาย การต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์	104
ภาคผนวก ข.	รายชื่อ นายกรัฐมนตรีของ ไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475- พ.ศ. 2524 แสดงจำนวนครั้งและระยะเวลาที่ดำรง ตำแหน่ง	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1. แสดงจำนวนสมาชิกสถานิติบัญญัติชุดที่ 1 (2515) และสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติชุดที่ 2 (2516)	61
ตารางที่ 2. แสดงจำนวนสมาชิกสภาปฏิรูป 2519 จำแนกตามทหาร - พลเรือน	63
ตารางที่ 3. แสดงการเปรียบเทียบสมาชิกสภาปฏิรูป 2519 และสมาชิกสถานิติบัญญัติ 2520 แยกเป็นทหารและพลเรือน	65
ตารางที่ 4. แสดงทหารกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาประเภท แต่งตั้งในระหว่าง พ.ศ.2475 - 2524	66
ตารางที่ 5. แสดงสาเหตุที่อ้างในการก่อกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหารในประเทศไทยหลัง พ.ศ.2516 - พ.ศ.2524	78
ตารางที่ 6. แสดงรายชื่อผู้บัญชาการทหารบกและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ.2475 - 2525	91
ตารางที่ 7. แสดงรายชื่อหัวหน้าคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ของไทยตั้งแต่ พ.ศ.2475 - 2524 และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง แยกเป็นทหารและพลเรือน	93

บทนำ

นับแต่อดีตจนถึง การเปลี่ยนแปลง การปกครอง จากระบบสมบูรณาญา
สิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มบุคคลที่เรียกตัวเองว่าคณะราษฎรซึ่ง
นำโดยข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือน ที่มีแนวความคิดตามแบบตะวันตก
ในระยะต่อมาพบทาง การ เมือง โค้ดกอยู่กับกลุ่มผู้นำทางทหารอย่างแท้จริง นับแต่
การเข้ามามีอำนาจทางการเมือง ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ใน พ.ศ. 2490

แม้การปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. 2500
จะทำให้จอมพล ป. พิบูลสงครามหมดอำนาจไป แต่ผู้ที่ขึ้นมาใช้อำนาจสืบต่อ ยังคง
เป็นผู้นำทหาร คือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ระบบการ เมืองของจอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถูกเรียกว่าระบบพ่อขุน คือเป็นระบบเผด็จการแบบพ่อ โดยมี
โครงสร้างสังคม 3 ชั้น คือ รัฐบาล ระบบราชการ และประชาชน ซึ่งนั้น
หมายถึง สถาบันทางการเมืองอื่น ๆ เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา การเลือกตั้ง
รัฐธรรมนูญ แม้จะมีการจัดตั้ง แต่ก็ไม่มีความหมายหรือบทบาทอะไร เพราะอำนาจ
ทุกอย่างในช่วงนั้น อยู่ที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพียงผู้เดียว

ต่อ จากยุคของจอมพลสฤษดิ์ คือยุค จอมพลถนอมกิตติขจร ซึ่งพยายามดำเนิน
รอยตามจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยการใช้อำนาจทางทหาร ควบคุมการเมืองไว้
แต่ในช่วงนี้บทบาทของขบวนการนิสิตนักศึกษา มีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น
ประกอด้วยใ้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชน และประชาชน ซึ่งเอื้อมระอาค่อระบบ
เผด็จการที่ผ่านมา

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ยัง เกี่ยวข้องกับทหารประชาธิปไตย หน้า 45

² ลิขิต ชีระวัฒน์ "ประชาธิปไตยครึ่งใบ" มติชนสุดสัปดาห์ 406:26

ในที่สุดเสียงเรียกร้องในความต้องการประชาธิปไตย ก็กลายเป็นพลังมหาชน ในกรณี 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ในที่สุดรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ต้องลาออก อำนาจทางการเมืองจะหมดไปอย่างไรก็ตาม มีผู้วิจารณ์การเมือง ในช่วงนี้ว่า การเปลี่ยนแปลงในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 โดย การเคลื่อนไหวของฝ่ายนิสิต นักศึกษา ประชาชน จนเป็นผลสำเร็จ และไ้รับสิ่งที่เรียกว่า ประชาธิปไตยมานั้น เหตุสำคัญมาจากความขัดแย้งในกลุ่มผู้นำทหารด้วยกันเอง

เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นความเสื่อมของการปกครองโดยคณะทหาร ก้าวไปสู่จุดเริ่มต้นของกระบวนการประชาธิปไตย ช่วงปี พ.ศ. 2516- พ.ศ. 2519 เป็นช่วงที่ประชาชนได้สัมผัสกับระบอบประชาธิปไตยอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทหารไม่มีบทบาททางการเมือง แต่ถึงแม้ทหารจะไม่มี การเคลื่อนไหวแต่ก็มีทหารรุ่นใหม่บางกลุ่มซึ่ง เกิดขึ้นหลัง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516* เผ่าความเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้วยความไม่พอใจและไม่เห็นด้วยกับระบอบประชาธิปไตยเท่าใดนัก จึงได้มีการเคลื่อนไหวอย่าง เงียบ ๆ เพื่อสังคมนัก และรอเวลา จนในที่สุดได้มีการทำรัฐประหาร รัฐบาลพลเรือน และ ได้ถูกกลายมาเป็นเหตุการณ์ วันมหาวิปโยค ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 แลหลังจากรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นคั้นมานั้นแสดงให้เห็นถึงการกลับมาทางการเมืองของทหาร ตั้งแต่บัดนั้นมาทหารก็มีบทบาททางการเมือง และมีส่วนผลักดันการเมืองไทยตลอดมา หลัง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งพลังทางการเมืองของทหาร ทำเป็นไปทาง กลางพลังใหม่ ๆ ทาง สังคม ใ้แก่ ชนชั้นกลางใหม่ ทำให้เกิดระบบการเมืองที่เรียกว่า "ประชาธิปไตยครึ่งใบ"¹ คือระบบการเมืองที่ทหารและประชาชนต้องพบกันครึ่งทาง

ลักษณะเด่นของคำว่า ประชาธิปไตย ครึ่งใบพอแยกเป็นประเด็น คือ²

* กลุ่มทหารหนุ่ม (จปร.7) และกลุ่มทหารประชาธิปไตย

1 ดิฉิต ชีรเวกิน ด.ก.

2 ชีรยพุช บุญมี "จากสุดท้ายประชาธิปไตยครึ่งใบ" มติชนสุดสัปดาห์

1. ระบบประชาธิปไตยครึ่งใบ เป็นการสานประโยชน์ การประนีประนอมระหว่าง กลุ่มประกอบด้วย ความเปลี่ยนแปลงตาม เศรษฐกิจและสังคมทำให้นักธุรกิจ เข้ามามีบทบาทในทางการเมือง มากขึ้นโดยการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง การเป็นผู้นำบริหารพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็เพื่ออำนาจต่อรอง ในทางการเมือง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตน

2. ในขณะที่ทหารมีบทบาทในทางการเมือง มากขึ้นทำให้มีการขัดแย้ง ในหมู่ทหารด้วยกัน คือมีการแย่งตำแหน่งและอำนาจ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการเมืองไทย

3. การกลับมาใช้อำนาจ ทางการเมืองของทหาร ซึ่งเห็นได้จาก รัฐประหาร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 และการกบฏอีกหลายครั้ง ซึ่งทหารกลุ่มที่มีบทบาทอยู่เบื้องหลัง เหตุการณ์ ก็คือ กลุ่มทหารหนุ่ม หรือ กลุ่มทหาร จปร. รุ่น 7

4. การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการย้ายพรรคหรือถูกขับออกจากพรรค การให้การสนับสนุนทางการเงินจากผู้บริหารพรรค ทำให้ ส.ส. ซากอัสระ มีสภาพเหมือนลูกจ้างพรรค

5. การที่มีนักธุรกิจ เข้ามาเล่นการเมืองมากขึ้น ทั้งมีการใช้เงินทุ่มซื้อเสียงเพื่อให้ได้เป็น ส.ส. หรือซื้อตำแหน่งรัฐมนตรีทำให้ มีข่าวลือ เป็นที่คาดกันว่านักธุรกิจเหล่านั้น เมื่อได้รับตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ก็พยายามให้ตำแหน่งหน้าที่หาเงินโดยทางในมิชอบโดยสื่อสารมวลชนวิพากษ์วิจารณ์ว่าลักษณะการเมืองไทยในปัจจุบัน เป็นลักษณะธุรกิจการเมือง

จะเห็นว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 ที่ผ่านมา การเมืองของไทยก็ยังไม่เคยมีช่วงใดที่เป็นประชาธิปไตย โดยสมบูรณ์ แต่จะเป็นประชาธิปไตย ครึ่งใบ เป็นการ

ประนีประนอม แบ่ง เป็นอำนาจกันระหว่าง กองทัพพระนคร เมือง' อยุธยา
ก็ตามคณะทหาร ก็เป็นกลุ่มที่เข้ามา มีบทบาทในการ เมืองไทย เสมอมา

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ และการ เข้ามามีบทบาทในทางการ เมือง
ของทหาร ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524
2. เพื่อศึกษาถึงบรรยากาศ และความเป็นไป ในทางการ เมือง
ในช่วง พ.ศ. 2516- พ.ศ. 2524
3. เพื่อศึกษาถึงบทบาท ทางการ เมืองของ กลุ่มทหารผู้นำของไทย
โดยศึกษาจากช่วง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524

ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้

1. ผลของการศึกษาจะสามารถทำให้ทราบถึง สาเหตุ และการ เข้ามา
มีบทบาทของทหาร ในช่วง พ.ศ. 2516 - 2524
2. ผลของการศึกษาจะสามารถทำให้ทราบถึงบรรยากาศความเป็นไป
ในทางการ เมือง ในช่วง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524
3. ผลของการศึกษาจะสามารถทำให้ทราบ และ เข้าใจบทบาทของ
ทหารในทางการ เมือง ของไทยอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1 ชีรบุท มณี "ฉากสุดท้ายประชาธิปไตยครึ่งใบ" มติชนสุดสัปดาห์

404 : 11 พฤษภาคม 2531

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาคนคว่ำถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นผลให้ทหารเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง
2. ศึกษาคนคว่ำถึงความเป็นไปของเหตุการณ์บรรยากาศทางการเมือง ในช่วง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524
3. ศึกษาคนคว่ำถึง บทบาทของทหารในทางการเมืองและด้านอื่น ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524

วิธีการในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า จะใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach)

และเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้จาก หนังสือ วารสาร บทความซึ่งเป็นหลักฐาน

รับรอง

แหล่งที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. หอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
2. หอสมุดวิทยาลัยครูชุมพลสงคราม
3. หอสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก
4. หอสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม

ลักษณะขององค์กรทหาร

1.1 ลักษณะ แก่นของ องค์กร ทหาร ของ ไทย

คณะทหารนั้น เป็นองค์กรของรัฐองค์กรหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาที่องค์กร
ทุกองค์กรจะต้อง มีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน องค์กรทหาร ก็เช่นกัน
ในวัตถุประสงค์หลักขององค์กรทหารได้แก่การต่อสู้ ปองกันประเทศ และเอาชนะ
สงคราม¹

และองค์กรทหารมีลักษณะแก่นอันจะเอื้อไปสู่เป้าหมายข้างต้น ได้แก่

1. มีการบังคับบัญชาที่รวมศูนย์
2. มีการบังคับบัญชาลัดหน้าเป็นลำดับชั้น
3. มีระเบียบวินัย
4. มีการสื่อสารติดต่อภายในระหว่างหน่วยย่อยต่าง ๆ ขององค์กร
5. มีความสามัคคีรักหมู่คณะ

นอกจากลักษณะแก่นข้างต้นแล้ว องค์กรทหารยังมีข้อได้เปรียบองค์กร
อื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถและศักยภาพที่จะใช้กำลัง- ความรุนแรง เพื่อจัดการกับ
ปัญหาทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการศึกษาอบรมที่มีระยะเวลา
ต่อเนื่อง และมีการอยู่รวมหมู่ ในสถานศึกษา และร่วมงานในกรมกองทำให้เกิด
การหล่อหลอมทางความคิดที่คล้ายคลึงกันมากกว่าองค์กรอื่น ๆ

¹ พลศักดิ์ จิตรโกศิริ ไทยมองไทยทัศนะจากต่างแดน 2524 หน้า 5

ทหารมีระบบค่านิยมเกี่ยวกับคุณธรรมทางทหารอันได้แก่ การรักษาคติ การทวงแทนปิตุภูมิ คุณธรรม การรักเกียรติ ความมีระเบียบวินัย การเคารพ เชื่อฟัง คำนำบัญชา คัมภีร์วิชา อย่างเคร่งครัด

รัฐสมัยใหม่ซึ่งคณะทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งเป็นระบบ มีภารกิจหลักในด้านการปกป้องอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน ทำให้องค์กรทหารแสวงหาความมีประสิทธิภาพสูง เพื่อปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการเป็นทหารจึงมีลักษณะเป็นวิชาชีพที่สำคัญวิชาชีพหนึ่ง ในสังคม *

การที่องค์กรทหารมีลักษณะเป็นวิชาชีพทำให้ออกให้เกิดการเกาะกลุ่มอย่างแน่นหนาขององค์กรทหาร องค์กรทหารที่มีความเป็นวิชาชีพสูง จะป้องกันมิให้กลุ่มอื่น ๆ ภายในสังคม เข้ามารวมตัวกันมากเกินไป ¹

ทหารในรัฐสมัยใหม่ จึงมีลักษณะที่เป็นกลุ่มซึ่งแยกตัวออกมาและเกาะกลุ่มอย่างแน่นหนาเพื่อรักษาปกป้องและสร้างเสริมประโยชน์ร่วมของกลุ่มวิชาชีพซึ่งมีทั้ง มีลักษณะเป็นวิชาชีพ ซึ่งหมายถึง พิจารณาทางด้านภารกิจหลักของอาชีพทหาร

การที่ทหารมีบทบาท และลักษณะสองด้านนี้ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นว่า ทหารจะกระทำบทบาทใดเป็นหลักหรือบทบาทใดเป็นรอง

แต่ในลักษณะหนึ่ง คือความเกี่ยวพันขององค์กรทหาร กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของทำให้ทหารมีบทบาททางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

องค์กรทหารในปัจจุบัน ของประเทศไทยรวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาอื่น มิได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะคง ทำสงครามตลอดเวลา หากอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การที่ทหารเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและแทรกแซงภารกิจของกลุ่มคนกลุ่มอื่น ๆ

* วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ค่อง การฝึกฝนที่มีระดับสูง ในแขนงวิชาที่มีความชำนาญ

¹ สมเด็จ (นามแฝง) "ทหารกับประชาธิปไตย" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 9:6 - 12

จึงทำให้กลุ่มคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ต้องประเมิณบทบาทของ คณะทหาร ในทาง การเมือง ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง คณะทหาร กับสถาบันส่วนอื่นของ สังคม ซึ่งถือ ความหมายทางการเมือง เป็นบทบาท และหน้าที่อันชอบธรรมของตน

ในค่านของ ความรับผิดชอบธรรมในทาง การเมือง เป็นปัญหาที่รัฐบาล พลเรือน รัฐบาลทหาร รัฐบาลทหาร-รัฐบาล พลเรือนที่ร่วมกันใช้อำนาจปกครอง ทางประสมปัญหานี้ร่วมกัน

วิฤทธิ ค่านความชอบธรรม ทำให้ทหารมีความสนใจที่จะเข้ามามีบทบาท ทางการเมือง จนเป็นเหตุให้เกิดความพยายามที่จะใช้อิทธิพล เข้าแทรกแซง ใน กระบวนการทางการเมือง ตั้งแต่ระดับต่ำสุด ไปจนถึงระดับสูงสุด คือการทำรัฐ ประหาร

องค์กร ของ ทหาร เป็นกลุ่มชนที่มีศักยภาพสูงสุดที่จะทำลาย ความชอบธรรม ของระบบของรัฐบาล และของสถาบันสำคัญทางการเมืองอื่น ๆ

บทบาทของ คณะทหาร ที่ศึกษากันโดยส่วนใหญ่ เป็นการ ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่าง คณะทหาร กับนักการเมืองพลเรือน มิได้ให้ความสนใจต่อพลังขับเคลื่อน ภายในองค์กรของทหาร * มากเท่าที่ควร แท้จริงแล้ว คณะทหารมิใช่พลังที่เป็นหนึ่งเดียว หากมีส่วนย่อยภายในองค์กรที่ไม่เป็นทาง การควยการทำความเข้าใจใน บทบาททางการเมือง ของคณะทหาร จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง กำหนดลงไปให้แน่นอนว่า การวิเคราะห์นั้น เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับส่วนใดของ คณะทหาร **

* หมายถึง พลังที่เกิดขึ้นภายในกองทัพและเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดผลตามมา อาจมา มาจากกลุ่มย่อย ภายในกองทัพผลักดันขึ้น

** เนื่องจากทหาร มิได้มีลักษณะ เป็นเอกภาพแต่มีการ แยกแยกทาง ความคิดและการ แสดงออก ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์โดยรวมหมดได้

1.2 บทบาทของทหารบกในการ เมืองไทย

ทหารหมายถึงข้าราชการประจำ ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบของ ประเทศ แต่บทบาทของทหารไทย โดยเฉพาะทหารบกนั้น นับตั้งแต่การ เปลี่ยนแปลง การปกครองในปี พ.ศ. 2475 มาจนถึงปัจจุบัน¹ เราไม่อาจปฏิเสธถึงบทบาท ของทหารในทางการ เมืองได้ ไม่ว่าจะเป็นการจกตั้งรัฐบาลเอง หรืออาจเป็นคน กลางในการจัดตั้งรัฐบาล การสนับสนุนบุคคลในใญ่บุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ รัฐบาล พรรคการเมือง ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทหารจะไม่มีส่วนร่วม ในทางการ เมืองเลย ทหารมีหน้าที่อย่าง เกี่ยวคือ การป้องกันประเทศ แต่สำหรับ ประเทศไทยเราต้องยอมรับว่า ระบอบการปกครองประชาธิปไตยของเรายังไม่ เจริญเท่าที่ควร จึง เป็นข้อที่ทหาร นำมาอ้างที่จะ เข้ามามีบทบาทในทางการ เมืองได้²

ทั้งนี้กล่าวแล้ววาทหารที่ เข้ามามีบทบาททางการ เมืองของไทยมากที่สุด ได้แก่ทหารบก ซึ่งทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.2.1 กองทัพบกเป็นองค์กรที่ถือกำเนิดก่อน กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ มีพัฒนาการที่ยาวนาน มีกำลังพลมากที่สุด และเป็นกองหลักของ ประเทศ

1.2.2 นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ทหารบก มีบทบาทสำคัญในทางการ เมืองของประเทศตลอดมา

1.2.3 ผู้นำระดับสูงสุดของฝ่ายบริหารในการ เมืองไทยมาจากกองทัพบก มากที่สุด

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช "กองทัพไทยส่งเสริมหรือเหนี่ยวรั้งประชาธิปไตย" 50ปี บนเส้นทางประชาธิปไตย 2525 หน้า 142

² พลศกดิ์ จิรไกรศิริ อด.

1.2.4 ในรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประเภทต่าง ๆ ทั้งจะเห็นว่า ทหารบกได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาในอัตราส่วนที่สูงกว่า ทหารจากเหล่าทัพอื่น^{*} ซึ่งนับเป็นรากฐานในการสนับสนุนอำนาจในทางการเมือง มวลโดยตลอด

บทบาททางการเมืองของทหารบก จะต้องพิจารณาแยกเป็นสองลักษณะ คือ บทบาทในการสนับสนุน หรือ คัดค้าน รัฐบาลที่มีนักการเมืองพลเรือนเป็น ผู้นำ กับบทบาทในการสนับสนุนหรือคัดค้าน รัฐบาลที่มีทหารบกเอง เป็นผู้นำ

ในกรณีหลังนี้ จะต้องพิจารณาถึงลักษณะความขัดแย้งระหว่างกลุ่มย่อย ภายในกองทัพบก ความขัดแย้งลักษณะนี้เป็นรูปแบบของ การเมืองภายในกองทัพไทย มาตลอด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงก่อนกรณี กบฏ 1 เมษายน 2524

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 - ก่อน 1 เมษายน 2524 ปรากฏการณ์ใหม่ ในกองทัพบกไทยได้แก่ การก่อตัวของกลุ่มย่อยภายในกองทัพ^{**} ปรากฏการณ์ของการก่อตัวของกลุ่มขนาดเล็กภายในกองทัพ ซึ่งให้เห็นว่าความเห็นที่ว่า กองทัพบก หรือคณะทหาร เป็นองค์กรที่มีเอกภาพเป็นกลุ่มเดียวกัน ไม่มีข้อสนับสนุนในทางความ เป็นจริง ทั้งนี้เพราะภายในกองทัพเองก็มีการแตกแยกออกเป็นกลุ่ม เล็ก หรือ ฝักฝ่าย แม้แต่ทางความคิดก็มีความแตกต่างกัน มิใช่จะมีเอกภาพ ทางภารกิจและ ทางการเมือง

* ทหารเรือเคยมีบทบาททางการเมือง แต่หลังจากเกิด กบฏแมนฮัตตัน ซึ่ง ก่อการ โดยทหารเรือ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2494 ลมเพลวหลังจากนั้นทหารเรือก็ไม่มีบทบาท ทางการเมืองอีกเลย

** ได้แก่ กลุ่มทหารหนุ่ม

กลุ่มขนาดเล็กในกองทัพ ก่อตัวขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการเกาะกลุ่ม ของนักเรียนรุ่นเดียวกันผู้ร่วมเหล่า หมวก กองพัน กรม ผู้มีประสบการณ์ การรวบรวมมีกัน ผู้มีความคิด-ความเชื่อ อุดมคติ คล้ายคลึงกัน ผู้ที่มาจากภูมิภาคเดียวกัน หรือมาจากการมีผลประโยชน์ เฉพาะกลุ่มที่ตรงกัน ประการใดประการหนึ่ง*

ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบกลุ่มขนาดเล็กนี้ น่าจะเกิดขึ้นในหมู่นายทหารระดับกลาง และระดับล่างมากกว่าในระดับสูง ทั้งนี้โดยวิธีชีวิต และสภาพาทังส่วนตัว และในทางราชการ แล้ว นายทหารระดับกลาง และระดับล่างมีพลังขับเคลื่อนให้มีการ เกาะกลุ่มมากกว่า นายทหารระดับสูง

นายทหารระดับสูง คือ ยศ พลตรี - พลเอก

นายทหารระดับกลาง คือ ยศ พันตรี - พันเอก

นายทหารระดับล่าง คือ ยศ ร้อยตรี - ร้อยเอก

โดยเฉพาะความสำคัญอยู่ที่กลุ่มนายทหารระดับกลางความสำคัญของนายทหาร ยศระดับกลาง อยู่ที่การดำรงตำแหน่ง ในกองทัพ ซึ่งโดยสายการบังคับบัญชา จะอยู่ภายใต้ นายทหารยศสูงชั้นนายพลก็จริง แต่ นายทหารยศระดับกลาง เป็นจุดเชื่อมของ สายบังคับบัญชา ระหว่างระดับสูงกับระดับล่าง นายทหารระดับกลาง นับเป็นจักรกลสำคัญของ านสาย เสนาธิการ เป็นมือทำงาน ให้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ในค่านิยมการทาง การ เมืองนั้น ความเข้มข้นของการยึดมั่น ในอุดมการณ์นี้มักจะอยู่ในตัวนายทหารระดับกลางซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่อาวุโส ไม่สูง แต่ก็ไม่ต่ำนัก เนื่องจากนายทหารระดับกลาง มีสภาพทาง สังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนโอกาสที่จะมีผลประโยชน์น้อยกว่านายทหารระดับสูง

* กลุ่มทหารหนุ่มศึกษาแนวทางของ กลุ่มคบคิของ ทหารในตุรกี ซึ่ง เป็นนายทหารระดับกลาง เรียกกลุ่มว่า ยังเติร์ก ซึ่งต่อมา เป็นชื่อใช้เรียกกลุ่มทหารหนุ่มของไทยเช่นกัน เป็นกลุ่มย่อยที่ก่อตัวขึ้น ในกองทัพ

อุดมการณ์ทางการเมือง ดังกล่าวได้แก่

1. ความรู้สึกชาตินิยม
2. ลักษณะการดำรงชีวิตที่เคร่งครัด ซื่อสัตย์ หุ่่มเทเพื่องาน ไม่ฟุ้งเพื่อ
3. การยอมรับความสำคัญในการใช้กลไก ของรัฐ เป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

4. การมองการเมืองในแง่ลบ แม้ทหารจะเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง แต่ก็คอยที่จะปฏิเสธบทบาทในทางการเมือง แต่ก็คอยที่จะปฏิเสธบทบาทนั้น โดยดำรงตนอยู่เหนือการเมืองอีกทีหนึ่ง

องค์กรทหารในประเทศไทย รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ นั้นเท่าที่ผ่านมาจะไม่ยอมรับ และไม่ศรัทธาในนักการเมืองพลเรือนเท่าใดนัก รวมทั้งไม่นิยมการเมืองระบบพรรค โดยที่ทหารมีความเชื่อว่าปัญหาในใจ ๆ ก็ตาม ที่เกิดขึ้นสามารถถ่มหินทางแก้ไขได้อย่างง่าย ๆ และตรงไปตรงมา ด้วยความรวดเร็ว ไม่ต้องใช้วิธีประณีตประนอนผ่อนปรน **

ไม่ต้องใช้วิธีที่อ้อมค้อมไม่ตรงจุด และชักช้าคือ นิยมการเป็นผู้กระทำ ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารมากกว่าเป็นนักคิด หรือนักต่อรอง

คณะทหารที่เข้าไปมีบทบาททางการเมืองมักจะถูกวิเคราะห์และประเมินบทรวม ๆ กันไป ซึ่งแท้ที่จริงแล้วบทบาทของทหารบกในทางการเมืองของประเทศไทยจะต้องดูจากกลุ่มขนาดเล็กที่ก่อตัวขึ้นในกองทัพซึ่งที่ใดกล่าวแล้วว่า กองทัพโดยความเป็นจริงก็ไม่ได้มีลักษณะเป็นเอกภาพ *** อย่างที่กองทัพพยายามแสดงให้เห็น

* ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วทหาร จะไม่มีบทบาททางการเมือง แต่มีบทบาทเฉพาะในกองทัพ

** ดังนั้นทหารจึงมักใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงในทันทีทันใด เช่น การรัฐประหาร การการปฏิวัติ

*** คณะทหารหนุ่มเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในกองทัพเท่านั้น การแสดงความคิดเห็น คือ ความคิดเห็นของกลุ่มเท่านั้น ไม่ใช่ของกองทัพ

บทบาทของทหารบกในการ เมืองไทย ตั้งแต่หลัง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 จะต้องดูรวมถึงสภาพการณ์ทางสังคมการเมือง การเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งมีการล่าถอยเวลาและเหตุการณ์ ซึ่ง โดยรวมต้องยอมรับว่าการ เมืองของไทยนั้น บทบาทของทหารบกที่เข้ามา เกี่ยวข้องทาง ด้านการเมืองนั้นเกินขีดมากวิถีทางที่ ทหาร เข้าครอบงำทาง การ เมือง ส่วนใหญ่ล้วนแล้วเป็น เรื่องของการทำรัฐประหาร รัฐประหาร แต่ละ ครั้ง มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน รัฐบาลที่ฝ่ายทหาร จัดตั้งขึ้นหลักการรัฐประหาร มักไม่ยินยอมให้มีการมีส่วนร่วมทาง การ เมือง หรือมีก็อยู่ในขอบเขตจำกัด

ในการยึดอำนาจหลายครั้ง พรรคการเมือง สถาปนาราษฎร และ การ เลือกตั้ง มักถูกยุบเลิก** การยึดอำนาจ บางครั้งอาจยินยอมให้มีการ เลือกตั้ง แต่ก็ไม่ค่อยมีความหมายต่อการ จัดตั้งรัฐบาลมากนักสภาพเช่นนี้ แสดงถึงทัศนคติ ของผู้นำทหาร ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนว่า ยังไม่เห็นถึงความจำเป็นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ทาง การ เมือง

ในทางการเมืองของไทยตั้งแต่หลัง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานับได้ว่า ทหารมีบทบาทในการปกครองประเทศมาตลอดแต่ในความเป็นจริงต้องยอมรับว่า องค์การทหาร ไม่ได้พัฒนารูปแบบของ การปกครองให้เป็นไปตามระบอบที่แท้จริงแห่ง ครรลองประชาธิปไตย เพราะการปกครองของทหาร ไม่ได้คำนึงถึง การ กระตุ้น ให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง และขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน ให้กว้างขวางขึ้น¹

** หมายถึง อำนาจอยู่ในมือของกลุ่มทหาร เพียง กลุ่มเดียว

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ พีรศักดิ์ จันทวรินทร์ ข้อมูลพื้นฐานถึงศตวรรษแห่งการ เปลี่ยนแปลงการปกครองไทย 2525 หน้า 63

สภาพการณ์ทางการเมืองของไทยหลัง

วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 กับ การ ถอดตัวของ กลุ่มทหาร ในกองทัพ

2.1 ผลกระทบของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ต่อคณะทหาร

เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชน ซึ่งใคร่ชื่อว่าเป็นผู้หนึ่ง เจยทางการเมือง สามารถ ถูกระดมให้เป็นพลังทางการเมือง ถึงระดับที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เป็นการแสดงถึง ความสำคัญ ของ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นผลให้ผู้นำทหารในระยะนั้น และในระยะต่อมาได้สร้าง ความเชื่อมโยง กับมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ อันนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงในบทบาททางการเมืองของทหาร คือได้ให้ความสำคัญกับบทบาททางการเมือง ของประชาชนมากขึ้น และมีความต้องการ เข้ามาควบคุมดูแลมวลชนมากขึ้น ในขณะที่ในอดีตผู้นำทหาร * ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เลย ¹

การ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มี แก่มุมที่สามารถอธิบายวิเคราะห์ถึง ผลสะท้อนที่มีต่อคณะทหาร ดังนี้ ²

1. การสูญเสียอำนาจของ กลุ่มผู้นำทหาร ** ที่ได้มีบทบาททางการเมือง ไทยอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลาถึง 24 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ***

* ผู้นำที่เป็นทหารตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมา

¹ พลศักดิ์ จิตรโกศิริ ไทยมองไทยทัศนคติทางแคบ หน้า 7

² ชัยอนันต์ สมุทวณิช ยัง เติร์กกับทหารประชาธิปไตย หน้า 45

** ผู้นำทหารและเป็นนายกรัฐมนตรีนั่นได้แก่ จอมพลถนอม กิตติขจร

*** พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ทำการรัฐประหาร เมื่อ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490

ซึ่ง การคุมอำนาจทางการเมือง ของคณะทหารในช่วงเวลาดังกล่าว มิได้จำกัดอยู่ เฉพาะ การดำรงตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายบริหาร เท่านั้น หากยัง เข้าไปดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภา และใช้สมาชิกวุฒิสภาประเภทแต่งตั้ง เป็นฐานสนับสนุน ทางการเมือง ที่สำคัญอีกด้วย

ปี พ.ศ. 2494 กลุ่มรัฐประหาร 2490 ก็ได้ทำรัฐประหารอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2494 นี้ ผู้นำทหารคือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กลับมา เป็นนายกรัฐมนตรีอีก

ทหารที่มีส่วนร่วม ทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2490 และ พ.ศ. 2494 ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี กระทรวงที่สำคัญ ๆ

ในทางรัฐสภา อัตราส่วนของทหารในจำนวนสมาชิกวุฒิสภาประเภทสอง* มีสูงมาก คือในปี พ.ศ. 2494 มีสมาชิกประเภทสอง เป็นทหารถึง 91 คน จาก จำนวนสมาชิกประเภทนี้ทั้งหมด 123 คน คิดเป็นร้อยละ 73.98 โดยเป็นทหาร บก 61 คน และเป็นนายทหารบกกระชั้นนายพัน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 56.45 ของ จำนวนสมาชิกสภาที่เป็นทหารบกทั้งหมด

อัตราส่วนดังกล่าวนี้ว่าสูง เป็นพิเศษเมื่อเทียบกับวุฒิสภา พ.ศ. 2490 ซึ่งมีจำนวน 100 คน แต่มีทหารดำรงตำแหน่งดังกล่าวเพียง 34 คน เท่านั้น

ปี พ.ศ. 2500 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาล จอมพลป. สำเร็จ แต่ บทบาท และอำนาจทางการเมืองของทหารมิได้เสื่อมลง แต่กลับมีมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากได้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ เลิกพรรคการเมือง ไม่มีการเลือกตั้ง ติดต่อกันเป็นเวลาถึง 10 ปี**

* สมาชิกวุฒิสภาประเภทแต่งตั้ง หรือวุฒิสภา

** มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีกครั้งในปี พ.ศ. 2511

การเปลี่ยนแปลงในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ส่วนหนึ่งมาจากความซัดเซงภายในผู้นำทหารด้วยกันเอง จึงมีผลทำให้การเคลื่อนไหว ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และ ประชาชน เป็นผลสำเร็จได้ ส่งผลให้ผู้นำทหารที่เริ่มเข้ามาเป็นฐานอำนาจทางการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 ทอ้งหมดอำนาจลง

มคิมทหารชน ท่อค่านคณะทหาร โดยส่วนรวมสูงมากเป็นพิเศษมีการต่อต้านการเข้ามาบีบบังคับทางการเมือง ของ ทหาร คอวย การตกต่ำของ สถานภาพและเกียรติภูมิของ ทหารนี้เห็นได้จาก การที่มีทหาร เพียง 53 คน ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาปฏิวัติแห่งชาติ ใน พ.ศ. 2516 ในจำนวน 299 คน และมีเพียง 25 คน เป็นทหารประจำการ อีก 28 คน เป็นนายทหารบ้านาญ เปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2515 มีทหาร เป็นสมาชิก 185 คน จากจำนวนสมาชิก 299 คน

กล่าวได้ว่า หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แล้ว อำนาจและบทบาทของ คณะทหาร ไคลดต่ำลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

2. คณะทหาร โดยส่วนรวมต้องประสบกับการที่นักกวร เมืองฝ่ายพลเรือน และกลุ่มพลังทางการเมืองอื่น ๆ ไคพยายามคัดทอนอำนาจของคณะทหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำ เนินนโยบายทางการเมือง ปฏิบัติการ กวาค้างคอมมิวนิสต์ของ ทหาร ในหลายพื้นที่ ถูกประนามว่า เช่นฆ่า ประชาชน*** ในช่วงนี้กระแสการ โจมตี-ต่อต้านแบบเหมา รวม ๆ ไป ปรากฏอยู่ อย่างกว้างขวาง

3. การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518 พรรคการเมืองฝ่ายก้าวหน้า ที่ประกาศนโยบายทาง แนวทางสังคมนิยม*** ได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนอย่างมาก

* ภายหลังจาก จอมพล ถนอม กิตติขจร ปฏิวัติตนเอง เดือนพฤศจิกายน 2515

** โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา สื่อสารมวลชน

*** ที่ศรีโครมเช่นกรณี ถึงแดง กรณีบ้านนาทราย

**** ไคแก่ พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคพลังใหม่ และพรรคแนวร่วมสังคมนิยม

การเติบโตของพรรคที่ประกาศนโยบายสังคมนิยมกับการคืนตัวและการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังก้าวหน้า รวมถึงการสร้างพันธมิตรสามประสาน* ตลอดจนจนการเกินขบวนประท้วง กวีรจัดพิมพ์หนังสือของฝ่ายซ้าย ซึ่งผู้เคลื่อนไหวค่านนี้มักประสบผลสำเร็จ ทำให้ทหารจำนวนมากที่มีความวิตกกังวล ในสภาวะการฉะขณะนั้นเป็นอย่างมาก

เห็นได้จากมีบทความ ในวารสารกองทัพเผยแพร่วิทยาศาสตร์ความรู้ไว้อย่างชัดเจน ในลักษณะการทอประกายของคณะทหาร

...ยังไม่เคยปรากฏมาเลยว่าเป็นประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยเฉพาะในกองทัพที่ไม่ได้เคยจรโลงชาติให้มั่นคง เช่นกัน ก็ยังไม่เคยปรากฏว่า ประชาธิปไตยช่วยจรโลงความมั่นคงของชาติโดยไม่ต้องพึ่งพาทองทัพไทย¹

.....ประชาธิปไตยในขณะนั้น เหมือนกับเด็กอ่อนสอนเดินเด็กอ่อนช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องมีพี่เลี้ยงจับมือ ประชาธิปไตยแบบเด็กอ่อนก็ต้องการพี่เลี้ยงจับมือ... เราก็จงจับตามากันต่อไปแล้วกันว่ากลุ่มคนที่เรากำลังวางรากฐานประชาธิปไตยอยู่นั้น เขามีเจตนาบริสุทธิ์ใจหรือไม่ ประชาธิปไตยที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยจึงต้องเป็นแบบไทย ๆ เท่านั้นและทหารผู้เป็นคนไทยกลุ่มหนึ่ง ก็มีหน้าที่จะเป็นผู้เลือกว่าจะเอาหรือไม่กับรูปแบบประชาธิปไตยแบบไทย ๆการออกกติกากฎหมายระเบียบประเพณีในชุมชน โดยอาศัยเสียงส่วนมาก เสียงส่วนมากยังคงเป็นเสียงที่ดี ที่มีคุณภาพ..... แล้วขณะนี้เสียงส่วนมากในสถานนั้นเป็นเสียงส่วนมากที่มีคุณภาพ² กังกล่าวพอหรือยัง.....

* พันมิตรสามประสาน ได้แก่ นิสิตนักศึกษา ผู้ใช้แรงงาน และชาวนา

¹ ปราศัย เสวีกุล "ยกยอปรารณาของชาติไทย" เสนาธิปไตย เมษายน-มิถุนายน

2518

² ฤกษ์ดี ชาติอุทิศ "การเมืองตอน : ทอประกายทหารเมือง" เสนาศึกษา

ธันวาคม 2518 - มกราคม 2519

.....จะคงยอมรับว่าอาหารนั้นเป็นสถาบันอันสำคัญอันหนึ่ง ในการเสริมสร้าง ความมั่นคงให้แก่ประเทศไทย.... เพราะกำลังที่เกินขบวน และกำลังที่ชอกช้อกความสงบสุขของบ้านเมืองนั้นเป็นพลังที่ไร้ความรับผิดชอบ ซึ่งอยู่นอกกฎเกณฑ์ที่เราจะยอมรับได้ภายในจิตใจของ ทหารบางคนอาจจะคิดแตกต่างกันว่าบ้านเมืองไม่ใช่ของเราคนเกี่ยว ลองให้คนอื่นเข้าว่ากันบ้างมันอาจจะได้ข้อเปรียบเทียบกับการปกครองที่มีผู้นำ เป็นทหารหรือเมื่อไร จะปฏิวัติกันที่ไว้วางใจได้เต็มทนแล้ว.1....

4. การพ่ายแพ้ในสงครามเวียดนามของ สหรัฐอเมริกาส่งผลสะท้อนต่อประเทศไทยในแง่ที่กระแสดังกล่าว และมลทินในสหรัฐอเมริกาทำให้เกิดการทบทวนบทบาทของ สหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ใหม่

การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวมีผลกระทบของไทยสูง เพราะตลอดระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ทางการทหาร และทางการต่างประเทศกับไทยอย่างลึกซึ้ง

5. การต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยของทหาร เหตุการณ์หลายอย่าง ทำให้ทหารมีความเชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยสามารถขยายผลทางการเมืองมากขึ้นโดยอาศัย เงื่อนไขของบรรยากาศที่เปิดกว้างทางการเมือง

ชัยชนะของ พรรคคอมมิวนิสต์ใน เวียดนาม ลาวและกัมพูชาอย่างรวดเร็ว นำความวิตกกังวลให้คณะทหารมากขึ้นโดยเฉพาะบรรยากาศสภาพทางการเมืองที่คณะทหารอยู่ในสภาพที่ตึกขาดจากการมีอำนาจ และอิทธิพลทางการเมือง คั้งที่เคยมีมาก่อนในอดีต

¹ ฤกษ์ดี ชาคิอุทิศ "สมาคมนักเรียนแก่นายร้อยพระจุลจอมเกล้า" เสนาศึกษา

มิถุนายน-กรกฎาคม 2518

* ช่วงสงครามเวียดนาม สหรัฐอเมริกามีฐานทัพอยู่ในประเทศไทยหลายแห่ง

6. บทบาทของพลเอกกฤษณ์ สีวะรา ในกรณี 14 ตุลาคม 2516 ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดว่า มีความขัดแย้ง แยกแยกกันระหว่าง กลุ่มผู้นำเดิม * แม้ว่าผู้นำเดิมจะหมดอำนาจไปแต่สมัครพรรคพวกยังมีอยู่มาก

ความไม่ไว้วางใจกันในหมู่นายทหารระดับสูงนี้ จึง เป็นเหตุหนึ่งที่ยับยั้งศักยภาพทางการ เมืองของ คณะทหาร

จากสาเหตุใหญ่ 6 ประการ ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า คณะทหารภายหลังการเปลี่ยนแปลง เดือนตุลาคม 2516 ได้ถูกสภาพการณ์ และบรรยากาศทางการเมืองภายในประเทศปิดกั้นการ เข้ามามีบทบาทอำนาจและอิทธิพล ทางการเมืองโดยสิ้นเชิง ทั้งในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และในค่านิยมมหาชน

2.2 การ ก่อตัวของ คณะทหารหนุ่มและบทบาททางการเมือง

2.2.1 แกนนำของ คณะทหารหนุ่ม

คณะทหารหนุ่ม ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2516 ต่อกับต้นปี พ.ศ. 2517 ในขณะที่กองทัพบกตกอยู่ในสภาวะที่ไร้ผู้นำ ค่ายอำนาจและเกียรติภูมิตกต่ำภายใต้บรรยากาศของการ เมืองที่เบิกกว้าง มีการ เคลื่อนไหว ของกลุ่มพลังต่าง ๆ มากมาย

เริ่มจากการ พุทศุยก์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาภายในกองทัพระหว่าง เพื่อร่วมรุ่น นักเรียนนายร้อยทหารบก รุ่น 7 ** ซึ่งนายทหาร กลุ่มนี้เห็นว่า

* พล.อ. กฤษณ์ สีวะรา เป็นผู้บัญชาการทหารบก กลุ่มผู้นำเดิม คือ กลุ่มจอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร

** หลักสูตรใหม่

ผู้นำทหารระดับสูง ได้ไม่เอาใจใส่ในการพัฒนากองทัพ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง-การค้ามากจนเกินไป จนมีผลทำให้กองทัพอ่อนแอ และถูกวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคล-กลุ่มบุคคลภายนอกกองทัพ ทำให้กองทัพเสื่อมคุณค่าและเกียรติภูมิ

ในระยะแรกเริ่ม กลุ่มนายทหารรุ่น 7 ที่พบปะกันเป็นครั้งคราวนี้ ประกอบด้วยนายทหาร 6 คน คือ

1. พันตรี มนูญ รูปขจร ขณะนี้อยู่กองพันทหารม้าที่ 4
2. พันตรี จำลอง ศรีเมือง ขณะนี้อยู่กองแผนและโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด
3. พันตรี ชูพงศ์ มีทวพันธ์ ขณะนี้อยู่กรมทหารม้าที่ 1
4. พันตรี ชาญบุรณ์ เพ็ญตระกูล ขณะนี้อยู่กรมทหารราบที่ 1
5. พันตรี แสงศักดิ์ มังคละศิริ ขณะนี้อยู่กรมทหารช่าง
6. พันตรี ปรีดี รามสูตร ขณะนี้อยู่กรมกำลังพล กองทัพบก

ต่อมาภายหลัง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงมีเพื่อนร่วมรุ่นคนอื่น เข้ามารวมกลุ่ม เช่น พันตรี มวร งามเกษม, พันตรี บุณศักดิ์ โพธิ์เจริญ พันตรี พัลลภ ปินมณี, พันตรี วิรุทธ อันวะษา พันตรีสาคร กิจวิริยะ และพันตรี ประจักษ์ สว่างจิตร

ความสัมพันธ์ ภายในกลุ่มอาศัยการติดต่อแบบพบปะกันโดยตรง โดยมีผู้ประสานงานของกลุ่มได้แก่ พันตรี มนูญ รูปขจร และ พันตรี จำลอง ศรีเมือง

2.2.2 การเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในขณะที่คณะทหารหนุ่มก่อตัวขึ้นนั้น เป็นช่วงเวลาที่กลุ่มยังขาดอิทธิพลและอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการทหาร หรือทางด้านการเมือง ในด้านการทหาร สมาชิกก่อตั้งทั้ง 6 คน ยังมียศแค่พันตรี แม้ว่า สมาชิก 3 คน จะอยู่ในหน่วยคุมกำลังก็ตาม*

* มนูญ ชูพงศ์ และชาญบุรณ์ อยู่กองพันทหารม้าที่ 4 กรมทหารม้าที่ 1 และกรมทหารราบที่ 1 ตามลำดับ

ในทาง การ เมือง นายทหาร กลุ่มนี้ไม่อาจเคลื่อนไหวแสวงหาพันธมิตร
ได้อย่าง เบิกเผย ดังนั้นการ เคลื่อนไหวทาง การ เมือง จึง กระทำอย่างระมัดระวัง
การ เคลื่อนไหวครั้งแรกได้แก่ การรณรงค์ เพื่อคัดค้านการ ถอนสถานี
เรคาร์ท ที่สหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลือตั้งขึ้น ที่เกาะคา จังหวัดลำปาง และที่จังหวัด
อุตรธานี ในวันที่ 20 มีนาคม 2519 และการถอนฐานทัพทั้ง กล่าว สหรัฐอเมริกา
จะนำเอากระสุนสำรอง กลับไปด้วย

กลุ่มทหารหนุ่มได้เคลื่อนไหวเพื่อเป้าหมาย 2 ประการคือ ในส่วนของ
สถานี เรคาร์ท ต้องการให้สาธารณชนได้เข้าใจว่าสถานีเรคาร์ท ทั้ง สอง เป็นของ
กองทัพอากาศไทย มิใช่ส่วนหนึ่งของ ฐานทัพของ สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค เท่านั้นส่วน เรื่อง
กระสุนสำรองนั้น ต้องการให้สหรัฐอเมริกามอบให้แก่กองทัพไทยในรูป ความช่วยเหลือ
หรือขายให้ในราคาพิเศษ เนื่องจากขณะนั้นกองทัพยังไม่สามารถพึ่งตัวเองในแง่ การ
ผลิตกระสุนและอาวุธที่ทันสมัยได้

การ เคลื่อนไหวครั้งที่สอง ได้แก่การคัดค้าน การแต่งตั้ง พลเอก กฤษณ์
สีวะรา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในเดือน เมษายน 2519 โดยเหตุผล
พลเอก กฤษณ์ สีวะรา มิใช่ทหารอาชีพ หากเป็นทหารการเมือง ซึ่งจะอาศัย
ตำแหน่งดังกล่าวเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง โดยอาศัยกองทัพเป็นเครื่องมือ

การ เคลื่อนไหวครั้งที่สามได้แก่ การจัดนิทรรศการ วันประชาธิปไตยขึ้นที่
บริเวณสนามไชย เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2519 ในวันเดียวกับที่นิสิตนักศึกษาจัด
นิทรรศการ สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การจัด
งานนิทรรศการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ในการต้านกระแสขายจัดของ นิสิตนักศึกษา

ก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 พ.ต. จำลอง ได้เป็นผู้นำสมาชิกชมรม
แมน่านไปทำการประท้วงรัฐบาล ม.ร.ว. เสถียร ปราโมช ที่ทำเนียบรัฐบาลด้วย*

* อย่างไรก็ตาม พ.ต. จำลอง กล่าวว่า ตนเองและสมาชิกคณะทหารหนุ่มมิได้มีส่วน
เกี่ยวกับเหตุการณ์ วันที่ 6 ตุลาคม 2519 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โดยมุ่งหวังให้รัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ลาออกไป

ภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 คณะทหารหนุ่มได้มีสมาชิกที่เป็นเพื่อนร่วมรุ่นเข้ามาสมทบมากขึ้น จนถึงเดือนตุลาคม 2520 ก่อนการโค่นล้มรัฐบาล นายชานินทร์ กรีชัยเชียร สมาชิกคณะทหารหนุ่ม เป็นผู้คุมระกับผู้บังคับกองพันถึง 18 กองพัน

ก่อนการโค่นล้มรัฐบาลนายชานินทร์ กรีชัยเชียร คณะทหารหนุ่มได้พยายามก่อรัฐประหารขึ้นในวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2520 โดยได้เคลื่อนกำลังออกมาแล้ว และเชิญท้าว พล.อ. เสริม ณ. นคร ผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้น เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ แต่ พล.อ. เสริมแสดงอาการลังเล คณะทหารหนุ่มจึงรีบสั่งกองกำลังของตนที่นำออกมาแล้ว กลับสู่ที่ตั้งทันที

เดือนกันยายน พ.ศ. 2520 พลโท เปรม ธิงสุลานนท์ แม่ทัพกองทัพภาคที่ 2 ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ทำให้ทหารหนุ่ม เริ่มมีความหวังจากพลโท เปรม ธิงสุลานนท์ เป็นผู้นำในการโค่นล้มรัฐบาล นายชานินทร์ กรีชัยเชียร มากขึ้น

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 คณะทหารหนุ่มได้ทำการรัฐประหารโดย ไซชื่อ พล.ร.อ. สังก ชลออยู่ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ

วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2520 ที่ประชุมคณะปฏิวัติ ซึ่งประกอบด้วยนายทหารระดับสูง ได้ลงมติให้ พล.ร.อ. สังก ชลออยู่ เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ซึ่งทำให้คณะทหารหนุ่มไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะคณะทหารหนุ่ม ได้มีมติว่าผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด * ความเป็นนายกรัฐมนตรี

* ผู้บัญชาการทหารสูงสุดขณะนั้นได้แก่ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

บทบาทของ ทหารหนุ่มในการ เป็นกำลังหลักของการปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 และในการผลักดันให้ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้คณะทหารหนุ่มมีอำนาจการต่อรอง ในด้านทหาร และในทางการเมืองมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่า

หลังจากการปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา นายกรัฐมนตรีซึ่ง เป็นนายทหารที่ปราศจากฐานอำนาจที่แท้จริงในกองทัพก็คือ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ต้องอาศัยการสนับสนุน จากนายทหารระดับกลางที่คุมกำลังระดับกองพัน ซึ่งก็คือกลุ่มทหารหนุ่ม

ในช่วง เวลา นี้ คณะทหารหนุ่มได้เริ่มมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองพลเรือนบางส่วน ข้าราชการประจำ และอาจารย์มหาวิทยาลัยบางส่วน

กลางปี พ.ศ. 2521 นักวิชาการกลุ่มเล็กจำนวน 3 คน* ได้เสนอ แนวทางลดความขัดแย้ง จากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยผลักดันให้มีการนิรโทษกรรม แก่นักศึกษาที่ถูกจับในคดี 6 ตุลาคม

ซึ่งสืบเนื่องมาจาก การที่ นักศึกษา จำนวน 18 คน ถูกจับและส่งฟ้องศาล เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2520 ด้วยข้อหาหลายข้อ โดยเฉพาะข้อหา การกระทำ เป็นคอมมิวนิสต์ แต่ผู้ต้องหาทั้งหมดปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งหมด และยืนยันในสิทธิที่ตนเองจะต้องถูกพิจารณาคดีในศาลธรรมดา แทนการขึ้นศาลทหาร¹

การผลักดันดังกล่าวประสบผลสำเร็จ เมื่อรัฐบาล พล.อ. เกรียงศักดิ์ ประกาศนิรโทษกรรมเมื่อกลาง เดือน กันยายน พ.ศ. 2521

* ประกอบด้วย อาจารย์จากสถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์ 2 คน และจากคณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 1 คน

¹ สมยศ (นามแฝง) "6 ตุลาคม 2519 ฝันดีหรือฝันร้าย"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 23 - 29 ตุลาคม 2520

การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญในช่วงเวลา ตั้งแต่หลังการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2520 - ปลายปี 2522 นอกจากเรื่อง การเสนอให้รื้อโทษกรรมนิสิต นักศึกษาคดี 6 ตุลาแล้ว ก็คือการคัดค้านบทบัญญัติบทของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 และการถอนความสนับสนุน

จากพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ มาให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ คณะทหารหนุ่มมีทัศนคติในทางลบต่อระบอบประชาธิปไตยเต็มรูป เช่นรูปแบบ ที่ใช้อยู่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517¹ คณะทหารหนุ่มจึงมีใค้ดลัดคั้นให้ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2521 มีสาระสำคัญ ที่เปลี่ยนไปในทางอื่น นอกจากความต้องการที่จะสร้าง เสถียรภาพให้แก่ฝ่ายบริหาร

คณะทหารหนุ่มใค้ดลัดคั้นและป้อง กันมิให้ประธานสภา นโยบายแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการ * แท้ทั้งสมาชิกสภาประเภทแก๊งทั้ง สำเร็จ โดยรัฐธรรมนูญ 2521 ให้มีวุฒิสภา มีสมาชิกจำนวนสามในสี่ของ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร และนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการ แท้ทั้งสมาชิก วุฒิสภา ซึ่ง หมายความว่า พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จะมีบทบาทมากที่สุดในการ เลือกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกวุฒิสภา

การเคลื่อนไหวทางการเมือง เรื่องที่สองคือ การถอนความสนับสนุนที่ให้ แก่ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

¹ ดิชาติ ชีวเวคิน "ประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

24: 23 - 29 ตุลาคม 2520

*

ประธานสภานโยบายแห่งชาติขณะนั้น เป็นกลุ่มของ พล.ร.อ.สังัด ชล่ออยู่ ซึ่ง เป็นกลุ่มที่คณะทหารหนุ่มไม่สนับสนุน คณะทหารหนุ่มจึงใค้ดลัดคั้นให้นายก รัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการ แทนประธานสภานโยบาย แห่งชาติอย่าง เคยปฏิบัติมา ซึ่งนายกรัฐมนตรีขณะนั้นใค้แก่ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ซึ่ง คณะทหารหนุ่มใค้ให้การ สนับสนุนอยู่

431094

0307

29 SEP 2006

ในการแต่งตั้ง คณะรัฐมนตรีของ พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ ชมะนันทน์ นั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สมาชิกแกนนำของคณะทหารหนุ่มได้เสนอแนะให้มีการตั้งบุคคลที่มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์ เข้ามาเป็นรัฐมนตรีร่วมคณะ แต่ พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ ชมะนันทน์ กลับแต่งตั้งผู้ใกล้ชิดมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่คณะทหารหนุ่มเห็นว่าเป็นผู้มีความสามารถ ¹

กระแสดังกล่าว รัฐบาล พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ ชมะนันทน์ เริ่มปรากฏ ขึ้นในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2522 เมื่อมีการเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยมีรัฐมนตรีถูกอภิปราย เพื่อมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยมีรัฐมนตรีถูกอภิปราย ชักถามถึง 11 คน แม้ว่ารัฐมนตรีทุกคน จะได้รับเสียงข้างมากในการให้ความไว้วางใจก็ตาม

กลาง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 รัฐบาล พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ประกาศขึ้นราคาน้ำมัน ^{*} ซึ่งได้รับการคัดค้านอย่างกว้างขวาง โดย สื่อมวลชน และประชาชน จึงมีการเคลื่อนไหว เพื่อเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล อีกครั้ง ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523

ผลจากการเปิดอภิปราย พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ประกาศ ลาออก กลางที่ประชุมรัฐสภา 7 จึงได้มีการชาวเสียงในรัฐสภา เพื่อเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ซึ่งได้แก่ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์

¹ ทหารเด็ก (นามแฝง) "ร.ม.ศ. ความสามารถของมากอน" ไทยนิกร ฉบับที่ 30, 29 ตุลาคม 2522 ๗
 * ภาวะวิกฤต ราคาน้ำมัน ทำให้เกิดภาวะค่าครองชีพสูงขึ้นตามมา

การที่ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งในเวลานั้น ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมือง ทำให้คณะทหารหนุ่ม มีความหวังที่จะมีบทบาทในการ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น * อาจกล่าวได้ว่าจากการ เป็นกลุ่มที่อยู่นอกวงอำนาจทางการเมือง ในระยะเริ่มแรก ของการก่อตั้งกลุ่มในปลายปี พ.ศ. 2516 เมื่อถึงต้นปี พ.ศ. 2516 เมื่อถึงต้นปี พ.ศ. 2523 กลุ่มทหารหนุ่มได้กลายมาเป็นกลุ่มพลังที่อยู่ในศูนย์อำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง

ปลายปี พ.ศ. 2532 คณะทหารหนุ่มทอง เผชิญกับปัญหาที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งผลกเขา มีความเห็นว่า ใ้ส่งผลสะเทือนโดยตรงต่อภาวะผู้นำทางกองทัพ และภาวะผู้นำทางการเมือง นั่นคือ ปัญหา การสืบทอดตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก **

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2523 ได้มีการ เคลื่อนไหวในหมู่นายทหารกลุ่มหนึ่ง โดยมี พล.ตรี อาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 *** เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ในการรวบรวมรายชื่อ นายทหารบกจำนวนหนึ่งขึ้นทูลเกล้า ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ทอ อำยุที่ราชการ แก่ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ในเรื่องนี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คณะทหารหนุ่ม เริ่มมีความขัดแย้งกับ พลตรีอาทิตย์ เพราะคณะทหารหนุ่มได้วิเคราะห์ว่าการทออายุราชการให้แก่

** เนื่องจากแกนนำของคณะทหารหนุ่ม เช่น พล.อ. มนูญ รูปขจร พล.อ. ชูพงศ์ มัทพันธ์ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพล.อ. เปรม เป็นพิเศษ

*** พล.อ. เปรม เป็นผู้บัญชาการทหารบกในเดือนตุลาคม 2522 เป็นนายกรัฐมนตรี เดือน มีนาคม 2523 ถึงกำหนดจะเกษียณอายุราชการในเดือน ตุลาคม 2523

**** ต่อมาในเดือนกันยายน 2523 มีการโยกย้ายนายทหารระดับนายพลของกองทัพบก พลตรีอาทิตย์ ถูกย้ายไปเป็นรองแม่ทัพภาคที่ 2

พลเอก เปรม จะก่อให้เกิดผลเสียทางการเมือง และกองทัพ นอกจากนี้คณะทหาร
หนุ่มยังมีความเห็นท้วงติงว่า การทูลเกล้าถวายฎีกาในเรื่องดังกล่าวเป็นการนำสถาบัน
พระมหากษัตริย์ลงมาเกี่ยวข้องกับทางการเมือง โดยไม่เป็นผลดีต่อพระมหากษัตริย์
อย่างไรก็ดี ได้มีการต่ออายุราชการของพลเอกเปรม ถึงสุสานนท์
ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2523

ในทางการเมืองนั้น สถานการณ์ทางการเมืองในปี พ.ศ. 2523-
พ.ศ. 2524 รัฐบาลต้องประสบกับปัญหาของการแตกแยกอย่างมากระหว่าง
พรรคชาติไทย กับพรรคกิจสังคม ซึ่งเกิดขึ้นกลางปี พ.ศ. 2523 ด้วยเรื่องน้ำทาล
วิกฤติการณ์ภาวะผู้นำทางกองทัพยังไม่หมดไปทั้งนี้เนื่องจากในเดือนมีนาคม
พ.ศ. 2524 นั้นเองได้มีข่าวแพร่ออกไปในหมู่ทหารว่าจะมีการต่ออายุราชการ
พลเอก เปรม อีก 1 ปี และนายทหารหนุ่มที่คุมกำลังจะถูกโยกย้ายหมด 1

คืนวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2524 พันเอกประจักษ์ สว่างจิตร ได้นำกำลัง
ทหาร กรมทหารราบที่ 2 เคลื่อนเข้ามาในกรุงเทพฯ และสมาชิกคณะทหารหนุ่ม
กลุ่มหนึ่งได้ขอให้พลเอก เปรม ถึงสุสานนท์ นำการปฏิวัติ แลถูกปฏิเสธ คณะทหาร
หนุ่มจึงได้ตัดสินใจดำเนินการต่อไป โดยมีนายทหารระดมกำลัง เข้าร่วมจำนวน
มาก กำลังที่ไชยค่านาจในวันรุ่งเช้าวันที่ 1 เมษายน 2524 มีจำนวน 42
กองพัน แต่ที่ประสบความสำเร็จในที่สุด

2.2.3 ตำแหน่งทางทหารที่สำคัญ

สมาชิกของกลุ่มทหารหนุ่มที่มีบทบาทสำคัญในทางกองพันอันนำไปสู่บทบาทใน
ทางการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - พ.ศ. 2524 ที่สำคัญได้แก่

1. พ.อ. มนูญ รูปขจร
2. พ.อ. ชาญบุรณ์ เพ็ญตระกูล
3. พ.อ. ชูพงศ์ มีทิวพันธ์ุ

¹ ภาควิชา ป้องภัย "ต่ออายุเปรม ใครเสียประโยชน์" มติชนสุดสัปดาห์

4. พ.อ. ประจักษ์ สว่างจิตร
5. พ.อ. บุลศักดิ์ โพธิ์เจริญ
6. พ.อ. พัลลภ ปิ่นมณี
7. พ.อ. บวร งามเกษม
8. พ.อ. ปรีดี รามสูทร
9. พ.อ. สาคร กิจวิริยะ
10. พ.อ. แสงศักดิ์ มังคละศิริ
11. พ.อ. วีรยุทธ อินวะษา
12. พ.อ. นานศักดิ์ ชมไพรี
13. พ.อ. จำลอง ศรีเมือง

นายทหารทั้ง 13 คนนี้ เป็นนักเรียนนายร้อย จปร. รุ่น 7

ในการจัดองค์กรของกองทัพบก กรมและกองพันของกรมในส่วนกำลังรบ เป็นส่วนของกองทัพบกที่มีความสำคัญทางการเมือง สูงทั้งนี้เนื่องจากเป็นส่วนที่ใกล้ชิด ในการปฏิบัติรัฐประหารมาโดยตลอด *

ในต้นปี พ.ศ. 2524 สมาชิก คณะทหารหนุ่มได้คุมตำแหน่งสำคัญของ กรมเหล่านี้ไว้ได้เกือบทั้งหมด และยังมีนายทหารระดับผู้บังคับกองพันที่เป็นผู้ สนับสนุนคณะทหารหนุ่มอยู่อีกจำนวนมากในกองทัพภาคที่ 1

1. กรมทหารราบที่ 1 พ.อ. ปรีดี รามสูทร เป็นผู้บังคับการกรม
2. กรมทหารราบที่ 11 สมาชิกคณะทหารหนุ่มไม่ได้เป็นผู้บังคับการกรม แต่ พ.ท. บุญยัง มุข่า เป็นผู้บังคับกองพันที่ 2 ของกรมทหารราบที่ 11 **

* ในการปฏิบัติ รัฐประหาร จะใช้กองกำลัง ดังกล่าวคือ กองทัพภาคที่ 1 กองกำลัง ในส่วนบัญชาการ และในส่วนการศึกษา

** พ.ท. บุญยัง ไม่ได้เป็นสมาชิกคณะทหารหนุ่ม แต่ได้เข้าร่วมในกรณี 1 เมษายน 2524 ค่าย

3. กรมทหารราบที่ 31 พ.อ. ชาญบุรุษ เพ็ญตระกูล เป็นผู้บังคับการกรม
4. กรมทหารราบที่ 2 พ.อ. ประจักษ์ สว่างจิตร เป็นผู้บังคับการกรม
5. กรมทหารราบที่ 21 ไม่มี
6. กองพันทหารสาธิตรถที่ 1 พ.อ. สาคร กิจฉริยะ เป็นผู้บังคับกองพัน
ในส่วนบัญชาการ
 1. กรมทหารช่างที่ 11 พ.อ. แสงศักดิ์ มังคละศิริ เป็นผู้บังคับการกรม
 2. กรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 พ.อ. นานศักดิ์ ช่มไพบรี เป็นผู้บังคับการกรม
 3. กรมทหารปืนใหญ่ที่ 21 พ.อ. บวร งามเกษม เป็นผู้บังคับการกรม
 4. กรมทหารราบที่ 19 พ.อ. พัลลภ ปิ่นมณี เป็นผู้บังคับการกรม
 5. กรมทหารม้าที่ 1 พ.อ. ชูพงศ์ มัทวพันธุ์ เป็นผู้บังคับการกรม
 6. กรมทหารม้าที่ 4 พ.อ. มนูญ รูปขจร เป็นผู้บังคับการกรม
 7. กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 พ.อ. บุณศักดิ์ โพธิ์เจริญ
เป็นผู้บังคับการกรม

ในส่วนราชการ

กรมนักเรียนนายร้อย พ.อ. วีรยุทธ อินวะษา เป็นผู้บังคับการกรม

จะเห็นได้ว่า สมาชิกคณะทหารหนุ่ม รวมกำลังถึง 14 กรมด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีนายทหารระดับผู้บังคับพันในหน่วยต่าง ๆ ที่สนับสนุน คณะทหารหนุ่ม อีกจำนวนหนึ่งคือ

1. พ.อ. ม.ร.ว. อุดม เกษ จักพันธ์ รองผู้บังคับการกรมทหารม้าที่ 1
2. พ.อ. ปราย โชติกลเสถียร รองผู้บังคับกองพันทหารสาธิตรถที่ 1
3. พ.อ. ธนิก พากปฏิพัทธ์ ผู้บังคับกองพันทหารสื่อสาร
4. พ.ท. รชชัย ศรีสุวรรณันท์ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 17
5. พ.ท. ประเสริฐ กาสุวรรณ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 11
6. พ.ท. สุทิน เชียงทอง ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 31

7. พ.ท. ไพฑูรย์ นาครัตน์ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19
8. พ.ท. อองอาจ ชัมพุนทะ ผู้บังคับกองพันที่ 2 กรมทหารราบที่ 1
9. พ.ท. สุรพล ชินะจิตร ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 1
10. พ.ท. ประภาส พุนซำ ผู้บังคับกองพันที่ 2 กรมทหารราบที่ 2
11. พ.ท. วรเชษฐ์ วัชรบุญโชติ ผู้บังคับกองพันที่ 1 กรมทหารราบที่ 2

ถ้าจะดูพัฒนาการของการ เข้าสู่ตำแหน่งของ สมาชิกครบถ้วนแล้ว จะพบว่า กวอยู่ในเวลาตั้งแต่ ต้นปี พ.ศ. 2517 ถึงปลายปี พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นระยะเวลา เพียง 6 ปี นายทหารรุ่น 7 ได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งคุมกำลังระดับกรมที่สำคัญเกือบ ทั้งหมด

การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งทางการทหาร และทางการเมืองอย่างรวดเร็วนี้ เป็นผลรวมของการ ที่นายทหารกลุ่มนี้ได้เกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นมาตลอด และได้อาศัยสถานการณ์ทางการเมือง สร้างฐานอำนาจอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่ให้ นายทหารรุ่นก่อน มีทัศนะในทางลบต่อนายทหารรุ่น 7 อย่างมาก โดยมองว่า นายทหารรุ่น 7 เป็น ทหารนอกแถวและนายทหารรุ่น 7 บางส่วนที่รวมกัน เป็นกลุ่มทหารการเมือง

"ทหารไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง นายกรัฐมนตรีเป็น คบ.ทพ. เป็นรัฐมนตรีกลาโหม ท่านเล่นการเมืองอยู่แล้วทหารอื่นไม่ควรไปเล่นการเมืองอีก" ²

¹ ยุทธศักดิ์ คล่องตรวจโรค "ทหารในแถว" เสนาศึกษา กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2523. หน้า 53-56

² ภาคภูมิ ป่องภัย "ทหารกับการเมือง" มติชนสุดสัปดาห์
10: 24 - 30 มีนาคม 2524 หน้า 12

กล่าวได้ว่า การก่อตัวของคณะทหารหนุ่ม หรือกุ่มชนาคนเล็กอื่น ในกองทัพ นั้นเกิดจากปฏิกิริยา ของ นายทหาร กุ่มหนึ่งที่มีต่อสภาพการณ์ทางการเมือง และกองทัพ ในช่วง เวลาหนึ่ง แต่การพัฒนาของ กุ่มชนาคนเล็ก ได้มีผลสะท้อน ต่อกองทัพและ กระบวนการทาง การ เมือง

2.3 การ ก่อตัวของทหารประชาธิปไตย และบทบาททางการเมือง

ภายหลัง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 บัญชาชน นิสิตนักศึกษาผู้นำกรรมกร ผู้นำชาวนา ได้เข้าร่วมการต่อสู้ของ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมาเป็น ประวัติการณ์ พรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยสามารถ ขยายแนวร่วมได้อย่าง กว้างขวาง

นายทหารฝ่าย เสนาธิการ ซึ่งทำงานด้านการ เมืองในการต่อสู้กับพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เป็นกุ่มนายทหารที่มีความ ใกล้ชิดกับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการ เคลื่อนไหวทางการเมือง และทางกำลังอาวุธของ พรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย ¹

ทำให้นายทหาร กุ่มหนึ่ง ในสาย เสนาธิการ เริ่มศึกษาปัญหาหลักของ ชาติ และได้ข้อสรุปว่าปัญหาของชาติจะ ต้อง แก้ไขด้วยการปรับระบอบการปกครอง ประชาธิปไตย

ควบคู่ไปกับปัญหาพรรคมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้แก้ปัญหาคความผันผวน ทาง การ เมืองระหว่าง ประเทศ และในระดัภูมิภาคนั้นได้แก่ การ เปลี่ยนแปลงใน ความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

การ ถอนตัวออกจากภูมิภาคเอเชียของสหรัฐอเมริการ การ เปลี่ยนแปลง ใน

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการ เมือง

อินโดจีน ความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับระหว่างจีนกับโซเวียต และจีนกับเวียดนามมากขึ้นเหล่านี้ส่งผลสะท้อนต่อความมั่นคงของไทยโดยตรง

การตระหนักในภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกนี้ เป็นปัจจัยหลักผลักดันให้เกิดกลุ่มทหารประชาธิปไตยขึ้น

2.3.1 ความเป็นมา และลักษณะของกลุ่ม

ทหารประชาธิปไตย เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความคิด การก่อตัวของกลุ่มเกิดจากการร่วมทางความคิดแบบเดียวกัน มากกว่าเกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัว สมาชิกแกนนำของกลุ่มเป็นนายทหาร ส่วนการศึกษาและฝ่ายเสนาธิการที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดทางการเมืองจากนาย ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ซึ่งในอดีตเคยเป็นกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย¹

ประเสริฐ ทรัพย์สุนทรได้เริ่มมีบทบาททางการเมืองอย่างลับ ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเขียนบทความเกี่ยวกับประชาธิปไตย ออกตามสถานีวิทยุ²

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 จนถึง การออกแถลงการณ์ฉบับแรกของทหารประชาธิปไตย ในเดือนตุลาคม 2521 เป็นเวลาถึง 12 ปี ที่อิทธิพลทางความคิด ของประเสริฐ เป็นที่ยอมรับอย่าง เบิกเผยโดยทหารกลุ่มหนึ่งในกองทัพ*

ต้นปี พ.ศ. 2521 ทหารประชาธิปไตยได้ร่วมกับ ที่นายปรีชา สวมัคคีธรรม** ซึ่ง เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีความสนใจ ทางการเมืองสูง มีทัศนคติต่อต้านเผด็จการตลอดมา เป็นผู้จัดการทีม

¹ คุ้มพจน์ กานทรระกุล และ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติและความคิด 2524, หน้า 148

² ลก. หน้า 67

* คือกลุ่มทหารประชาธิปไตยนั่นเอง

** ปรีชา สวมัคคีธรรม เป็นญาติกับ พ.อ.ชวติ พิสุทธิพันธ์ แกนนำคนหนึ่งของกลุ่ม

แนวความคิดที่ปรากฏอยู่ในแถลงการณ์ฉบับต่าง ๆ ของ ทหารประชาธิปไตย กับความคิดของประเสริฐ ทรัพย์สุนทรที่พิมพ์ เผยแพร่ในกะวันใหม่ โดยใช้นามแฝงว่า สุริยา บาง นามจริงบาง กล่าวได้ว่าลักษณะเด่นหนึ่งอย่างหนึ่งของกลุ่มทหารประชาธิปไตยคือ กวรมีความสัมพันธ์ทางความคิดกับ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทรอย่างชัดเจน คือ มีความเห็นร่วมกันในการใช้ระบอบประชาธิปไตย ในการแก้ไข ปัญหาหลักของชาติ

การเผยแพร่ความคิดในรูปของแถลงการณ์และสาส์น วิจาร์ณ นโยบาย รัฐบาล เสนอแนะให้มีการ เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากเผด็จการ เป็นประชาธิปไตย ยังขาดสมรรถนะที่จะผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงโดยอาศัยวิธีการอื่น เนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่มิได้เป็นนายทหารที่คุมกำลัง ในกองทัพ ในตำแหน่งหลักของกลุ่ม กลุ่มทหารประชาธิปไตย มีแกนหลักประมาณ 12 คน ที่เป็นนายทหาร และมีแกนหลักที่เป็นพลเรือน อีกกลุ่มหนึ่ง

นายทหารที่เป็นแกนนำได้แก่

1. พลตรี ระวี วันเพ็ญ
2. พลตรี ชวลิต ยงใจยุทธ
3. พันเอก ชวติ พิสุทธิพันธ์
4. พันเอก ประโยชน์ ถาวรศิริ
5. พันเอก สุบรรณ แสงพันธ์
6. พันเอก ทรงศักดิ์ ยูสานนท์
7. พันเอก ประสิทธิ์ นวาวีทร
8. พันเอก สมพงษ์ บุญญศิริกุล
9. พันเอก มานะ เกษรศิริ
10. พันโท สมศักดิ์ พันธุ์เอี่ยม
11. พันโท พิศมัยศักดิ์ ณีปวนิช
12. ร้อยเอก สมชาย วิรุฬผล

บุคคลฝ่ายพลเรือนที่มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับกลุ่มทหารประชาธิปไตยได้แก่

1. นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร
2. นายอาทิตย์ ชามเทศทอง
3. นายสวัสดิ์ ลูกโกลก
4. นายสนั่น สันติยา
5. นายเทอคุณิ ใจดี
6. นายสมบัติ ช่างชัยวงศ์
7. นายสมพงษ์ สระแก้ว
8. นายบวร ยะสินธร
9. นายเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ
10. นายคำบุญ สิทธิสมาน
11. นายยอคอง ทับทิวไม้
12. ทร. ปราโมทย์ นาคทรพรพ

ในจำนวนสมาชิกแกนนำฝ่ายทหารนี้ บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในแง่ของการเป็นผู้ให้ความคิดทางการเมือง แก่ฝ่ายทหารประชาธิปไตยในระยะเริ่มแรก และตลอดมา ได้แก่ พันเอก ชวติ พิสุทธิพันธุ์

พันเอก ชวติ พิสุทธิพันธุ์เป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า* ถึง 26 ปี มีลูกศิษย์เป็นจำนวนมาก

แต่สมาชิกคนสำคัญที่เป็นตัวเปิดคือการ เปิดเผยข้อแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชนในที่ต่าง ๆ ได้แก่ พลตรีระวี วันเพ็ญ

ปัจจัยที่ผลักดันให้ทหารประชาธิปไตย ก่อตัวขึ้นได้แก่ปัญหาการต่อสู้สงครามประชาชน กับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2505 - พ.ศ. 2516 การต่อสู้ขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น กำลังพลและงบประมาณที่สูญเสียไปในทางการปราบปรามพรรคคอมมิวนิสต์ได้ทวีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ การปราบปรามไม่ได้

* รัชมารชการครั้งแรก ที่ โลกกะเทียม จังหวัดลพบุรี

ผลเท่าที่ควรหรือตามที่คาดคิดไว้

ข้อสรุปของ ทหารประชาธิปไตย คือบัญหานี้ก็คือ ความมั่นคงของชาติที่
ตกอยู่ในสภาวะเสื่อมถอยลง เป็นสำคัญลำดับ เป็นเพราะในสังคมไทยใตีมิกองทัพ
ขึ้นแล้ว 2 กองทัพคือ กองทัพแห่งชาติกับกองทัพของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
และกองทัพหลังมียุทธศาสตร์ และยุทธวิธีกำหนดไว้อย่างชัดเจน เป็นระบบ เป็น
ขั้นตอน มีพรรคการเมือง ดำเนินการรุดทั้งการเมืองและการทหาร มีการจัดตั้งที่
เป็นระบบ ทั้งในชนบท และในเมือง ในขณะที่เวลานั้น กองทัพไทยกลับขาด
ยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่ชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้น ทหารประชาธิปไตยยังเห็นว่า
กองทัพไทยใต้อนุญาไปเป็นเครื่องมือในการจรรโลงระบอบการเมือง-การปกครอง
แบบเผด็จการ

ข้อสรุปของ ทหารประชาธิปไตย ก็คือภารกิจหลักของกองทัพไทยคือ การ
สนับสนุนระบอบการเมืองการปกครอง ซึ่งจะต้องไม่ใช่ระบอบเผด็จการ แต่ต้อง
เป็นระบอบประชาธิปไตย

กองทัพไทยจึงจะสามารถเอาชนะสงครามประชาชนได้ ทหารประชาธิปไตย
จึงถือว่าเป้าหมายของกลุ่มคือ การสร้างความเข้าใจในเรื่องนี้ และผลักดันทาง
นโยบาย ให้มีการปฏิวัติประชาธิปไตยซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนระบอบเผด็จการ
ให้เป็นระบอบประชาธิปไตยและหยุดที่จะจุดนั้น *

2.3.2 การเคลื่อนไหวทางการเมือง

กลุ่มทหารประชาธิปไตย มีการรวมตัวกันอย่างจริงจัง ภายหลังจาก
ปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2520 ก่อนหน้านั้นคือ ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516
ยังไม่มี การรวมตัวเคลื่อนไหวในลักษณะของกลุ่ม

แต่พันเอก ชวติ พิสุทธิพันธ์ อาจารย์โรงเรียนนายร้อย จปร. บุคคลสำคัญ
ที่เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มได้เป็นศูนย์กลาง ของการพบปะพูดคุยปัญหาบ้านเมือง กับนาย
ทหารในแคววงเสมอ

* หยุดเพื่อสภักดิ์กัน การเปลี่ยนระบอบประชาธิปไตย เป็นเผด็จการประชาธิปไตย
ของชนชั้นกรรมาชีพ ตามยุทธศาสตร์ทางการเมือง ของ พ.ท.ท. ที่วางไว้

ทหารที่มีความคิดสร้างสรรคประชาชนไทย ซึ่งพันเอกชวติเป็นศูนย์กลาง
ประสานงานนั้น ส่วนใหญ่เป็นนายทหารส่วนการศึกษาและฝ่ายเสนาธิการ มิใช่ นาย
ทหารในกรม หรือกองพันที่คุมกำลัง ดังนั้นอิทธิพลของนายทหารเหล่านี้ ในทางการ
เมืองจึงมีน้อย

ในปี พ.ศ. 2521 ทหารประชาชนไทยได้ออกนิตยสารรายสัปดาห์กะวัน
ใหม่ โดยฉบับแรกออกเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2521 โดยได้มีการประกาศแนวทาง
ของนิตยสารว่าต้องการอุทิศตนเข้ามามีส่วนอย่างแข็งขัน ในการสร้างระบอบ
ประชาชนไทย เพื่อแก้ปัญหาของชาติ¹

ในการจัดทำกะวันใหม่นี้ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ได้เขียนเรื่องลง เป็น
ตอน ๆ คือเรื่อง ลัทธิประชาชนไทย ใช้นามปากกาว่า สุริยา ซึ่งลงในกะวันใหม่
ตั้งแต่ ฉบับที่ 7 และต่อมาได้เขียนเรื่อง ขบวนการยังเติร์ก โดยใช้นามปากกาว่า
สุรยัน ส่วนนายทหารกลุ่มทหารประชาชนไทย มีคอลัมน์ชื่อ สนทนาปัญหาของชาติ

ระหว่างกันปี พ.ศ. 2521 จนถึงปลายเดือนตุลาคม 2521 ทหาร
ประชาชนไทยยังคงใช้รูปแบบของ การ เสนอความคิด ผ่านทางบทความ และบทนำ
ซึ่ง เน้นหนักไปที่การ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของ ระบอบ
การปกครอง แบบประชาชนไทย อย่างแท้จริง

การปฏิวัติวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 ล้มล้างรัฐบาล นายธานินทร์
กรัยวิเชียร โดยคณะปฏิวัติประกาศเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่า จะร่างรัฐธรรมนูญใหม่
เพื่อให้มีการ เลือกตั้ง โดยเร็ว นั้น ทหารประชาชนไทยได้เห็นช่องทางที่จะผลักดัน
ให้ผู้นำทางการ เมืองขณะนั้น นำเอาระบอบการปกครอง แบบประชาชนไทยที่แท้จริง
มาใช้เพื่อแก้ปัญหาของชาติแก่นายทหารประชาชนไทยมิได้เป็นนายทหาร คุมกำลัง
จึงไม่มีบทบาทในการปฏิวัติครั้งนั้น ทหารประชาชนไทย ชาคของทางการสื่อสาร

¹ ทหารเล็ก (นามแฝง) "สนทนาปัญหาของชาติ" กะวันใหม่ 3 กุมภาพันธ์ 2521 หน้า 2

กับพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ * โดยตรง เพราะพลเอกเกรียงศักดิ์ ให้ความสำคัญแก่คณะทหารหนุ่มมากกว่า

กระแสการ เมืองในระหว่างปลายปี พ.ศ. 2521 เกี่ยวกับบึงหารัฐธรรมนูญ สูงขึ้นเป็นลำดับ ทหารประชาธิปไตยได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ อย่างรุนแรง ในตะวันออกใหม่ ฉบับวันที่ 17 มีนาคม 2521 เรื่อง รัฐธรรมนูญพิเศษ ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นคัดค้าน การมีวุฒิสมาชิก ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง และได้เรียกร้องให้ระงับการร่างรัฐธรรมนูญ แต่ให้มีการเลือกตั้งทันที

การเรียกร้องดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนอง ทำให้ทหารประชาธิปไตย ตัดสินใจที่จะประกาศตัวอย่าง เบิกเผยโดยออกแถลงการณ์ ฉบับแรกของกลุ่ม ลงวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ตีพิมพ์ในตะวันออกใหม่ ฉบับที่ 40 วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

เมื่อมีแถลงการณ์ของทหารประชาธิปไตย เกิดขึ้นสาธารณชนก็ได้รับรู้ เป็นครั้งแรกว่าในกองทัพได้มีการเคลื่อนไหวทางความคิด ในหมู่ทหารโดยมีความประสงค์ที่จะขึ้นนำการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของการเมืองไทย

ทหารประชาธิปไตยเริ่มถูกจับตามองมากขึ้นจากนายทหารระดับสูง การเคลื่อนไหวของทหารประชาธิปไตย เป็นการเคลื่อนไหวทางความคิด แต่การเคลื่อนไหวทางความคิดประชาธิปไตย ต้องมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ภายนอกเพื่อจัดตั้งกลุ่ม หรือแสวงหากลุ่มที่เป็นแนวร่วมทางความคิดด้วย ¹

* ในเวลานั้นนายกรัฐมนตรียุค พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

¹ สุริยา (นามแฝง) แนวทางแก้ปัญหของชาติของทหารประชาธิปไตย 2521 หน้า 22

ทั้งนั้น สายใยแห่งความสัมพันธ์ของกลุ่มทหารประชาธิปไตยแห่งชาติซึ่งประกอบด้วย
 อธิการบดี นิสิต-นักศึกษา และผู้นำกรรมกรมีความสัมพันธ์กับบุคคลบางคนในพรรค
 กิจสังคม, พรรคประชาธิปไตย พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย และพรรคพลังใหม่

เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2524 ทหารประชาธิปไตย ได้ตั้งพรรคปวงชน
 ชาวไทย โดยมี ร.อ. สมหวัง สาสาสน์ เป็นหัวหน้าพรรค และดร. กมล ชาญเลขา
 เป็นรองหัวหน้าพรรค* พรรคปวงชนชาวไทยต้องการพัฒนาให้พรรคเป็นพรรคแบบ
 มวลชนโดยอาศัยกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ทั่วประเทศ เป็นฐานสนับสนุน

ทหารประชาธิปไตยได้พยายามวางข่ายงานทางการเมืองไว้หลาย ๆ
 จุด เช่น ทางคณะรัฐมนตรี นายสวัสดิ์ ลูกโคก เลขาธิการสภาแรงงาน เป็นกำลัง
 สำคัญในการตั้งพรรคแรงงานแห่งชาติ ทางบ้านชาวไร่ชาวนา ทหารประชาธิปไตย
 ก็ได้จัดตั้งพรรคปวงชนชาวไทยขึ้น ทางด้านอธิการบดี นิสิตนักศึกษา มีสมบัติ
 ช่างรังษีวงศ์ สมพงษ์ สระแก้ว เป็นกำลังสำคัญ ทางด้านภายในกองทัพบก ก็มีสมาชิก
 ทหารประชาธิปไตย ที่เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการ มีบทบาทอยู่

2.3.3 แนวความคิดและการแปรปรวนแนวความคิดเป็นนโยบาย ของ
 ทหารประชาธิปไตย

ทหารประชาธิปไตย ได้เสนอแนวความคิดและแสดง ออกต่อสาธารณชน
 แหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1. จากนิตยสารตะวันใหม่
 2. จากบทความที่ออกอากาศของรายการ เสถียรภาพทางวิทยุในเครื่อง
 กองทัพบก ซึ่งมีการพิมพ์รวมเล่มไว้

3. จากพจนานุกรมและบทความในนิตยสาร เสนาศึกษา เริ่มตั้งแต่ ฉบับ
 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2523.-เดือนมีนาคม พ.ศ. 2524

* พรรคปวงชนชาวไทยไม่มีทหารประชาธิปไตยออกหน้าเป็นกรรมการพรรคเพราะ
 ฐานะทางราชการ เป็นข้อจำกัด

4. จากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ซึ่งทหารประชาธิปไตยมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการออกคำสั่งดังกล่าว

ความคิดที่ปรากฏในแหล่งดังกล่าวมิใช่ความคิดใหม่ที่เพิ่งจะมาปรากฏในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ทหารประชาธิปไตยได้เปิดตัวออกแถลงการณ์ฉบับแรก แก่นของความคิดเหล่านี้มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509¹ เมื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอ่านบทความเรื่อง ประชาธิปไตย ซึ่งเปิดเผยในภายหลังว่าผู้เขียนคือ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร

บทบาทของประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ปรากฏเด่นชัดอีกครั้ง ภายหลังจากการปฏิวัติ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 และในปี พ.ศ. 2527 เมื่อนายทหารกลุ่มหนึ่งซึ่งมีสัมพันธ์ทางความคิดกับเขา * ได้ออกนิตยสารตะวันออกใหม่ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ได้แสดงบทบาทในการให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการเมืองวิบัติด้วยการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดระบอบประชาธิปไตย โดยได้ประสานสัมพันธ์กับนายทหารในกองทัพ **

ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2521 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 ทหารประชาธิปไตย ได้ออกแถลงการณ์รวม 13 ฉบับ สำนั 4 สำนั และคำชี้แจง 3 เรื่อง แบ่งเป็นประเภทของเรื่องดังนี้

* ได้แก่ กลุ่มทหารประชาธิปไตย

** การประสานและการให้ข้อคิดของประเสริฐ ทำให้แนวคิด ตลอดจนเจตนาและแถลงการณ์ของกลุ่มทหารประชาธิปไตย ล้วนแต่สะท้อนถึงอิทธิพลทางความคิดของประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ออกมาอย่างชัดเจน

รูปแบบของเอกสาร
นโยบายปฏิวัติประชาธิปไตย
ปัญหาประชาธิปไตย, รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง

ประเภทของ เรื่อง
ปัญหาอินโดจีน
ปัญหาน้ำมัน
ปัญหาชาวลื้อ

แถลงการณ์ 13 ฉบับ
สาส์น 4 ฉบับ
คำชี้แจง 2 เรื่อง (3 ฉบับ)
รวม 20 ฉบับ

ทหารประชาธิปไตย เสนอแนวทางที่เห็นว่าเป็นแนวทางที่เห็นว่าเป็น
แนวทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาของชาติ 2 ประเด็น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันคือ

1. เปลี่ยนแปลงระบบเผด็จการ เป็นระบอบประชาธิปไตย ให้สำเร็จ
โดยรัฐบาล เป็นผู้ดำเนินการ เปลี่ยนแปลงตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ
2. รักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ระหว่าง สหประชาคมสังคมนิยม
และเรียกร้องให้เปิดประชุมประชาชาติ เพื่อรับรอง สถานภาพเป็นกลางของประเทศไทย
การออกแถลงการณ์ทหารประชาธิปไตยฉบับแรกเรื่อง การร่างรัฐธรรมนูญ
ลงวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2521 เป็นการหยิบยกขอเสนอให้เปลี่ยนระบอบเผด็จการ
เป็นระบอบประชาธิปไตยขึ้นมา ให้ผู้นำทางการเมืองพิจารณาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม
มากขึ้น โดยให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปทันทีเมื่อมีผู้แทนราษฎร เป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญ
คือ การสร้างระบอบประชาธิปไตยขึ้นก่อน แล้วจึงให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นผู้ร่าง
รัฐธรรมนูญ จึงจะใ้รัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตย¹

การที่ทหารประชาธิปไตย เสนอแนะว่า ถ้าจะให้ระบอบประชาธิปไตย
เกิดขึ้น ก็ต้องให้ผู้แทนปวงชนเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญนั้น เท่ากับว่าทหารประชาธิปไตย

¹ สุริยา (นามแฝง) แนวทางแก้ปัญหาของชาติของทหารประชาธิปไตย 2521 หน้า 8

เชื่อว่า ถ้ารัฐธรรมนูญ ร่างโดยผู้แทนปวงชนแล้วรัฐธรรมนูญ ก็จะก่อให้เกิดระบบอบประชาธิปไตย

ในเรื่องของมีปัญหาสงครามอินโดจีน ทหารประชาธิปไตยมีทัศนคติที่แตกต่างไปจากทัศนคติของสมาชิกสหประชาชาติส่วนข้างมาก ที่ประธานาธิบดีวียิตนามบุกกัมพูชา โดยให้ความเห็นว่า ประเทศสังคมนิยมได้ ภายใต้เงื่อนไขการพิทักษ์รัฐสังคมนิยม* มิให้เปลี่ยนไป หรือมิให้จักรวรรดินิยมยึดเอาไป การที่เวียตนามบุกกัมพูชาจึงไม่ถือว่าเป็นการรุกราน

คามแถลงการณ์ของ ทหารประชาธิปไตย มีทัศนะว่าสันติภาพและเสถียรภาพแต่เฉพาะของโลกสังคมนิยมเท่านั้นหาได้กระทบกระเทือนสันติภาพและเสถียรภาพของโลกเสรีนิยมไม่ถ้าประเทศเสรีนิยมไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์สงครามนั้น

ทหารประชาธิปไตย เสนอให้ประเทศไทยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งในกัมพูชา และดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนเอง คือนโยบายเป็นกลาง

การที่ทหารประชาธิปไตย เสนอให้ถือหลักการพิทักษ์รัฐสังคมนิยม เท่ากับยอมรับหรือเห็นชอบกับแนวคิดของ เวียตนามว่าส่วนกัมพูชาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสังคมนิยม ที่เวียตนามเป็นรัฐอำนาจ หลักส่วนประเทศอื่น ๆ ในอินโดจีน คือ ลาว และกัมพูชา เป็นรัฐสังคมนิยม ภายใต้การพิทักษ์ของ เวียตนาม²

รายการ เสถียรภาพ

รายการ เสถียรภาพ เป็นเครื่องมือ ในการ สื่อความคิดของทหารประชาธิปไตยอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่ง ออกอากาศทาง สถานีวิทยุ ใน เครื่ององ หัพภกมีวัตถุประสงค์ประ สงค์หลักใน

* การดูแลและปกครอง ประเทศที่เป็นสังคมนิยมด้วยกันมิให้เปลี่ยนไป เป็นเสรีนิยม โดยเวียตนามเป็นรัฐอำนาจหลัก กัมพูชาอยู่ใต้อการพิทักษ์ของ เวียตนาม
ไพฑูริย์ (นามแฝง) "รบเพื่อใคร รบทำไม" ตะวันออก 13 กุมภาพันธ์ 2523 หน้า 8
²ดู หน้า 11

การใช้สื่อสารวิทยุของรัฐภายใต้การดำเนินงานของ กองทัพบก ในการสร้าง
ความรู้-ความเข้าใจ ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับภัยที่มีต่อความมั่นคงของชาติ

กล่าวได้ว่า รายการเสด็จรภาพ เป็นการเผยแพร่ความคิดที่เอาประชาชน
ทั้งหมดในสังคม เป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่ที่สุด

วัตถุประสงค์ของรายการเสด็จรภาพตามที่คณะผู้จัดทำ แถลงไว้มีดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติภารกิจ ของกองทัพบกในการซัดภัย
ที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเพื่อเสริมส่ง การสถาปนาระบอบประชาธิปไตย
ให้มีความสมบูรณ์และมั่นคงตลอดไป

2. เพื่อมุ่งพัฒนาความคิดประชาธิปไตยให้กับประชาชนชาวไทยทุกระดับ
ให้มีความเข้าใจถูกต้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดพลัง สามัคคีในการ
ร่วมกัน แก้ไขหารายแรงที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

3. เพื่อไปประชาชนและกลไกของรัฐ ใ้มีความเข้าใจ และมีความรู้
เพียงพอที่จะเผชิญกับการคุกคามของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งเคลื่อนไหว
ในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมทั้งการร่วมมือ กันต่อสู้เพื่อ เอาชนะ พรรคคอมมิวนิสต์

ระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2523 รายการเสด็จรภาพ
ได้ออกอากาศครบความ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. สถาบันแห่งชาติ

1.1 สถาบันแห่งชาติ

1.2 สถาบันศาสนา

1.3 สถาบันพระมหากษัตริย์

2. ความมั่นคงของชาติ และอุดมการณ์

2.1 ความมั่นคงของชาติ

2.2 อุดมการณ์ของชาติ

3. ความรู้เรื่องประชาธิปไตย

4. ปัญหาต่อความมั่นคงของชาติ
5. เรื่องของการทหาร
6. ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ
7. ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม-วัฒนธรรม

บทความเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง 7 หัวข้อ แบ่ง เป็นจำนวนหน้า และความยาว
ต่างกันคือ

หัวข้อเรื่อง	จำนวนหน้า	ร้อยละ
สถาบันชาติ	13	5.20
สถาบันศาสนา	9	3.60
สถาบันพระมหากษัตริย์	21	8.40
ความมั่นคงของชาติ	17	6.80
อุดมการณ์	27	10.70
ความรู้เรื่องประชาธิปไตย	29	11.60
ปัญหาต่อความมั่นคงของชาติ	33	13.10
เรื่องของการทหาร	20	7.90
ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ	26	10.40
ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม-วัฒนธรรม	56	22.30
รวม	251	100.00

เห็นได้ว่า จุดหลักของการรายการเสถียรภาพได้แก่ เรื่อง แนวคิดผล
ดีของระบอบประชาธิปไตย เรื่องต่าง ๆ ที่ทำในรายการเสถียรภาพนั้นผูกอยู่กับเรื่อง
ประชาธิปไตย รายการเสถียรภาพจึง เป็นเครื่องมือการสื่อความคิดของทหาร

ประชาธิปไตยอีกด้านหนึ่ง ซึ่งกระทำควบคู่ไปกับการแพร่ความคิดในด้านอื่น ๆ

นิตยสาร เสนาศึกษา

นิตยสาร เสนาศึกษาถือกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2458 เป็นนิตยสารของ
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ช่วงก่อน เดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 ไม่ปรากฏว่ามีบทความเกี่ยวกับกรม
เมืองเลย คอลัมน์ประจำเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ศาสนา บทความ สารคดีต่างประเทศ
เรื่องยาว เรื่องสั้น โทริศึกษา

ระหว่างหลัง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516-ก่อน 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
ในช่วงเวลาหลัง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม ใหม่ ๆ เนื้อหาภายในเล่มยังคงเหมือน
เดิมต่อมา ในเล่มที่ 40 ตอน 6 เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2517 พ.ศ. ฤกษ์ดี
ชาติอุทิศ* ได้เริ่มขอเขียนเรื่อง การเมือง เป็นครั้งแรก แสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับ บทบาทของทหารในทางการเมือง และความอ่อนแอของระบบ
การเมือง

ระหว่างหลัง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 - ตุลาคม พ.ศ. 2523 บทความ
เกี่ยวกับการเมืองภายในที่แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาดังที่ พ.ศ. ฤกษ์ดี
เคยเขียนไม่มีปรากฏอีก พ.ศ. ฤกษ์ดีก็หันไปเขียนบทความ เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป

ช่วงที่สำคัญที่สุดของนิตยสาร เสนาศึกษา คือตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.
2523 - พฤษภาคม พ.ศ. 2524 เสนาศึกษาได้เปลี่ยนโฉมหน้าใหม่คือ เปลี่ยน
บรรณาธิการ จาก พ.อ. เลิศ กำแหงฤทธิรงค์ มาเป็น พ.อ. ชวดี พิสุทธิพันธ์
โดยบรรณาธิการคนใหม่แถลงว่า เดิมทีนิตยสาร เสนาศึกษา มุ่งศึกษาเฉพาะใน
หมู่เสนา แต่ในยุคปรับปรุงใหม่ เสนาศึกษาคือ สื่กลางระหว่างทหาร กับประชาชน

* เป็นนักเรียนนายร้อยหลักสูตรใหม่ รุ่นที่ 8

มุ่งสู่ประชาชน ภายใต้คำขวัญ กองทัพของประชาชนเพื่อประชาชน

การจัดทำนิตยสารเสนาศึกษา โดยมี พ.อ. ชวติ พิสุทธิพันธ์ เป็นบรรณาธิการนี้ ได้มีทีมงาน กองบรรณาธิการที่ประกอบด้วยสมาชิก กลุ่มทหารประชาธิปไตย เข้าร่วมด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวข้องสาระของ เรื่องทางการ เมือง นิตยสารเสนาศึกษามันับปรับปรุงใหม่ ใต้น้หนักไปในด้าน การเสนอความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย และความมั่นคงของชาติ ในแนวทาง เกี่ยวข้องที่มีปรากฏใน นิตยสารตะวันใหม่ และในรายการเสถียรภาพรวมทั้ง การเสนอความคิด เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพกับระบอบประชาธิปไตย

จากเสนาศึกษามันับปรับปรุงใหม่ ภายใต้คำขวัญ กองทัพของประชาชนเพื่อประชาชนเพื่อประชาชนนี้ โดยปกติ แล้วคำว่า กองทัพของประชาชน เป็นคำกล่าวที่พรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ใช้เรียกกองกำลังติดอาวุธของพรรค

ทหารประชาธิปไตยมีทัศนะว่า ในปัจจุบันที่การปกครอง ของประเทศไทย ยังไม่เป็นระบอบประชาธิปไตยก็เพราะกองทัพเป็นของค่นส่วนน้อย และถ้าต้องการให้ประเทศไทย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แล้วภารกิจข้อแรกจะต้องทำให้สำเร็จคือ ทำให้กองทัพเป็นกองทัพของประชาชน ทหารประชาธิปไตย จึงเสนอคำขวัญว่ากองทัพของประชาชนและเพื่อประชาชน ¹

การหยิบยกประเด็น กองทัพประชาชน มาเสนอของ กลุ่มทหารประชาธิปไตย ก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างมากในหมู่นายทหารระดับสูง เนื่องจากนายทหารระดับสูงไม่อาจรับแนวคิดกองทัพประชาชนได้ โดยเฉพาะการวิจารณ์ว่า กองทัพเป็นกองทัพของค่นส่วนน้อยและเป็นเครื่องค้ำจุนระบอบเผด็จการ

¹ ยุทธศาสตร์ คัดกรองตรวจโรค "กองทัพของประชาชน" เสนาศึกษา พฤศจิกายน - ธันวาคม

หลังจากที่ได้มีบทนำเรื่อง กองทัพของประชาชน แล้วทหารประชาธิปไตย
ได้เสนอนำเรื่อง กองทัพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเสนาศึกษา
ฉบับเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524

ทหารประชาธิปไตย ซึ่งเป็นบรรณาธิการ และประจำกองบรรณาธิการ
ถูกเพ่งเล็งมาก และมีผู้กล่าวว่า เป็นการถึงสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามายุ่งเกี่ยว
กับการเมือง

บทนำทั้งสอง เรื่องดังกล่าวได้นำไปสู่ การออกคำสั่ง เปลี่ยนคณะผู้จัดทำ
เสนาศึกษาใหม่ โดยบรรณาธิการคนเดิม * และทีมงานที่เป็นทหารประชาธิปไตย
ไม่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานต่อไปอีก

การแสดงความคิดเห็นที่นอกขอบเขตของการแสดงความคิดแบบทหาร
โดยทั่วไป เช่น ความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาตินี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากนาย
ทหารระดับสูงในกองทัพและทำให้นายทหารระดับสูงเริ่มคิดว่า ทหารประชาธิปไตย
จะก่อให้เกิดความแตกแยกในกองทัพจะทำให้บุคคลภายนอกกองทัพมองกองทัพใน
สายตาที่ไม่ดี

การที่เสนาศึกษาได้กลับคืนสู่รูปแบบ เดิมดังที่เคยเป็นมาก่อนเดือน
พฤศจิกายน 2523 จัดว่าเป็นการพ่ายแพ้ของความพยายามของทหารประชาธิปไตย
ที่จะอาศัยเสนาศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดประชาธิปไตย ให้แพร่
หลายในไปในทางกองทัพ

ในส่วนของ การแปรแนวความคิด เป็นนโยบาย ของทหารประชาธิปไตย
นั้น ได้แสดง ออกในสอง เรื่อง คือ

* คือ พ.อ. เลิศ กำแหงฤทธิรงค์ ซึ่งเป็นบรรณาธิการก่อน พ.อ. ชวติ
พิสุทธิพันธ์

1. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่องนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ สั่ง ณ. วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2523 โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

2. นโยบายปฏิวัติประชาธิปไตย จากแถลงการณ์ฉบับที่ 13 ของทหารประชาธิปไตย ปรากฏเป็นครั้งแรกในหน้าของตะวันใหม่ปีที่ 3 ฉบับที่ 153 วันจันทร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 กำหนดวัตถุประสงค์หลักว่า เพื่อ ยุติสถานการณ์สงครามปฏิวัติของคอมมิวนิสต์อันมีความสำคัญ และเป็นภัยต่อความมั่นคง อย่างที่สุขของประเทศไทยให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว โดยคำสั่งได้กำหนดนโยบายไว้ดังนี้

ต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ให้เสร็จสิ้นอย่างรวดเร็วด้วยการรุดทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เน้นหนักในการปฏิบัติทั้งปวง เพื่อลดรอนทำลายขบวนการแนวร่วมและกองกำลังกบฏอาวุธ เพื่อยุติสถานการณ์ปฏิวัติที่ยับยั้ง การปฏิบัติเพื่อสร้างสถานการณ์สงครามประชาธิปไตย ควบนโยบายเป็นกลาง และขยายผลจากโอกาสที่เปิดให้ เพื่อเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธ มาเป็นการต่อสู้ในแนวทางสันติ

นโยบายทางการเมืองของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามคำสั่งนี้จัดว่าเป็นก้าวกระโดดที่สำคัญที่สุดของนโยบายทางการเมืองของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุ เรื่อง นโยบาย การทางเป็นกลางซึ่งเป็นแนวคิดที่ทหารประชาธิปไตยได้เสนอตลอดมาในแถลงการณ์ของทหารประชาธิปไตย

ที่สำคัญก็คือ การยอมรับตระหนักในความสำคัญ ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่ง เป็นการเผชิญกับความจริง

ที่ผู้นำทางการเมืองของไทยพยายามหลีกเลี่ยงมาตลอดการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้จึงถือว่าเป็นผลรวมของความพยายามของทหารประชาธิปไตย ที่ต้องการให้ผู้นำระบอบชาติและรัฐบาลมีแนวทางการแก้ปัญหาคอมมิวนิสต์ที่สอดคล้อง

กับสภาพการณ์ที่เป็นจริง

การออกคำสั่งที่ 66/2523 มีความสำคัญในเชิงนโยบายเพราะนอกจากจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการชี้แนะการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนแล้ว คำสั่งนี้ยังมีลักษณะเป็นนโยบายระดับชาติ ซึ่งครอบคลุมกระทรวง ทบวง กรม และองค์กรต่าง ๆ ไม่เฉพาะ แต่กองทัพบกเท่านั้น การออกคำสั่งจึงเป็นคำสั่งนายกรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนาม

ทหารประชาธิปไตยมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการออกคำสั่งที่ 66/2523 และได้มุ่งอธิบายข้อดีของคำสั่งนี้ ในทศวันใหม่ ในรายการ เสถียรภาพ และในนิตยสาร เสนาศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การที่คำสั่งที่ 66/2523 ออกมาได้ เป็นผลรวมของความพยายามที่จะเสนอความคิด เช่นนี้มาเป็นผลรวมของความพยายามที่จะเสนอความคิด เช่นนี้มาเป็นเวลานาน และเนื่องจากทหารประชาธิปไตยได้รับการเห็นด้วยและการสนับสนุนในความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ จาก พลโท หาญ สีนานนท์ และพลตรี ขวลิขิต ยงใจยุทธ ผลสำเร็จของความคิดที่แปรเปลี่ยนเป็นนโยบายจึงเกิดขึ้นในที่สุด

ปลายเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 ทหารประชาธิปไตยได้ออกแถลงการณ์ ฉบับที่ 13 เรื่องนโยบายปฏิวัติประชาธิปไตยซึ่งจัดว่า เป็นแถลงการณ์ที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นการสรุปความคิดเห็น ทาง การ เมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ทหารประชาธิปไตย ได้เสนอมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาถึงสามปี*

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทหารประชาธิปไตย ได้เรียกร้องให้มีการปฏิวัติประชาธิปไตยอยู่เสมอ แต่ก็ได้อธิบายความหมายของการปฏิวัติประชาธิปไตยไว้สั้น ๆ มิได้กระจายออกเป็นนโยบายต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมแต่อย่างใด

* ทหารประชาธิปไตย ออกแถลงการณ์ฉบับแรกในปี พ.ศ. 2521

ในแถลงการณ์ฉบับที่ 13 เรื่อง นโยบายปฏิวัติประชาธิปไตยได้แบ่ง
ออกเป็น อารัมภบท นโยบายหลัก 6 คำน และส่วนสรุป

ในอารัมภบท ได้มีการเชื่อมโยง ภารกิจปัจจุบัน กับพัฒนาการทาง
ประวัติศาสตร์ คือการอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของ
ทหารที่ก้าวหน้า ในอดีตเพื่อแสดงให้เห็นว่าความพยายามของทหาร ส่วนหนึ่ง
ในอดีตเพื่อแสดงให้เห็นว่า ความพยายามของทหาร ส่วนหนึ่ง ในอดีตที่เคลื่อนไหว
เพื่อประชาธิปไตยนั้น มีอยู่จริง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทหารประชาธิปไตยใน
ปัจจุบัน จึง ถือเป็นภารกิจที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ที่ในอดีตให้สำเร็จดูลงไป

ในค่านโยบายหลัก 6 คำนี้ได้แก่

1. ยกเลิกระบอบเผด็จการ สถาปนาระบอบประชาธิปไตย
2. พัฒนาระบบเศรษฐกิจแห่งชาติให้สำเร็จ
3. นโยบายการสังคมนิยม
4. นโยบายการป้องกันประเทศ
5. นโยบายต่างประเทศ
6. นโยบายวัฒนธรรม

นโยบายปฏิวัติประชาธิปไตยของทหารประชาธิปไตยเป็นผลรวมของแนว
ความคิดสอง คำนของ ทหารประชาธิปไตยค่านหนึ่ง เป็นการรกรกทางการเมือง เพื่อ
ต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย อีกค่านหนึ่ง เป็นการผลักดันให้มีแนวทาง
การแก้ปัญหาแบบประชาธิปไตย ซึ่งทหารประชาธิปไตยได้เสนอแนวความคิดทั้ง
สอง ค่านนี้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

ปัญหาของ ทหารประชาธิปไตยอยู่ที่การมีความคิดก้าวหน้าและมีความสัมพันธ์
กับบุคคลภายนอกกองทัพอย่าง กว้างขวาง ซึ่ง ควรจะเป็นจุดแข็งของกลุ่ม แต่ก็ เป็น
จุดอ่อนเช่นกัน เพราะผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ กองทัพบก ไม่ต้องการให้กองทัพบก

มีกลุ่มภายในกองทัพ ดังนั้นในเดือนพฤศจิกายน 2524 ทหารประชาธิปไตยหลายคน จึงถูกย้ายจากโรงเรียนนายร้อย จปร. ไปอยู่โคกกะเทียม ลพบุรี พ.อ. สุบรรณ แสงพันธุ์ พ.อ. ทรงศักดิ์ สุยานนท์ และ พ.อ. สมพงษ์ บุญญศิริกุล ถูกย้ายประจำ กองทัพบก *

โดยสรุปแล้ว ทหารประชาธิปไตย เป็นกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ใน กองทัพซึ่ง เป็นองค์กรที่เป็นทางการ กลุ่มที่ไม่เป็นทางการนี้มีความสำคัญในการ เสนอ แนวความคิดที่ได้รับการยอมรับ เป็นนโยบายหลักของชาติ ในการต่อสู้กับพรรค คอมมิวนิสต์ แห่งประเทศ ซึ่งได้แก่ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523

คำสั่งนี้ได้มีผลทำให้สมาชิกของกลุ่มทหารประชาธิปไตยมีบทบาทเพิ่มขึ้น ในกองทัพ และสามารถขยายบทบาทไปในส่วนต่าง ๆ ของกองทัพกันได้

เนื่องจากทหารประชาธิปไตย เป็นกลุ่มประเภทส่งเสริมความคิด การ สลายกลุ่มจึงไม่มีผลในทางการสลาย เหมือนกับการสลายตัวของคณะทหารหนุ่ม * ทหารประชาธิปไตยได้ประสบความสำเร็จในการผลักดันความคิดให้เป็นนโยบาย แล้ว และบทบาทของทหารประชาธิปไตย จะยังคงดำเนินไปตามนโยบาย 66/2523 ที่ใ้วางเอาไว้

* เดือนพฤศจิกายน 2524 ทหารประชาธิปไตยได้ตัดสินใจสลายกลุ่มซึ่งการ สลาย กลุ่มก็คง จะ เป็นไปในลักษณะที่จะไม่มีการ ออกแถลง การณ์ ในนามของทหาร ประชาธิปไตย ออกมาอีก

** ทหารประชาธิปไตย เป็นกลุ่มทางการทางความคิด ส่วนทหารหนุ่มเป็นกลุ่ม ทางพฤติกรรม

เปรียบเทียบคณะกรรมการหนุ่มกับทหารประชาธิปไตย

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง คณะทหารหนุ่มกับกลุ่มทหารประชาธิปไตย

ในเหตุการณ์วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2524 * แดง การณ์ของ คณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 2 เมษายน ฉบับหนึ่ง ได้กล่าวว่า การปฏิวัติครั้งนั้นเป็นการปฏิวัติ ประชาธิปไตย ซึ่งแนวคิดปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งนี่เป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นแนวคิด ของทหารประชาธิปไตย

นโยบายของ คณะปฏิวัติมีลักษณะคล้ายกับนโยบายปฏิวัติประชาธิปไตย ตามแถลงการณ์ฉบับที่ 13 ของทหารประชาธิปไตย

นอกจากนั้น พ.อ. สุบรรณ แสงพันธุ์ สมาชิกคนสำคัญของทหาร ประชาธิปไตย ยังกล่าวด้วยว่า ทหารประชาธิปไตยก็คือ ยัง เคิร์ก และว่า เรา ต้องมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่เราคือพวกเดียวกัน ¹

พ.อ. สุบรรณ แสงพันธุ์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คณะทหารหนุ่มกับ ทหารประชาธิปไตยว่า มันเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่ง ในการทำงาน คือต้องแยกกันทำงาน คือต้องแยกกันทำงานแต่ทหารประชาธิปไตยกับยัง เคิร์กมีการร่วมมือกันมาโดยตลอด ²

แต่ พล. ตรี ระวี วันเพ็ญ ได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในเชิงปฏิเสธ ความสัมพันธ์ ระหว่างสองกลุ่มนี้ ในกรณี 1 เมษายน 2524 ³

* เหตุการณ์ 1 เมษายน 2514 ทหารหนุ่มได้เชิญ พล.อ. สัมภ์ จิตปฎิมา เป็นหัวหน้า ผู้ก่อการ ในที่สุดก็ล้มเหลว เรียกเหตุการณ์วันที่ 1 เมษายน 2524 กันโดย

ทั่วไปว่า ... เมษายน

¹ ทหารใหม่(นามแฝง) "กบฏยังเคิร์ก" สู่อนาถ 5 เมษายน 2524 หน้า 16

² ข. หน้า 19

³ ก. หน้า 20

ในกลุ่มทหารประชาธิปไตย มีนายทหารรุ่น 7 ซึ่งเป็นนายร้อยรุ่นเดียวกัน
 แกนนำของคณะทหารหนุ่มเป็นสมาชิกตัวหลักของกลุ่มโตแก่ พ.อ. สุบรรณ แสงพันธ์
 พ.อ. ทรงศักดิ์ สุยานนท์ พ.อ. สมพงษ์ บุญศิริกุล และ พ.อ. ประสิทธิ์
 นาวาวีศรี

กลางปี พ.ศ. 2516 ต่อต้นปี พ.ศ. 2517 แกนนำของทหารประชาธิปไตย
 กับแกนนำของทหารหนุ่ม ได้ร่วมกันปรึกษาพบปะพูดคุยปัญหาทางการเมืองเสมอ

เกี่ยวกับนโยบายปฏิวัติประชาธิปไตย คณะทหารหนุ่มต้องการนำความคิด
 ของทหารประชาธิปไตย ไปใช้ในการออกแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ และได้ขอให้
 เพื่อนร่วมรุ่นที่เป็นทหารประชาธิปไตยคือ พ.อ. สุบรรณ แสงพันธ์ และ พ.อ.
 ประสิทธิ์ นาวาวีศรี เป็นผู้นำ

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทหารประชาธิปไตย กับคณะทหารหนุ่ม ไม่
 อาจถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่แท้จริงเพราะขาดความต่อเนื่อง แต่ถือเป็นการ
 สัมพันธ์ชั่วคราว คือ ระหว่างเหตุการณ์ 1 เมษายน พ.ศ. 2524 นั้น คณะทหาร
 หนุ่ม ชาอยู่ที่เป็นมันสมองที่จะร่างแถลงการณ์ จึงต้องอาศัยทหารประชาธิปไตย
 บางคนซึ่ง เป็นนายทหารรุ่นเดียวกัน แต่ทหารประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นกลุ่ม
 ไม่ได้เข้าร่วมกับคณะทหารหนุ่มในเหตุการณ์ 1 เมษายน พ.ศ. 2524¹
 จะมีเข้าร่วมเฉพาะตัวบุคคลของทหารประชาธิปไตย ที่เป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับแกนนำ
 ของ คณะทหารหนุ่ม

¹ ژیยอนันต์ สมุทวณิช ยังเติร์กกับทหารประชาธิปไตย, 2525 หน้า 98

3.2 ลักษณะที่มีร่วมกันของ คณะทหารหนุ่มกับกลุ่มทหารประชาธิปไตย

3.2.1 ทั้งสองกลุ่มถือกำเนิดขึ้นเนื่องจากผลสะท้อนของ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งทำให้ทหารส่วนหนึ่งมีความกังวลต่อปัญหาความมั่นคงของชาติ เสถียรภาพของรัฐบาลและ สถานภาพและบทบาทของ กองทัพอไทย

3.2.2 ทั้งสองกลุ่มที่มีสมาชิกก่อตั้งที่ประกอบด้วยนายทหารบก ยศ ระดับ กลาง

3.2.3 ทั้งสองกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีกาตั้นตัวทางการเมืองสูง

3.2.4 ทั้งสองกลุ่มมีลักษณะ เป็นกลุ่มแบบไม่ เป็นทางการ

3.2.5 ทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติต่อต้านคอมมิวนิสต์สูง และมีความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์

3.2.6 ทั้งสองกลุ่มมีความต้องการที่จะเข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการผลักดันให้มีการ เปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญบางประการ

3.2.7 ทั้งสองกลุ่มมีการจัดตั้งที่ตี มีความหมายพยายามที่จะขยายจำนวน สมาชิกในกลุ่ม

3.2.8 ทั้งสองกลุ่มต่างมีความสัมพันธ์ กับผู้นำระดับ สูงของ กองทัพบก

3.2.9 ทั้งสองกลุ่มต่างมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกองทัพบก แต่บุคคล ที่แต่ละกลุ่มสัมพันธ์ ค่อนข้างมีจำนวนน้อยต่างกัน

3.2.10 ทั้งสองกลุ่มจัดใ้ถือว่าเป็นกลุ่มประเภท เบี่ยงเบนไปจากนายทหาร ส่วนใหญ่ในกองทัพ

3.3 ลักษณะที่แตกต่างกันระหว่าง คณะทหารหนุ่มกับกลุ่มทหารประชาธิปไตย

3.3.1 ทหารประชาธิปไตยเน้นที่การแก้ไขระบอบการปกครอง เห็นว่าจะต้องสร้างระบอบประชาธิปไตย มีทฤษฎีประชาธิปไตยเป็นหลักคิด และมองปัญหาหลาย ๆ ด้านอย่างเป็นระบบ ทหารหนุ่มเน้นที่การใช้อำนาจต่อรองจากการคุมกำลังในกองทัพ เปลี่ยนแปลงตัวผู้นำทางการเมือง หรือคัดค้านนโยบาย และพฤติกรรมบางอย่างของผู้นำและนักการเมืองระดับสูง

3.3.2 ทหารประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับกิจที่เป็นทางการเมืองภายในกองทัพ คือ การต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในทางการเมือง เป็นช่องทางในการแพร่ขยายความคิดของกลุ่ม เป็นส่วนเสริมความแข็งแกร่งของกลุ่ม โดยกระทำได้อย่าง เบิกเผย แต่คณะทหารหนุ่มจึง ขยายสมาชิกใ้ค้่น้อยและไม่มีเวลามากพอที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกกองทัพ ได้มากเท่ากับทหารประชาธิปไตย

3.3.3 คณะทหารหนุ่ม ต่างกับกลุ่มทหารประชาธิปไตย ในเรื่องความสัมพันธ์กับนักคิดทางการเมืองต่างประเภทกัน โดยคณะทหารหนุ่มมีนายทหารที่เป็นนักอุดมการณ์ของกลุ่ม และมีความสัมพันธ์ทางความคิดระดับหนึ่ง กับนักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มทหารประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ และได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร อธิการบดีมหาวิทยาลัยเมือง และอธิการบดีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

* ดังนั้นกลุ่มทหารประชาธิปไตย จึงนำแนวความคิดของประเสริฐ ทรัพย์สุนทร มาแปรเป็นนโยบาย 66/2523 เพื่อการต่อสู้และเอาชนะคอมมิวนิสต์อย่างไฉฉฉ

3.3.4 การเผยแพร่ความคิดของกลุ่มทหารประชาธิปไตย เป็นไปอย่างเปิดเผยในรูปแบบของแถลงการณ์ บทความและการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย ตลอดจนการประชุมกลุ่มเล็ก ร่วมกับผู้นำนิสิตนักศึกษาผู้นำกรรมกร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แต่คณะทหารหนุ่มไม่มีการเผยแพร่ความคิดอย่างเปิดเผย การแสดงความคิดเห็นกระทำเป็นครั้งคราวด้วยการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ความคิดเห็นที่แสดงออกมีลักษณะทางปฏิบัตินิยม มากกว่าการแสดงความคิดแบบนามธรรม

3.3.5 การผลักดันหรือการแสวงอิทธิพล เพื่อให้เกิดผลทางค่านโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงการทางการเมือง มีวิธีการที่แตกต่างกัน ทหารประชาธิปไตย ใช้วิธีการ ใช้วิธีการ สร้างกระแสความคิดเห็น หรือการเรียกร้องความสนับสนุนจากกลุ่มพลังหลัก* ในระบบการเมืองนอกกองทัพส่วนคณะทหารหนุ่ม ใช้วิธีเข้าถึงตัวบุคคลที่มีอำนาจที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านโยบายหรือค่านักบุคคลโดยตรง

3.3.6 ความสัมพันธ์กับบุคคลระดับสูงของกองทัพ ทหารประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับบุคคลระดับสูงของกองทัพโดยผ่านบุคคลที่กลุ่มสามารถประสานความคิดทางการเมืองด้วยได้ เช่น สัมพันธ์กับ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ โดยผ่าน พล.โท หาญ ดินานนท์ และ พล.ตรี ชวลิต ยงใจยุทธ สัมพันธ์กับ พล.อ. เสริม ฉ. นคร และ พล.อ. อาทิตย์กำลังเอก โดยผ่านทาง พล.ตรี ระวี วันเพ็ญ แต่คณะทหารหนุ่มใกล้ชิดจำนวนของชั้นตอนลง โดยมีความสัมพันธ์กับตัวของบุคคลระดับสูงเลย ทั้งเช่นในระยะหลังสุดก่อนเหตุการณ์ 1 เมษายน 2524 คณะทหารหนุ่ม มีความสัมพันธ์กับ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ เป็นหลัก

* พลังของ นิสิตนักศึกษา กรรมกร ชาวนา ประชาชนทั่วไป

3.3.7 แม้ว่าทั้ง สองกลุ่ม จะมีลักษณะ เป็นกลุ่มเบี่ยง เบนก็ตามแต่กลุ่มทหาร ประชาธิปไตย มีลักษณะ เป็นกลุ่มเบี่ยง เบนทางความคิด ในขณะที่ทหารหนุ่ม เป็นกลุ่ม เบี่ยง เบนทาง ค่านพฤติกรรม

การ เบี่ยง เบนทางความคิด หมายถึง การ มีความคิดทางการ เมืองที่ แยกต่าง ไปจากความคิดของทหาร โดยทั่วไป

การ เบี่ยง เบนทาง พฤติกรรมหมายถึง การ มีพฤติกรรมที่ต่าง ไปจากพฤติกรรม ตามแบบทหาร โดยทั่วไป

การ เบี่ยง เบนทางความคิด ของ กลุ่มทหาร ประชาธิปไตย เกิดจากทัศนคติของ ทหาร ประชาธิปไตยที่ว่า ทหารต้อง มีบทบาททางการ เมืองอย่างมาก ในการ เปลี่ยน ระบบการปกครองแบบ เผด็จการ ให้เป็นระบอบประชาธิปไตย

การ เบี่ยง เบนทางพฤติกรรมของ ทหารหนุ่ม เกิดจากทัศนคติที่ไม่มีศรัทธาใน ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงส่วนใหญ่ จึง ได้แสดง ในพฤติกรรมที่นายทหารระดับสูงมองว่า ไม่สมควร และผิดจากพฤติกรรมของ ทหาร ที่ควร จะเป็น

3.3.8 ความผูกพันระหว่าง สมาชิกคณะทหารหนุ่ม มีลักษณะของความ สัมพันธ์ระหว่าง นายทหาร ที่อยู่ในส่วนกำลังรบด้วยกัน* สมาชิกของ กลุ่มมีความสามัคคี สูง เพราะมีการระมัดระวัง ในเรื่อง เอกภาพของ กลุ่มมาก

ส่วนทหาร ประชาธิปไตย มีสมาชิกที่หลากหลายกว่าและสัมพันธ์ภาพ ทั้งอยู่ บนพื้นฐานของการ มีแนวความคิดที่ตรง กันมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว

จากการ เปรียบเทียบลักษณะของ ทหารหนุ่มและทหาร ประชาธิปไตย พบว่า ภารกิจ และสถานภาพภายในกองทัพที่แตกต่าง กัน มีผลทำให้แนวความคิดแตกต่าง กัน และวิธีการ ใช้ในการ เคลื่อนไหวทางการ เมือง ก็ไม่เหมือนกัน

* นายทหารในกลุ่มทหารหนุ่ม เกือบทั้งหมดจะอยู่ในกรมกองที่เป็นส่วนกำลังรบ

แม้ว่าทั้งทหารประชาธิปไตย และคณะทหารหนุ่มจะมีบทบาทในการทำให้
นายทหาร ส่วนหนึ่ง ของ กองทัพ เริ่มต้นตัวทางการ เมืองมากซิมส์กัม แต่ผลของ
เหตุการณ์ 1 เมษายน พ.ศ. 2524 ก็มีผลทำให้นายทหารระดับกลาง และระดับ
ล่าง มีความไม่แน่นอนใจ หากจะแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปมีบทบาททางการ เมือง

การแทรกแซงทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524
และบทบาทของคณะทหารในทศวรรษหน้า

ทหาร เป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญในประเทศไทยวิธีทางที่ทหารเข้าครอบงำทางการเมือง ส่วนใหญ่ล้วนแล้วเป็นเรื่องของการทำรัฐประหาร นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ฝ่ายทหารได้เข้ายึดอำนาจโดยการทำการรัฐประหารสำเร็จถึง 9 ครั้ง* คือในปี พ.ศ. 2475 พ.ศ. 2476 พ.ศ. 2490 พ.ศ. 2494 พ.ศ. 2500 พ.ศ. 2501 พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2520 ทั้งนี้ไม่นับความพยายามของทหารกลุ่มต่าง ๆ ในการทำรัฐประหารแต่ล้มเหลวอีกหลายครั้ง

ระหว่าง พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2501 รวมเวลาประมาณ 25 ปี นั้นมีรัฐประหารรวม 5 ครั้ง เฉลี่ย 5 ปี ต่อหนึ่งครั้ง ในช่วงนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นรัฐประหารเพื่อการล้มล้างอำนาจผู้นำทางการเมือง ซึ่งเกือบทั้งหมดคือนำพลเรือน มิใช่เป็นรัฐประหารเพื่อล้มระบอบการปกครอง

อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่การปฏิวัติครั้งที่ 2 ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา การปฏิวัติรัฐประหารที่กระทำตั้งแต่ พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2524 รวมเวลาประมาณ 24 ปี นั้นเป็นรัฐประหารเพื่อล้มระบอบการปกครอง กล่าวคือยกเลิกรัฐธรรมนูญ ที่ยอมให้มีสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ซึ่งไม่ยอมให้มีการเลือกตั้งยกเลิกและห้ามการมีพรรคการเมือง ใช้กฎอัยการศึก และประกาศของคณะปฏิวัติเป็นหลักในการปกครองประเทศ

* มีการใช้กำลังทางทหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแต่ไม่สำเร็จถือเป็นการกบฏ
อีกรวม 7 ครั้ง ด้วยกัน คือ ในปี พ.ศ. 2476 2478 2481 2491 2492
2494, 2520 และ 2524

ในระหว่าง 24 ปีหลังคือช่วง พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2524 มีการปฏิวัติ
รัฐประหาร 4 ครั้ง 3 ใน 4 เป็นการปฏิวัติ เพื่อล้มระบอบการปกครองประชาธิปไตย
ครั้งสุดท้ายคือการปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 เป็นการปฏิวัติครั้งเดียว
ในรอบ 24 ปี หลังที่ประกาศ เจตนารมณ์ที่จะให้มีการกลับคืนสู่การปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย

ในช่วงเวลา 49 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2524 มีนายก
รัฐมนตรี 16 คน* แต่มีคณะรัฐมนตรี 42 ชุด ในจำนวนนายกรัฐมนตรี 16 คนนี้
10 คน เป็นพลเรือน อีก 6 คน เป็นทหาร แม้ว่าจะมีนายกรัฐมนตรีที่เป็นพลเรือน
มากกว่านายกรัฐมนตรี ที่เป็นทหารก็ตาม แต่เมื่อวัดจากเสถียรภาพ ที่ตั้งการเมือง
แล้ว นายกรัฐมนตรีที่มาจากทหารสามารถอยู่ในอำนาจได้นานกว่านายกรัฐมนตรี
ที่มาจากพลเรือนมาก คือนายกรัฐมนตรีพลเรือน 10 คน อยู่ในอำนาจรวมกันแล้ว
เพียง 10 ปี ในขณะที่นายกรัฐมนตรีที่มาจากทหาร 6 คน อยู่ในอำนาจรวมกัน
ถึง 35 ปี

กล่าวได้ว่า ในระยะเวลาตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
มาจนถึง พ.ศ. 2524 ทหารมีบทบาททางการเมือง มากกว่ากลุ่มคนกลุ่มอื่นใน
ภาคเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้น เกิดขึ้นตลอดเวลา และมักจะทำ
ในขณะที่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ทั้งที่เป็น กลุ่มภายในสภา
ผู้แทนราษฎร และกลุ่มภายนอกสภา **

* อยู่ในภาคผนวก ข.

** กลุ่มภายในสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ส่วนกลุ่มภายนอกสภา ได้แก่ กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ภายหลัง
14 ตุลาคม 2516

4.1 การดำรงตำแหน่งในรัฐสภาของทหาร ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524
ตำแหน่งสมาชิกรัฐสภานั้นถือว่าเป็นการตอบแทนทางการเมือง ในกรณีที่
ผู้ร่วมทำการปฏิวัติรัฐประหาร ใ้รับอย่างหนึ่งกับเป็นความพยายามของผู้นำทาง การ
เมืองที่จะรักษาอำนาจ และขยายฐานอำนาจ โดยการแต่งตั้งนายทหาร ที่คุมกำลัง
ให้มีตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้นายทหาร เหล่านั้นสนับสนุนรัฐบาลอีกอย่างหนึ่ง
เนื่องจากตำแหน่งทางการเมืองประเภทอื่น เช่น รัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีจำนวนจำกัด การที่ตำแหน่งในรัฐสภามีเป็นจำนวน
มาก จึงเป็นช่องทาง ที่ผู้นำสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการตอบแทน และ
เพื่อรักษา-ขยายฐานอำนาจใ้ตนนอกเหนือไปจากตำแหน่งทางการเมือง ที่มีอยู่ใน
ฝ่ายบริหาร

นอกจากนี้การที่ทหาร เข้าไปดำรงตำแหน่ง ในฝ่ายนิติบัญญัติยังมีผลทำให้
ทหาร เป็นจำนวนไม่น้อย เกิดความคาดหวัง ว่าคนมีสิทธิ์ที่จะ ใ้รับตำแหน่ง ในรัฐสภา
ต่อไป ในกรณีที่มีการล้มล้างระบอบการปกครองแบบรัฐสภาด้วย

การเปลี่ยนแปลง ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2536 มีผลทำให้ผู้นำทหาร
ที่เริ่มเข้ามาเป็นฐานอำนาจทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2490 และ คุมอำนาจ
ทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 บางคนต้องออกนอกประเทศไป ¹ กองทัพบก
แตกแยกออกเป็นหลายฝักหลายฝ่ายฐานะและเกียรติภูมิของทหารตกต่ำลง มติมหาชน
ต่อต้านการ เข้ามามีบทบาททางการเมือง ของทหาร

ทั้งนั้นในการ เลือกตั้ง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จากสมาชิกสมัชชา
แห่งชาติ ซึ่งมีนายทหารใ้รับเลือกเข้ามาเพียง 53 คน ในจำนวนนี้ เป็นนายทหาร
ที่เป็นข้าราชการบำนาญ 25 คน ทหารประจำการ 25 คน

¹ สมยศ (นามแฝง) "6 ตุลาคม ทัศนะในประวัติศาสตร์"

สยามรัฐฉบับพิเศษวิจารณ์ ปีที่ 24, 9 - 15 ตุลาคม 2520 หน้า

ในสถานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ บทบาทและฐานะทางอำนาจของทหารตกต่ำลงอย่างมากที่สุดในประวัติศาสตร์ เมืองไทยเมื่อเปรียบเทียบสถานิติบัญญัติแห่งชาติชุดแรก (2515) กับชุดที่สอง (2516) จะเห็นได้ว่าในสภาชุดแรก มีทหารร้อยละ 61.87 พลเรือนร้อยละ 38.13 แต่ในสภาชุดที่สองมีทหารร้อยละ 8.36 มีพลเรือนร้อยละ 81.64

ตารางที่ 1 แสดง จำนวนสมาชิกสถานิติบัญญัติชุดที่ 1 (2515) และสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติชุดที่ 2 (2516)

สมาชิกสภา	2515		2516	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พลเรือน	114	38.13	274	8.64
ทหาร	185	61.87	25	8.36
บก	(133)	(44.48)	(19)	(6.35)
เรือ	(29)	(9.20)	(3)	(1.00)
อากาศ	(29)	(7.69)	(3)	(1.00)
รวม	299	100.0	299	100.0

หมายเหตุ ในจำนวนทหาร 185 คนนี้ เป็นนายทหารประจำการ 173 คน เป็นข้าราชการบ้านานู 12 คน

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หน้า 18

ทหารกลับมาจับพม่าทางการ เมืองอีกครั้ง ภายหลังจากปฏิบัติการปกครอง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เนื่องจากคณะปฏิวัติปฏิบัติการปกครองแผ่นดิน ซึ่ง เกือบทั้ง คม เป็นทหาร ได้ให้เหตุผลในการปฏิรูปว่าต้อง การรักษาชาติที่กำลังแตก สลาย เพราะการคุกคามของ คอมมิวนิสต์ ดังนั้น คณะปฏิรูปจึงพยายามจำกัดบทบาท ทางการ เมือง ของคนโคกให้ มีรัฐบาลที่มีพลเรือนเป็นผู้นำ และแต่งตั้งพลเรือนเข้ามา เป็นสมาชิกสภาปฏิบัติการปกครองแผ่นดินในอัตราส่วนที่สูงกว่าทหาร

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสมาชิกสภาปฏิรูป 2519 จำแนกตามทหาร-พลเรือน

สมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
พลเรือน	165	48.52
ทหารประจำการ	140	41.18
บก	(59)	(17.35)
เรือ	(30)	(8.81)
อากาศ	(26)	(7.65)
อื่น ๆ (บก.สูงสูด)	(25)	(7.35)
ทหารบ้านนาญ	21	6.18
ผู้ที่มียศทหารแต่ไม่ดำรงตำแหน่งทางทหาร	14	4.12
รวม	340	100.0

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หน้า 23

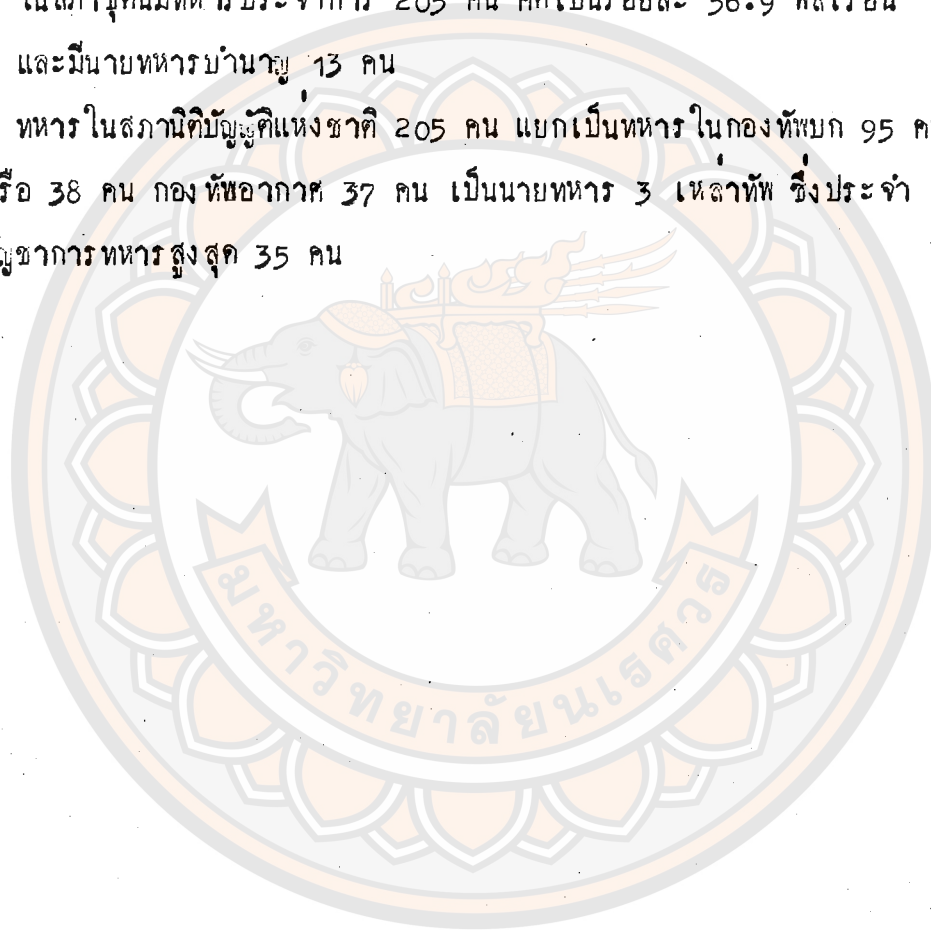
จากตารางจะเห็นได้ว่า ในจำนวนสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน 340 คน มีพลเรือนถึง 165 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนทหารประจำการมี 140 คน หรือร้อยละ 41.2 ที่เหลืออีก 35 คน เป็นทหารบ้านนาญ 21 คน (ร้อยละ 6.2) และมีผู้มียศทหารแต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางทหาร 14 คน (ร้อยละ 4.1)

* ในเวลานั้น นายกรัฐมนตรีได้แก่ นายชานินทร์ ภริยวิเชียร

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ย้อนรอยเดิมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคณะปฏิรูป
2519 ทำการปฏิวัติในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 เช่นเดียวกับที่คณะรัฐประหาร
2490 ทำรัฐประหาร 2494 ภายหลังจากปฏิวัติ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2520 ทหาร
ได้เข้ามีบทบาททางการเมืองอย่างเต็มที่ โดยขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีเอง * และได้มี
การแต่งตั้งทหารเป็นจำนวนมาก เข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2520

ในสภาชุดนี้มีทหารประจำการ 205 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 พลเรือน
142 คน และมีนายทหารบ้านาญ 13 คน

ทหารในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 205 คน แยกเป็นทหารในกองทัพบก 95 คน
กองทัพเรือ 38 คน กองทัพอากาศ 37 คน เป็นนายทหาร 3 เหล่าทัพ ซึ่งประจำ
ในกองบัญชาการทหารสูงสุด 35 คน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบสมาชิกสภาปฏิรูป 2519 และสมาชิกสภานิติบัญญัติ 2520
แยกเป็นทหาร และพลเรือน

	สภาปฏิรูป 2519		สภาปฏิรูป 2520		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พลเรือน	165	54.09	128	38.44	293	45.92
ทหารประจำการ	140	45.90	205	61.56	345	54.08
บก	(59)	(19.34)	(95)	(28.53)	(154)	(24.14)
เรือ	(30)	(9.84)	(38)	(11.41)	(68)	(10.66)
อากาศ	(26)	(8.52)	(37)	(11.41)	(63)	(9.87)
อื่น ๆ (บก.สูงสุด)	(25)	(8.20)	(35)	(10.51)	(60)	(9.40)
รวม	305	100.0	333	100.0	638	100.0

- หมายเหตุ : 1. ไม่มีผู้ที่มียศทหารแต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางทหาร 14 คน ของทั้งสองสภา
2. ไม่มีทหารบ้านอายุ 21 คน ในสภาปฏิรูป 2519 และ 13 คน ในสภานิติบัญญัติ 2520

ในจำนวนนายทหารบกประจำการ 95 คนนี้ เป็นนายทหารระดับนายพันเป็นส่วนใหญ่ โดยนายทหารนายพลและนายพัน มีอัตราส่วนใหญ่อีกัดเคียงกันคือ มีนายพล 57 คน และนายพัน 61 คน

* พล.อ. ตรียางศักดิ์ ชมนะนันท์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520

ตารางที่ 4 แสดง

ทหารกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาประเภทต่างกันใน
ระหว่าง พ.ศ. 2475-2524

สภาประเภทต่าง	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	ทหาร	ตำรวจ	พลเรือน	จำนวนทหารถูกเป็นร้อยละ
1. สมาชิกสภาแพนราษฎรชั่วคราว พ.ศ.2475	70	56	-	14	20.00
2. สมาชิกประเภทที่ 2 ในรัฐสภา พ.ศ.2476	78	48	-	30	61.54
3. สมาชิกประเภทที่ 2 ในรัฐสภา พ.ศ.2480	91	56	-	35	61.54
4. สมาชิกพฤฒิสภา ในรัฐสภา พ.ศ.2489	80	30	-	50	62.50
5. สมาชิกพฤฒิสภา ในรัฐสภา พ.ศ.2490	100	34	1	65	34.00
6. สมาชิกประเภทที่ 2 ในรัฐสภา พ.ศ.2494	123	91	11	21	73.98
7. สมาชิกประเภทที่ 2 ในรัฐสภา พ.ศ.2500	121	104	3	14	85.95
8. สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2502	164	163	18	59	67.91
9. สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2512	164	105	12	47	64.02
10. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2515	299	185	11	103	61.87
11. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2516	299	25	16	258	8.36
12. สมาชิกวุฒิสภา ในรัฐสภา พ.ศ. 2518	100	14	4	82	14.00
13. สมาชิกสภาปฏิรูป การปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2519	340	141	14	185	41.47
14. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2520	360	205	12	143	66.94
15. สมาชิกวุฒิสภา ในรัฐสภา พ.ศ.2522	225	173	6	46	76.89
(15) สมาชิกวุฒิสภาในรัฐสภา พ.ศ.2524 (จับสลากออก 1 ใน 3 แล้วแต่งตั้งใหม่)	225	155	4	66	68.89

- หมายเหตุ 1. การแยกประเภท ถือตามจำนวนชื่อสมาชิกตามประกาศการแต่งตั้งครั้งแรกของแต่ละชุด ไม่ได้นำรวมถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลัง อาทิเช่น การลาออกตามวาระการจับสลากออก และการแต่งตั้งใหม่ เป็นต้น ยกเว้นในรัฐสภา พ.ศ. 2524 ที่แยกให้เห็นไว้เป็นพิเศษ
2. จำนวนทหารในรัฐสภา พ.ศ. 2519, 2520 และ 2522 ตามเรื่องหมาย นั้น แยกไว้เฉพาะทหารประจำการ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่เมื่อมีประกาศพระราชโองการแต่งตั้ง ไม่ได้นำรวมทหารที่เป็นข้าราชการบ้านนอกเขาไปด้วย แต่ในรัฐสภาปีอื่น ๆ นอกนั้นไม่ได้นำแยกไว้ เนื่องจากไม่ทราบข้อมูลแน่ชัด

4.2 บทบาทของทหารในฐานะที่เป็นกลุ่มทางการเมือง

ในทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย สถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง และสภาผู้แทนราษฎร น่าจะเป็นแหล่งเดียว ที่ทำการเลือกตั้ง เลือกสรรและฝึกฝนให้สมาชิกมีประสบการณ์ทางการเมือง

แต่ในความเป็นจริง ในระบบการเมืองของไทย คณะทหารกลับเป็นสถาบัน ที่มีบทบาทมากกว่า หรือทัดเทียมกับสถาบันทางการเมือง ในการเลือกตั้งและฝึกฝน บุคลากร เพื่อทำหน้าที่ทางการเมือง

จะเห็นได้ว่า ในการเมืองไทยที่ผ่านมา ทหารไม่เคยว่างเว้นจากการ เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในทางรัฐสภาและในคณะรัฐมนตรีเลย

ในขณะที่การเลือกตั้ง เป็นกลไกที่ให้ประสบการณ์ทางการเมือง แก่นักการเมือง ทหารก็ได้อาศัยการทำรัฐประหารทำหน้าที่เช่นเดียวกัน

และในทางรัฐสภาและฝ่ายบริหารก็เช่นเดียวกันทหารที่เข้าไปเป็นสมาชิก วุฒิสภาหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ได้รับประสบการณ์ทางการเมือง ไม่น้อยกว่านักการเมืองอาชีพ

เมื่อเปรียบเทียบทหารกับนักการเมืองอาชีพ แล้วพบว่านายทหารบางคนมี บทบาทในทางนิติบัญญัติเสียอีกทั้งนี้มากกว่านักการเมือง เสียอีกทั้งนี้เห็นได้จาก ขณะที่นักการเมืองบางคนเคยอยู่ในลักษณะสภาเพียง 2 - 3 สมัย นายทหารบางคน กลับอยู่ในสภามากกว่านั้น และในระยะย เวลาก็ยาวนานกว่าด้วย

คณะทหารจึง เป็นสถาบันที่มีประสบการณ์ทางการเมือง และมีความคาดหวัง ในบทบาททางการเมืองสูง และเป็นสถาบันที่มีประสบการณ์ทางการเมือง และมีความคาดหวัง ในบทบาททางการเมืองสูง และเป็นสถาบันที่ทำการแข่งขันทางการเมือง นอกเหนือไปจากพรรคการเมือง

กลไกสำคัญในการ เข้าไป	คณะทหาร	สถาบันทางการเมือง
มีบทบาททางการเมือง	การรัฐประหาร	การ เลือกตั้ง
สถาบันหลัก	กองทัพ	พรรคการเมือง
ฐานอำนาจทางการเมือง	การกุ่มกำลัง	การ ใ้รับคะแนนเสียงในการ เลือกตั้ง และที่นั่งในสภา
การ เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร	การ เป็นผู้นำกองทัพ	การ เป็นผู้นำพรรค
ลักษณะ เป็นของฐานอำนาจ	มีเอกภาพสูง	กระจัดกระจาย
ลักษณะขององค์กร	มีเอกภาพระเบียบ วินัยสูง	ไม่ค่อยมีระเบียบวินัย

จากการที่ทหาร เข้าไปอยู่ในสภา และในคณะรัฐบาลแต่ละชุดเป็นเวลาดึกคอกันอย่างยาวนาน ทำให้การ เข้าไปมีบทบาททางการเมือง ของคณะทหารได้เปรียบสถาบันทางการเมืองอยู่มาก

ลักษณะของการค่อเนื่องและการหมุนเวียนเปลี่ยนไปของการ มีบทบาททางการเมืองของคณะทหาร จึงมีส่วนสำคัญในการ แทรกแซงทางการเมืองของคณะทหาร

ถ้าพิจารณานายทหาร เป็นรายบุคคลจะพบว่า นายทหารที่ทำการรัฐประหารได้ขึ้นมามีอำนาจทางการเมืองอย่าง เป็นชั้นตอน คือ เริ่มด้วยการ กุ่มกำลัง สำคัญในกรุงเทพฯ การ เข้าร่วมรัฐประหาร การ ใ้รับแต่งตั้ง เป็นสมาชิกรัฐสภา และการ ค่างตำแหน่งรัฐมนตรีระยะเวลาทั้งหมดประมาณ 5-10 ปี ดัง เช่น

กลุ่ม 2490 ที่มีบทบาททางการเมืองในปี 2501 - 2514

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

จอมพล พนม กิตติขจร

จอมพล ประภาส จารุเสถียร

พล.อ. ประเสริฐ รุจิรวงศ์

กลุ่มปฏิวัติ 2500 และ 2501 ซึ่งมีบทบาททางการเมืองในระหว่างปี

พ.ศ. 2519 - พ.ศ. 2523

พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์

พล.อ. ยศ เทพหัสดินทร์

พล.ร.อ. สงัด ชลออยู่

เปรม ติณสูลานนท์ มียศพันเอกในปี พ.ศ. 2500 และได้เป็นสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติติดต่อกันเป็นเวลา
20 ปี ก่อนที่จะก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

เห็นได้ว่า การที่ทหาร เข้ามามีบทบาททางการเมืองนั้น มิใช่ การเข้ามา
ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองอย่างกระชั้นชิด แต่มีลักษณะที่การ เข้ามาดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองระดับสูงนั้น ได้มีการปูพื้นฐาน และการ เรียนรู้ทางการเมืองอย่าง เป็น
ขั้นตอน ที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าอำนาจทหาร กับอำนาจทางการเมือง
เมืองในระบบการเมืองไทยนั้น รวมอยู่ด้วยกัน และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

จากการ เข้ามามีบทบาททางการเมือง อย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนแสดงให้เห็น
เห็นว่า การแทรกแซงทางการเมือง (การปฏิวัติรัฐประหาร) ถือเป็นรูปแบบหนึ่ง
ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทบาทของ คณะทหารในทางการเมือง เมื่อพิจารณาจากการ เข้ามาดำรง
ตำแหน่ง ทางรัฐสภาและทางคณะรัฐมนตรี เป็นการชี้ให้เห็นลักษณะของ คณะทหาร
ไทยว่า เป็นกลุ่มการเมืองมากกว่ากลุ่มอาชีพ

แท้จริงแล้วกลุ่มอาชีพก็เป็นกลุ่มการเมือง แบบหนึ่งแต่เป็นกลุ่มซึ่งไม่ต้องการเข้ามาอำนาจทางการเมือง แต่ในส่วนอง คณะทหารถือว่าทหารไทยเป็นกลุ่มการเมืองมากกว่ากลุ่มอาชีพ* เพราะคณะทหารไทยได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยตรงตลอดมา

4.3 สภาพที่เปิดโอกาสให้ทหาร เข้าแทรกแซงทางการเมือง

สภาวะที่เชื่อเชิญให้ทหารทำรัฐประหารนั้น แบ่งออกเป็นสองประการ ประการแรกคือ ความล้มเหลวของรัฐบาลพลเรือนในการ บริหารงาน และประการที่สอง สภาพที่ความชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือนหมดสิ้นไปหรือลดลง¹

4.3.1 ความล้มเหลวของการบริหารงานของรัฐบาลพลเรือน

ในค่านิยมทาง เศรษฐกิจ ความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหานี้ เป็นเรื่องที่น่ามาอ้างในการทำรัฐประหารเสมอ

การรัฐประหารปี พ.ศ. 2490 สภาพตกต่ำทาง เศรษฐกิจเอื้ออำนวยให้ทหาร เข้าแทรกแซงทางการเมืองอย่างชัดเจนที่สุด ก่อนหน้าการรัฐประหาร ประเทศไทยมีความตกต่ำทาง เศรษฐกิจอย่างมาก ประสิทธิภาพเงินเฟ้อ ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สินค้ามีราคาแพงรัฐบาลไม่สามารถ แก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อำนาจการซื้อของเงินบาทลดลงจำนวน 100 ในปีพ.ศ. 2481 เหลือเพียง 8.02 ในปี พ.ศ. 2490 เลขดัชนีค่าครองชีพสูงขึ้นจาก 100 ในปี พ.ศ. 2481 เป็น 1,247.11 ในปี พ.ศ. 2490 วงบประมาณรายจ่ายสูงกว่ารายรับมาก ในปี พ.ศ. 2487 สูงกว่าถึง 87,551,000 บาท และในปี พ.ศ. 2489

* หมายความว่ากลุ่มอาชีพ กลุ่มการเมือง ของคณะทหารใน หน้า 67

¹ สมเอนก (นามแฝง) "ทหารกับนักการเมืองบุพเพสันนิวาส แคชาติบางกอก"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 30 ตุลาคม 2520 หน้า 7

สูงกว่ถึง 354,501,000 บาท อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของเงินบาทเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจาก 11 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง เป็น 40 บาท ต่อ 1 ปอนด์ รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาว่างเต็มที่แต่ก็ไม่สำเร็จ

สภาวะทางคานเศรษฐกิจ ในระยะที่มีการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2500 ไม่รุนแรงอย่างปี 2490 แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2494 - 2499 รายได้ประชาชาติกลับสูงขึ้น ในอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 8 ต่อปี แต่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องปัญหาเศรษฐกิจว่ารัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามหย่อนประสิทธิภาพในการบริหารงานคานเศรษฐกิจ

การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2519 สภาพเศรษฐกิจของประเทศในช่วงก่อนหน้ารัฐประหารคือตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2519 ไม่ค่อยคืบคานจากความวุ่นวายในประเทศ การนัดหยุดงานของกรรมกร ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในช่วงระยะเวลาี้ ตลอดจนการเกินขอบวงของนิสิตนักศึกษา

ปี พ.ศ. 2515 ภาวะเงินเฟ้อเริ่มเป็นปัญหาหนักคั้นีราคาผู้บริโภคมเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 4.9 ปี พ.ศ. 2516 เพิ่มขึ้น 15.5 ปี พ.ศ. 2517 เพิ่มขึ้น 24.3 ¹ และในปี พ.ศ. 2518 เพิ่ม 5.5

การขาดเงินซึ่งเกินดุลในปี พ.ศ. 2517 มีถึง 8,012.0 ล้านบาทขาดดุลถึง 2,858 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 ² การลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศลดลง ในปี พ.ศ. 2515 มีผู้ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน 116

* หนังสือพิมพ์, สรรมาธิบดีได้วิจารณ์ว่าจอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้จ่ายงบประมาณ อย่างฟุ่มเฟือย และทำให้ประเทศมีหนี้สินมากถึง 8,000 ล้านบาท

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 12

(ธันวาคม 2519), หน้า 63

² ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ปีที่ 17 เล่มที่ 5 (มีนาคม 2520), หน้า 76

ราย เงินลงทุน 6,729.39 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2516 จำนวน 325 ราย เงิน
ลงทุน 2,682.7 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2517 ลดลงเหลือเพียง 176 ราย เงินลงทุน
9,195.3 ล้านบาท ปีพ.ศ. 2518 มีผู้ได้รับอนุมัติเพียง 83 ราย เงินลงทุน
1,950.1 ล้านบาท¹

ในด้านการรักษาความเรียบร้อย ความวุ่นวายระส่ำระสายมีอยู่เช่นกัน
ในช่วงก่อนการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2500 แต่เป็นเรื่องของความวุ่นวายทางการ
เมืองมากกว่าเรื่องของโจรผู้ร้าย แต่ในช่วงนี้ไม่มีเหตุการณ์รุนแรง

หลังการเลือกตั้งเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ได้มีการประท้วง การ
เลือกตั้งสกปรก มีการชุมนุมที่สนามหลวง และอภิปรายโค่นโจมตีรัฐบาล มีการ
ชุมนุมที่สนามหลวง และอภิปรายโจมตีรัฐบาล มีการเดินขบวนโดยนิสิตนักศึกษา ความ
วุ่นวายมีมากจนรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน และให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
เป็นผู้รักษาพระนคร ดูแลความสงบเรียบร้อย

การรัฐประหาร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดขึ้นในช่วงที่มีความ
วุ่นวายระส่ำระสายมากที่สุด เท่าที่เป็นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 - พ.ศ. 2518
มีการนัดหยุดงานของกรรมกร 598 ครั้ง² มีการชุมนุมและเดินขบวนประท้วงของ
นิสิตนักศึกษามากเป็นประวัติการณ์

ปี พ.ศ. 2517 มีการชุมนุมประท้วงสหรัฐอเมริกา ชุมนุมขอให้อลดอายุ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วงของชาวนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี พ.ศ. 2518 การชุมนุมประท้วงขยายตัวที่มากขึ้นมีการชุมนุมประท้วง
ของตำรวจ ชาวนาชุมนุมประท้วงที่สนามหลวงชุมนุมประท้วงการที่ทหารนาวิกโยธิน
เข้าคนไทยอิสลามตาย 5 คน ที่จังหวัดปัตตานี การชุมนุมประท้วงของกรรมกรบริเวณ
โรงแรมดุสิตธานี

¹ ธนาคารกรุงไทย, รายงานเศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 16

² พ.ท.ชาญชัย รามโกมุท แรงงานกับปัญหานักทํางานในประเทศไทย 2520 หน้า 63

ปี พ.ศ. 2519 มีการชุมนุมประท้วงให้ถอนทหารมาเลเซียที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา การประท้วงจอมพลประภาสที่เดินทางกลับเข้าประเทศ การชุมนุมขับไล่ ญวน อพยบที่สกลนคร และครั้งสุดท้าย คือ การชุมนุมขับไล่ พระภิกษุฉนอมที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีการใช้กำลัง เข้าปราบปราม เป็นเหตุการจลาจลรุนแรง ขึ้น จนมีรัฐประหาร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519¹

นอกจากนี้ในคณะรัฐบาล ก็มีการแตกแยกกันเอง* ทำให้ความระส่ำระสาย ขยายตัวเข้าไปในรัฐบาล

4.3.2 การลดลงของความชอบธรรม

ความชอบธรรม ถือว่าเป็นปัจจัยที่ฝ่ายรัฐบาลแสวงหาความสนับสนุนจาก ประชาชน ความชอบธรรมของรัฐบาลมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประชาชน โดยเฉพาะ กลุ่มประชาชนที่มีความสนใจทางการเมือง หรือมีอิทธิพลทางการเมือง

ถ้ารัฐบาลพลเรือนไม่มีความชอบธรรมหรือความชอบธรรมลดน้อยลง จะเปิดโอกาสให้ทหาร เข้าแทรกแซงทางการเมืองได้ง่าย

แต่เงื่อนไขของความชอบธรรม อาจถูกบังคับได้โดยความรู้สึกของทหาร เองที่เห็นว่ากำลังมีภัยต่อความมั่นคงของ ประเทศหรือโดยความทะเยอทะยานส่วนตัว เนื่องจากทหาร เป็นกลุ่มที่ถูกกำลัง คังได้กล่าวมาแล้ว

ในการทำรัฐประหารฝ่ายทหารจำต้องคำนึงถึงว่า มีความปรารถนาอย่าง แรงกล้าที่จะทำรัฐประหาร ขนาดที่ยอมเสียหายมากน้อยแค่ไหนและทหารแค่นั้น จาก การต่อต้านของผู้ที่เห็นว่ารัฐบาลพลเรือนมีความชอบธรรมและทหาร เป็นฝ่ายไม่ ชอบธรรม²

¹ สยามจกทหมาย เหตุ บันทึกข่าวสารและ เหตุการณ์ (2516, 2517, 2518, เล่ม 1, 2519)

* ภายในพรรคประชาธิปัตย์ มีการแตกแยกระหว่าง นายสมัคร สุนทรเวช กับฝ่าย ของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์

² สมแบบต (นามแฝง) "ทหารกับนักการเมืองบุพเพสันนิวาส แต่ชาติปางก่อน"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24 30 ตุลาคม - 5 พฤศจิกายน 2520

ฝ่ายทหารต้องการที่จะให้มีการ ค่อกำน้อยที่สุด หรือถ้าเป็นไปได้ให้เห็นภัยและสนับสนุนการรัฐประหาร

สำหรับการรัฐประหารของไทย 5 ครั้งที่ผ่านมา ฝ่ายทหารได้เข้าแทรกแซงในช่วงที่รัฐบาลพลเรือนมีความชอบธรรมลดน้อยลง และผู้สนับสนุนรัฐบาลพลเรือนก็มีกำลังน้อยลง และผู้สนับสนุนรัฐบาลพลเรือนก็มีกำลังน้อยไม่สามารถค่อกำกันได้

โดยทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมากกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง พรรคการเมืองและสภาผู้แทนราษฎรยังเป็นของใหม่ที่ยังไม่ฝังรากลึกในสังคมไทย¹ ทั้งนี้ ผู้ที่มีความเชื่อมั่นอย่างแน่นแฟ้นและมั่นคงว่าที่มาของความชอบธรรมของรัฐบาลคือการเลือกตั้ง ไม่ใช่การรัฐประหารจึงมีไม่มากนัก

เมื่อรัฐบาลประสบปัญหา และรัฐบาลพลเรือนนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความระส่ำระสายทั่วไป จะทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลซึ่งมีอยู่ไม่มั่นคง เทาไรลดน้อยลงไปอีก

และเมื่อรัฐบาลไม่สามารถแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน ได้แล้ว ย่อมสะดวกต่อการที่ฝ่ายทหารจะเข้าแทรกแซง

กรณีการทำรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในปี พ.ศ. 2500 สืบเนื่องมาจากการทุจริตในการเลือกตั้ง เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2500 ของฝ่ายรัฐบาล ทำให้เกิดการชุมนุมเคลื่อนไหวของประท้วงมีความระส่ำระสายทั่วไปในกรุงเทพฯ

หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ โจมตีการเลือกตั้ง และรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

การวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เช่นนี้ ผลทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลลดน้อยลง และฝ่ายทหารสามารถยึดอำนาจได้

¹ ธียอนันต์ สมุทวณิช การเลือกตั้ง พรรคการเมือง รัฐสภาและคณะทหาร 2523 หน้า 187

โดยปราศจากผู้ต่อต้าน*

การรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. 2514 สืบเนื่องจากการใช้เงินทุ่มในการ รักษาหาเสียง การขออนุมัติเงินไปพัฒนาจังหวัดของ สมาชิกสภาผู้แทนตั้ง ก๊ก พรรครัฐบาล ทำให้เกิดความเลื่อมศรัทธาในหมู่ประชาชน และทำให้การวาง รากฐานทางความคิดที่ว่า การ เลือกตั้ง เป็นที่มาของความชอบธรรม ของรัฐบาล ไม่ประสบผลสำเร็จ

ในการรัฐประหาร เมื่อเดือนตุลาคม 2519 ฝ่ายที่เห็นว่า การ เลือกตั้ง เป็นที่มาของความชอบธรรม กำลัง ค่อยลง เนื่องจากถูกก่อกวนถูกลอบทำร้าย จนไม่สามารถรวมตัวกันคิดจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ทั้งรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2519 ประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงาน แต่ บรรดาผู้ที่เชื่อมั่นในการ เลือกตั้ง และเกลียดชังระบอบเผด็จการทหารยังคง เชื่อ เช่นนั้นอยู่

แต่ไม่สามารถรวมพลังกันได้ ในขณะที่เดียวกันฝ่ายอนุรักษนิยมกลับรวมตัว กันได้** ดังนั้นจึง เป็นการ เปิดโอกาสให้ฝ่ายทหาร เข้ายึดอำนาจได้อย่าง สะดวก

4.4 การใช้กำลังทหาร เพื่อการ เปลี่ยนแปลงทางการ เมือง ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524

นับตั้งแต่มีการ เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ประเทศจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เป็นต้นมา มีการใช้กำลังทหาร เพื่อการ เปลี่ยนแปลงทางการ เมือง จนถึง พ.ศ. 2524 รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 ครั้ง ควบกัน

* แม้ว่าจะ เป็นการทำรัฐประหารรัฐบาลที่ผู้นำ เป็นทหาร ก็ตาม แต่ผู้นำรัฐบาลก็ไม่ได้ มีอำนาจทางทหารสูงสุดในขณะนั้น ผู้ที่มีอำนาจแท้จริงในกองทัพขณะนั้นได้แก่

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่ง เป็นผู้นำในการ ทำรัฐประหาร

** พลเอกนุรักษ์นิยมโตแกพวก กลุ่มนวพล-กระหิงแคง ลูกเสือชาวบ้าน

โดยในจำนวน 16 ครั้ง แยกได้เป็น การปฏิวัติ 4 ครั้ง การรัฐประหาร
4 ครั้ง การปฏิรูป 1 ครั้ง และการกบฏ 7 ครั้ง

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรทำการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลง
ระบอบการปกครอง

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 พ.อ.พระยาพหลาทำการรัฐประหาร

วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 เกิด "กบฏวรเดช" โดยพระองค์เจ้า
วรเดชเป็นหัวหน้าผู้ก่อการ

วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2481 "กบฏนายสิบ"

วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 รัฐประหารโดย พล.โท ปิ่น จุฬะวัน

วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2491 "กบฏเสนานิการ" โดยพลตรี สมบูรณ์
คานูจิต

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 เกิด "กบฏวังหลวง" โดยนายปรีดี

พนมยงค์

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2494 "กบฏแมนฮัตตัน" โดย น.อ. อานนท์

บุณศรีภาภา

วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 จอมพล ป. พิบูลสงครามทำการรัฐประหาร

วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 จอมพล สฤษดิ์ ชนระวิชต์ ทำการรัฐประหาร

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เกิดการปฏิวัติโดยจอมพล สฤษดิ์

ชนระวิชต์ เป็นผู้นำ

วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 จอมพลถนอม กิตติขจร ทำการปฏิวัติ

วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ปฏิรูป โดยพล.ร.อ. สังก ขลออยู่

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2519 เกิด "กบฏ 26 มีนาคม" โดย พ.อ.

ฉลาก นิสัยศิริ

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 พล.ร.อ. สังกัด ชลลอบอยู่ ทำการ
ปฏิบัติ

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2524 เกิด "กบฏ 1 เมษายน " โดย
พล.อ. สันต์ จิตรปฎิมา

4.4.1 สาเหตุที่อ้างในการก่อการกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหารในประเทศไทย
หลัง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524

ตารางที่ 5 แสดงสาเหตุที่อ้างในการก่อการกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหาร
ในประเทศไทยหลัง พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524

วันปีค่อานาจ	คณะผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผล
6 ต.ค. 2519	"คณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดิน" พล.ร.อ. สังกัด ชลลอบอยู่ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันท์	1. นิสิต นักศึกษาบางกลุ่มกระทำ การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพมี เจตนาที่จะทำลายสถาบัน พระมหากษัตริย์ อันเป็นส่วนหนึ่ง ของ แผนการของ คอมมิวนิสต์ และ ยัง คอสู้อยู่ เจ้าหน้าที่ที่เข้าจับกุม ทำให้สภาพการณ์เกิดความ ระส่ำระสาย 2. รัฐมนตรีบางคน นักการเมือง บางกลุ่มและสื่อสารมวลชน หลายแห่งให้การสนับสนุน เหตุการณ์ร้ายอย่างแข็งขัน และ ออกนอกหนา	สำเร็จ

วันขึ้นปีใหม่	คณะผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผล
6 ต.ค. 2519		<p>3. รัฐสภามีความแตกแยก แม้จะเป็นนักการเมืองที่อยู่ในพรรคเดียวกันก็ตาม และไม่ได้ปฏิบัติตามอาณัติที่ประชาชนได้มอบไว้ให้ เป็นการพันวิสัยที่ระบอบประชาธิปไตย จะดำเนินไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญได้</p> <p>4. การกระทำการก่เพื่อรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไร้ค่าคงอยู่ตลอดไป</p>	
26 มี.ค. 2519	<p>"คณะปฏิวัติ" พล.อ. ฉัตรชัย นิสัยศรี</p>	<p>1. สถานการณ์ของประเทศทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มีความเสื่อมโทรมลงจนเกิดความเสียหายแก่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกขณะ</p> <p>2. ความสามัคคีของคนในชาติกำลังได้รับความเสียหาย เพราะความไม่หวังดีที่คอบ้านเมืองโดยสุจริตของบุคคลบางกลุ่ม</p>	ไม่สำเร็จ

วันยี่กอานาจ	คณะผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผล
20 ต.ค. 2520	<p>"คณะปฏิวัติ"</p> <p>พล.ร.อ. สงัด ชลออยู่</p> <p>พล.อ. เกรียงศักดิ์</p> <p>ชมะนันท์</p> <p>พล.อ. เสริม นนทร</p>	<p>1. การบริหารงานของรัฐบางท่าให้ควมสามัคคีในหมู่ประชาชนและข้าราชการมีความแตกแยก ข้าราชการทวันไหวในการปฏิบัติราชการ การ เศรษฐกิจและการลงทุนของ ทางประเทศลดลงและไม่แน่นอนจนยากจะแก้ไข</p> <p>2. การกำหนดระยะเวลาพัฒนา ระบอบประชาธิปไตย ออกเป็น 3 ชั้นตอน ตอนละ 4 ปีนั้นเป็นเวลานานเกินความจำเป็นและไม่สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชน</p> <p>3. การจัดการเลือกตั้งทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2519 ที่มีอยู่นั้น ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ และอาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสถาบันต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น สมควรที่จะมีการแก้ไข</p>	สำเร็จ

วันที่ยกอำนาจ	คณะผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผล
<p>ศ เม.ย. 2524</p>	<p>"คณะปฏิวัติ" พล.อ. สัมพันธ์ จิตรปฎิมา พล.ท. วศิน อิศทางกูร ๗ อัญชิยา พล.อ. มนูญ รูปขจร</p>	<p>1. สถานการณ์ของประเทศทุก ๆ ด้านระส่ำระสายและทรุดลงอย่างหนัก เพราะความอ่อนแอของผู้บริหารประเทศ พรรคการเมืองต่าง ๆ แยกแยก ทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั่นคลอนเป็นจุดอ่อนให้คณะบุคคลซึ่งไม่หวังดีคือประเทศเคลื่อนไหวที่จะใช้กำลังเข้ายึดอำนาจการปกครอง เพื่อเปลี่ยนเป็นระบบเผด็จการแบบถาวร</p> <p>1. ประชาชนกำลังได้รับความเดือดร้อนและหวาดหวั่นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิตในภาวะเศรษฐกิจ สังคมเช่นนี้ มีความแตก่างมากในระบบสังคมที่ไม่เท่าเทียม คนรวยสามารถถกอบโกยผลประโยชน์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่คนจนต้องยากเข็ญอย่างแสนสาหัส อันจะก่อให้เกิดอันตรายอย่าง</p>	

วันปีค่อ่านาจ	คณะผู้ก่อการ	สาเหตุที่อ้าง	ผล
		<p>ใหญ่หลวงที่เป็นเหตุแห่งความเสื่อมโทรมของประเทศชาติ</p> <p>3. ระบบราชการกำลังเสื่อมโทรมลง ทั่วระบบการทุจริตฉ้อฉล โกงกินอย่างกว้างขวาง และมีความฉ้อฉลในระบบราชการ อันก่อให้เกิดความห่อเหี่ยวแก่ประชาชน</p> <p>4. กลุ่มผลประโยชน์ค่างว้างซึ่งบุคิยุยง และบ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐ กอบโกยผลประโยชน์ในลักษณะมือใครยาวสาวได้สาวเอา</p> <p>5. เศรษฐกิจขอวประเทศทรุกโทรม ค่าครองชีพสูงขึ้นทุกค่าน เงินคงคลังร่อยหรอ หนี้สินของชาติเพิ่มพูนขึ้นจนเป็นภาระแก่ประชาชนเป็นมากขึ้นทุกวัน</p> <p>6. เพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจการเมือง และสังคม ให้สามารถแก้ไขปัญหาค้นฐานของชาติใค้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	

4.4.2 แลงการณ์ของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

แถลงการณ์ของ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ขณะนี้ การปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ ตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกา วันที่ 6 ตุลาคม พุทธศักราช 2519 เป็นต้นไป และสถานการณ์ทั้งหลาย ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน โดยทั่วไปแล้ว

บัดนี้ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ประจักษ์ถึงภัยพิบัติที่ใดเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป กล่าวคือได้มีกลุ่มบุคคล ซึ่งประกอบด้วย นิสิต นักศึกษาทั้งชาติบางกลุ่ม ได้กระทำการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อันเป็นการเหยียดหยามจิตใจของคนไทยทั้งชาติ โดยเจตจำนงทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของคอมมิวนิสต์ ที่จะเข้ายึดครองประเทศไทย เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุม ก็ได้ต่อสู้ด้วยอาวุธร้ายแรงที่ใช้ในราชการสงคราม โดยร่วมมือกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ชาวเวียตนาม ต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก สถานการณ์โดยทั่วไปก็เริ่มเลวลง เป็นลำดับ จนเกิดความระส่ำระสายขึ้นไปโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปรากฏแจ้งชัดว่ารัฐมนตรีบางนาย และนักการเมืองบางกลุ่ม ตลอดจนสื่อสารมวลชนหลายแห่งมีส่วนสนับสนุนอยู่อย่างแข็งขันและออกนอกหน้า เหตุการณ์เลวร้ายถึงกล่าวมานี้ ย่อมจะทำให้รัฐบาลไม่สามารถรักษาสถานการณ์บ้านเมืองตามวิถีทางรัฐธรรมนูญไว้ได้ หากปล่อยไว้เช่นนี้ก็นับวันที่ประเทศชาติและประชาชนจะต้องประสบกับความวิบัติยิ่งขึ้นเป็นลำดับจนยากที่จะแก้ไข คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

จึงมีความจำเป็นต้อง เข้ายึดอำนาจการปกครอง เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์
ได้โดยเฉียบขาดและฉับพลัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของชาติ และมีให้ประเทศไทย
ต้องตกไปเป็นเหยื่อของ จักรวรรดินิยมคอมมิวนิสต์

อนึ่ง ถึงแม้ว่าในขณะนี้จะมีรัฐสภาอยู่ แต่ก็เป็นที่แจ้งประจักษ์แก่ประชาชน
แล้วว่า นักการเมืองที่อยู่ในพรรคเดียวกันก็แตกแยกกัน ไม่มียึดถืออุดมคติของ พรรค
และไม่ได้ปฏิบัติตามอาณัติที่ประชาชนได้มอบไว้ให้ ซึ่งเป็นการพันวิสัยที่ระบอบประ-
ชาธิปไตยจะดำเนินไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญได้

คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเทอตกษูนพระมหากษัตริย์ เป็นที่เคารพสักการะ
อย่างสูงสุด ผู้ใดจะละเมิดมิได้ การยึดอำนาจครั้งนี้เพื่อรักษาสถาบันที่มี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ ให้ดำรงอยู่ตลอดไป องค์พระมหากษัตริย์ และ
พระบรมวงศานุวงศ์ได้รับการอารักขาจากคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินอย่าง
ปลอดภัยแล้วทุกประการ

คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจะไม่เปลี่ยนแปลง สถาบันใด ๆ เกินกว่าความ
จำเป็น เพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติ ชนชาวกว้างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คณะตุลาการ ศาล สถานทูต สถานกงสุล และองค์การระหว่างประเทศ คณะปฏิรูป
การปกครองแผ่นดิน ได้ให้ความคุ้มครองอย่างเข้มแข็ง

คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ขอยืนยันว่าจะยึดมั่นในความปรารถนา
ร่วมกันของปวงชนชาวไทย ในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งระบอบการปกครองประชาธิปไตย ที่มี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข จึงจะบากบั่นจนสุดความสามารถที่จะให้ระบอบการ
ปกครอง ดังกล่าวมีขึ้นด้วยรากฐานอันมั่นคง เป็นขั้นเป็นตอนให้จงได้ และจะดำเนิน
การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินให้ไปสู่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย ที่มีพระมหา
กษัตริย์เป็นประมุข อันเหมาะสมแก่สถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อบรรลุผลสำเร็จในที่สุด

พล.ร.อ. สัก ชลช้อย ร.น.

(สัก ชลช้อย)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

4.4.3 ประกาศของคณะปฏิวัติ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2520

ประกาศของคณะปฏิวัติ 26 มีนาคม 2520

โดยที่สถานการณ์ทั่วไปทาง ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กำลังเสื่อมทรามอย่างหนักทุกขณะ จนน่าวิตกถึง ความอยู่รอดของชาติในอนาคต แม้รัฐบาลซึ่งคณะปฏิวัติปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจัดตั้งขึ้น จะใช้ทุกพยายามแก้ไข โดยวิธีใด ๆ ก็ตาม ก็ไม่สามารถให้ภาวะแห่งความเสื่อมทรามกลับฟื้นคืนดีขึ้นมาได้ และการปล่อยให้เวลาเนิ่นนานต่อไปความเสียหายย่อมจะ เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ และประชาชนคนส่วนรวม สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ความสามัคคีของคนในชาติ กำลัง ได้รับความเสียหาย เพราะความไม่หวังดีต่อบ้านเมืองโดยสุจริตใจของบุคคลบาง กลุ่ม เพื่อรักษาไว้ซึ่ง เอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของชาติ และเพื่อความผาสุกของ ประชาชน ตลอดจนสถาบันอันเป็นที่เคารพสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คณะปฏิวัติอันประกอบด้วยกำลังของ ทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ จึงพร้อม ใจกันเข้ายึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ ตั้งแต่เวลา 05.00 น. ของวันที่ 26 มีนาคม พุทธศักราช 2520 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแกนกลางของบรรดาผู้รักชาติ ที่จะร่วม มือกันในอันที่จะแก้ไขสถานการณ์ของบ้านเมือง ให้ดีขึ้นและเพื่อสถาปนาการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด คณะปฏิวัติจึงขอประกาศให้พี่น้อง ชาวไทยได้ทราบ และขอให้ทุกท่านตั้งอยู่ในความสงบ ท่ามาหาгинต่อไปโดยปกติสุข ผู้ใดขัดขืนและก่อการอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบสุขของประชาชน และขัดต่อ เจตนารมณ์ของคณะปฏิวัติจะถูกระงับการอย่างเด็ดขาด โดยทันที

ประกาศ ณ วันที่ 29 มีนาคม พุทธศักราช 2520

พลเอกประเสริฐ ชรรณศิริ

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

4.4.4 แถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2520

แถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2520

เพื่อนพี่น้องประชาชนชาวไทย ที่เคารพรัก

ตามที่คณะปฏิวัติได้แจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบว่า คณะปฏิวัติได้ยึดอำนาจการปกครองประเทศไว้เรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันที่ 20 ตุลาคม พุทธศักราช 2520 คณะปฏิวัติขอชี้แจง เหตุผลความจำเป็นในการยึดอำนาจครั้งนี้ดังต่อไปนี้

นับตั้งแต่ได้มี การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 คณะทหาร ตำรวจ และพลเรือน ได้ติดตามการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและเหตุการณ์บ้านเมืองตลอดมา ได้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนโดยทั่วไปว่า ความสามัคคีในหมู่ข้าราชการ ประชาชน มีแตกแยก ข้าราชการมีความหวัดไหวในการปฏิบัติราชการ การเศรษฐกิจ และการลงทุนของชาวต่างประเทศ ลดลงและไม่แน่นอน หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปจะยากแก่การแก้ไข อนึ่ง คณะทหาร ตำรวจ และพลเรือนได้ตระหนักว่าการที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยแบ่งออกเป็นสามขั้นตอน ๆ ละ 4 ปี นั้น เป็นเวลานานเกินความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน คณะทหาร ตำรวจ และพลเรือนเห็นสมควรปรับปรุงระยะเวลาที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตยเสียใหม่ โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในปี พุทธศักราช 2521 คณะทหาร ตำรวจ และพลเรือน ไม่มั่นใจว่าการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 จะเป็นวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์แต่อาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกในสถาบันต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น คณะทหาร ตำรวจ และพลเรือนไม่ประสงค์จะเป็นความแตกแยกเกิดขึ้นในหมู่ประชาชนชาวไทย จึงจำต้อง

ใช้วิธีการยึดอำนาจการปกครองโดยมี ข้าพเจ้า เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ คณะปฏิวัติ ขอชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในระหว่าง เตรียมการ จัดให้มีรัฐธรรมนูญ และการเลือกตั้ง ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญนั้น คณะปฏิวัติขอเวลาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 รวมทั้ง ปรับปรุงระบบการปกครอง เศรษฐกิจและสงคราม และสังคม เพื่อให้เกิดความ มั่นคงในทางการเมือง ความเจริญของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน..

แผนการดำเนินต่อไป เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ และพี่น้องประชาชน ชาวไทย คณะปฏิวัติจะได้ออกประกาศให้ทราบต่อไป

ขอบคุณ

4.4.5 แถลงการณ์ของคณะปฏิวัติวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2524

แถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ 1 เมษายน 2524

ตามที่คณะปฏิวัติซึ่งประกอบด้วยทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และพลเรือนได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศในนามของประชาชนชาวไทย ตั้งแต่เวลา 02.00 น. วันที่ 1 เมษายน 2524 เป็นต้นไปแล้วนั้น บัณฑิตสถานการณื ทั้งหลายตกอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะปฏิวัติโดยทั่วไปแล้ว คณะปฏิวัติขอแถลง เพื่อให้พี่น้องประชาชนที่เคารพรักใคร่ทราบสาเหตุการทำการปฏิวัติ ดังนี้

คณะปฏิวัติได้พิจารณาสถานการณ์ทุกด้านโดยถ่องแท้แล้ว เห็นว่าไม่มีวิถีทางใด ที่จะรักษาย่านเมืองให้อุบัติรอดปลอดภัยและนำความสงบเรียบร้อยมาสู่พี่น้องประชาชน ชาวไทยได้ จึงได้ตัดสินใจยึดอำนาจการปกครองอย่าง เกิดขาด เพื่อให้อำนาจของคณะ ปฏิวัติเข้ามาแก้ปัญหาของชาติซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ จนถึงขั้นวิกฤตและเสื่อม โทรมเท่าทุกวันนี้

หากปล่อยให้อำนาจการปกครองประเทศยังอยู่ในมือของรัฐบาลที่อ่อนแอ และไร้ความเป็นปึกแผ่นและไร้ความเคี่ยวเข็ญในการแก้ไขปัญหาของชาติต่อไป ประเทศก็จะล่อแหลมต่อการ เป็นเหยื่อของระบอบเผด็จการแบบถาวรของคณะบุคคล ซึ่งไม่หวังดีในที่สุดและนับวันที่พี่น้องประชาชนจะได้รับความทุกข์ในการดำรงชีวิต จนเหลือกำลังที่จะแก้ไขสถานการณ์ได้

นับแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลง การปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาตาม เท่าทุกวันนี้ เกือบ 50 ปี บรรพบุรุษ คณะผู้บริหารประเทศยังไม่สามารถแก้ไข้ปัญหาของชาติให้ลุล่วงตามเป้าหมายได้เลย เพราะเท่าที่ผ่านมาได้มีการใช้ขบวนการประชาธิปไตยแต่เพียง ในนามเป็นเครื่องมือ ตักตวงผลประโยชน์ส่วนตน แทนที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของ คนส่วนรวมตาม เป้าหมายของ การปกครอง แบบนั้น

ทั้ง จะเห็นได้จาก การที่คณะผู้บริหารมิได้อุทิศตน เป็นผู้แทน ปวงชน รักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างจริงจัง ไร้อุทุมการ ก่อความแตกแยกและ สิ้นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาล ในอติมาตลอด

พฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องของ ผู้บริหาร ประเทศ เช่นนี้ หากปล่อยให้ไว้ คณะปฏิวัติ เห็นว่าจะ เป็นการนำประเทศไปสู่ความหายนะในที่สุด จึงได้ตัดสินใจ เข้าแกสถานการณ์โดยรีบด่วน เพื่อขจัดให้ภาวะไร้เสถียรภาพของ คณะผู้บริหารภาวะไร้กฎหมาย ไร้ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศอันยังให้ เกิดความชะงักงันทาง คำนการ เมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างที่เป็นทุกวันนี้

พี่น้องประชาชนที่เคารพรักทั้งหลาย คณะปฏิวัติตระหนักถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของท่าน ประชาชนส่วนใหญ่กำลัง ได้รับความเดือดร้อน และหวาดหวั่นอย่าง แสนสาหัสในการ ดำรงชีวิตในภาวะชีวิต ในภาวะ เศรษฐกิจ เช่นนี้ คณะปฏิวัติไม่สามารถ จะทนทานต่อภาวะที่กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ชวงชิง ชูยง และบ่อนทำลายความมั่นคง ของรัฐ กอบโกยผลประโยชน์ในลักษณะมือใครยาวสาว ไล่สาวเอาอีกต่อไป ในขณะที่ปล่อยให้ระบบราชการ ซึ่งเป็นกลไกอันสำคัญของรัฐ เลื่อมโทรมลง ทั่วระบบการ ทูจริตอันดลใจ กินอย่าง กว้างขวาง ภาวะคนล้มงาน

และความล่าช้าในระบบราชการ เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความท้อแท้ให้แก่ประชาชนผู้เสียภาษีมาโดยตลอด

ในทางเศรษฐกิจนั้น ถือว่าเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงของรัฐบาลที่ไม่คัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเด็ดขาด ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสค่าครองชีพสูงขึ้นในทุกด้าน รัฐบาลไม่สามารถยับยั้งช่วยบรรเทาทุกข์ให้ประชาชนได้ เงินคงคลังร่อยหรอ จนบางครั้ง ถึงกับติดลบเหมือนอย่างในขณะนี้ มีผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติเป็นส่วนรวม หนี้สินของชาตินับว่าพอกพูนขึ้น เป็นภาระต่อประชาชนมากขึ้นทุกวัน ในภาวะเช่นนี้การปล่อยทิ้งไว้หรือปล่อยให้มีการดำเนินการ เศรษฐกิจไปในแนวเดิม ประชาชนส่วนใหญ่ก็จะตกอยู่ในสภาพสิ้นหวังและไม่รู้อนาคตตนเอง

ในทางสังคมเสื่อมทรามลงอย่างหนัก ยาเสพติดและแหล่งอบายมุขระบายแพร่หลายทำลายอนาคตของชาติและเยาวชน วัฒนธรรมกึ่ง เคมที่เคยมีมา ความโอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจกันก็เสื่อมหายไป เพราะสภาพสังคมอันพองแพะไร้ความเป็นธรรมบีบให้ทุกคนเห็นแก่ตัว เพื่อความอยู่รอด ในขณะที่สังคมอีกส่วนหนึ่งมีแต่ความสมมูรพพูนสุขพั่ง เพื่อ สถานเริงรมย์ แหล่ง เลื่อมโทรม กำนวัฒนธรรมและศีลธรรม การดูครวอณาจารย์ การชูเชิญกระทำชำเราและคดียาเสพติด เหล่านี้ออกค้ำขึ้นทั่วไป กฎหมายบ้านเมือง ระเบียบคำสั่งของทางราชการมิได้มีการนำพาไปสู่การปฏิบัติหรือบังคับใช้ เพื่อเกิดความสงบ เรียบร้อยในสังคม ความเสื่อมศรัทธาในคณะรัฐบาลปัจจุบันเป็นเหตุให้ประชาชนไม่มั่นใจว่า รัฐบาลจะนำประเทศชาติไปใครดปล่อยกับหรือไม่ เพราะแนวทางการบริหารของคณะรัฐบาลขาดความเด็ดขาดในการแก้ปัญหา มิได้แสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำในภาวะวิกฤต ปล่อยให้ความขัดแย้งทั้งในคณะรัฐบาลและความขัดแย้งอื่น ๆ ของชาติดูกลมจนเป็นเหตุให้เสียภาพพจน์ของคณะผู้บริหารประเทศ ไม่กล้าที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงในประเด็นสำคัญ ๆ อันเป็นความเป็นความตายของประเทศชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน

คณะปฏิวัติเห็นว่าถ้าไม่รีบแก้ไขประเทศไทยจะล่อแหลมและเสี่ยงต่อการสูญเสียเอกราชและอธิปไตยในที่สุด ซึ่งเราจะยอมเอาประเทศไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราเป็นเดิมพันเช่นนั้นไม่ได้ พี่น้องชาวไทยที่รักชาติที่เคารพทั้งหลาย คณะปฏิวัติขอยืนยันว่าต่อท่านทั้งหลายว่า คณะปฏิวัติมีเป้าหมายที่ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จะแก้ปัญหาของชาติด้วยความเด็ดขาดไม่เห็นแก่พวกพ้อง จะขจัดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความไม่เป็นธรรมในสังคม และจะกอบกู้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่กำลังเสื่อมโทรมให้ฟื้นตัวโดยเร็ว

คณะปฏิวัติตระหนักดีถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการพัฒนาชนบทช่วยเหลือประชาชนในท้องที่ห่างไกล ซึ่งแร้นแค้นชาติที่พึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

คณะปฏิวัติจะอยู่ในอำนาจปฏิวัติเพียง เพื่อจำเป็นต่อการแก้ไขสถานการณ์มิให้เลวร้ายดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เมื่อเป็นที่มั่นใจว่าสถานการณ์ของประเทศไทยมีความมั่นคงแล้ว คณะปฏิวัติจะจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป จึงขอให้พวกท่านสนับสนุนและคอยหิ่คำสั่งของคณะปฏิวัติ ทั้งนี้ เพื่อความสถาพรและความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราสืบไป

พลเอกฉัตร จิตรปฏิมา

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

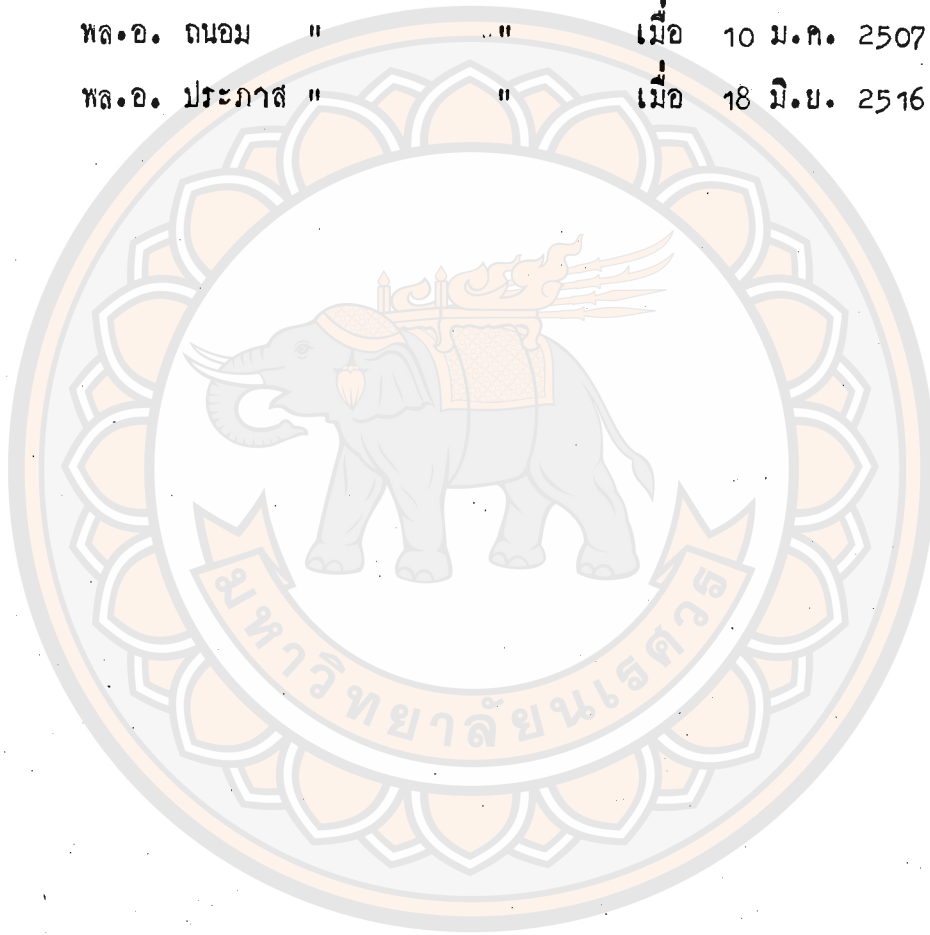
4.4.6 รายชื่อผู้บัญชาการทหารบกและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

ตารางที่ 6 แสดงรายชื่อผู้บัญชาการทหารบก และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2525

ลำดับ ที่	ยศ, ชื่อ	ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	รวมระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่ง
1	พล.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา	6 ก.ค.2475-16 มิ.ย.2476	11 เดือน 14 วัน
2	พล.ท. พระยาพิชัยสงคราม	19 มิ.ย.2476-23 มิ.ย.2476	5 วัน
3	พล.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา	24 มิ.ย.2476- 3 ม.ค.2481	4 ปี 6 เดือน 10 วัน
4	พล.อ. หลวงพิบูลสงคราม	4 ม.ค.2481- 5 ส.ค.2487	6 ปี 7 เดือน 3 วัน
5	พล.ท. หลวงเกรียงศักดิ์พิชิตร	6 ส.ค.2487-23 ส.ค.2487	18 วัน
6	พล.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา	24 ส.ค.2487-29 มี.ค.2489	1 ปี 7 เดือน 7 วัน
7	พล.อ. หลวงอุทิศเกษรวิธ	26 ส.ค.2489- 8 พ.ย.2490	1 ปี 2 เดือน 14 วัน
8	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	9 พ.ย.2490-15 พ.ค.2491	6 เดือน 7 วัน
9	พล.ท. ปิ่น หงษ์ทะวี	28 พ.ค. 2491-23 มิ.ย.2497	6 ปี - 27 วัน
10	พล.อ. สฤษดิ์ ชนระวี	25 มิ.ย.2497- 8 ธ.ค.2506	9 ปี 5 เดือน 14 วัน
11	พล.อ. ถนอม กิตติขจร	11 ธ.ค.2506-30 ก.ย.2507	9 เดือน 21 วัน
12	พล.อ. ประกาศ จารุเสถียร	1 ก.ค.2507-30 ก.ย.2516	9 ปี
13	พล.อ. อดุลย์ สีลาชา	1 ก.ค.2516-30 ก.ย.2518	2 ปี
14	พล.อ. บุญชัย บำรุงพงศ์	1 ก.ค.2518-30 ก.ย.2519	1 ปี
15	พล.อ. เสริม ฆ นคร	1 ก.ค.2519-30 ก.ย.2522	3 ปี
16	พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์	1 ก.ค.2522-30 ก.ย.2524	3 ปี
17	พล.อ. ประยุทธ์ จารุณี	1 ก.ค.2524-30 ก.ย.2525	1 ปี

หมายเหตุ

จอมพล ป.	ไ้รับการ เลื่อนยศเป็นจอมพล	เมื่อ	28 ก.ค.	2484
พล.ท. ดิน	" "	เมื่อ	31 มี.ค.	2496
พล.ท. สฤษดิ์	" "	เมื่อ	1 ม.ค.	2499
พล.อ. ถนอม	" "	เมื่อ	10 ม.ค.	2507
พล.อ. ประกาศ	" "	เมื่อ	18 มิ.ย.	2516

4.4.7 รายชื่อหัวหน้าคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2524 และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งแยกเป็นทหารและพลเรือน

ตารางที่ 7 แสดง รายชื่อหัวหน้าคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2524 และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง แยกเป็นทหารและพลเรือน

รัฐบาล ชุดที่	นายกรัฐมนตรี	ประเภทอาชีพ		ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	จำนวนระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่ง
		ทหาร	พล เรือน		
1	พระยามโนปกรณนิติธาดา			28 ส.ค. 2475 - 9 ธ.ค. 2475	5 เดือน 12 วัน
2	"			10 ธ.ค. 2475 - 1 เม.ย. 2476	3 เดือน 22 วัน
3	"			1 เม.ย. 2476 - 20 มิ.ย. 2476	2 เดือน 19 วัน
4	พันเอกพระยาพหล พลพยุหเสนา			21 มิ.ย. 2476 - 15 ธ.ค. 2476	5 เดือน 25 วัน
5	"			16 ธ.ค. 2476 - 13 ก.ย. 2477	8 เดือน 29 วัน
6	"			22 ก.ย. 2477 - 9 ส.ค. 2480	2 ปี 10 เดือน 18 วัน
7	"			9 ส.ค. 2480 - 20 ธ.ค. 2480	4 เดือน 12 วัน
8	"			21 ธ.ค. 2480 - 16 ธ.ค. 2481	11 เดือน 27 วัน
9	พันเอกหลวงพิบูลสงคราม			16 ธ.ค. 2481 - 6 มี.ค. 2485	3 ปี 2 เดือน 21 วัน
10	จอมพล ป. พิบูลสงคราม			7 มี.ค. 2485 - 24 ก.ค. 2487	2 ปี 4 เดือน 19 วัน
11	พันตรี ควณ อภัยวงศ์			1 ส.ค. 2487 - 17 ส.ค. 2488	1 ปี - 17 วัน
12	นายทวี บุญยเกษตร			31 ส.ค. 2488 - 17 ก.ย. 2488	17 วัน
13	ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช			17 ก.ย. 2488 - 31 ม.ค. 2489	4 เดือน 14 วัน
14	นาย ควณ อภัยวงศ์			31 ม.ค. 2489 - 18 มี.ค. 2489	1 เดือน 18 วัน

รัฐบาล ชุดที่	นายกรัฐมนตรี	ประเภทอาชีพ		ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	จำนวนระยะเวลาที่ ดำรงตำแหน่ง
		ทหาร	พลเรือน		
15	นายปรีดี พนมยงค์			24 มี.ค.2489-8 มิ.ย.2489	2 เดือน 16 วัน
16	"			11 มิ.ย.2489-21 ส.ค.2489	2 เดือน 11 วัน
17	พล.ร.ท. ถวัลย์ ชำรง นาวาตรี			23 ส.ค.2489-30พ.ค. 2490	9 เดือน 9 วัน
18	"			30 พ.ค.2490- 6 พ.ย.2490	5 เดือน 9 วัน
19	นาย คง อภัยวงศ์			10 พ.ย.2490- 6 ก.พ.2491	2 เดือน 27 วัน
20	"			21 ก.พ.2491- 8 เม.ย.2491	1 เดือน 15 วัน
21	จอมพล ป. พิบูลสงคราม			8 เม.ย.2491-15 มิ.ย.2492	1 ปี 2 เดือน 7 วัน
22	"			25 มิ.ย.2492-29 พ.ย.2494	2 ปี 5 เดือน 4 วัน
23	"			29 พ.ย.2494- 5 ธ.ค.2494	7 วัน
24	"			6 ธ.ค.2494-23 มี.ค.2495	3 เดือน 19 วัน
25	"			24 มี.ค.2495-26 ก.พ.2500	4 ปี 11 เดือน 4 วัน
26	"			21 มี.ค.2500-16 ก.ย.2500	5 เดือน 27 วัน
27	นาย พจน์ สารสิน			21 ก.ย.2500-26 ธ.ค.2500	3 เดือน 6 วัน
28	พลโท ถนอม กิตติขจร			1 ม.ค.2501-20 ต.ค.2501	9 เดือน 20 วัน
29	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์			9 ก.พ.2502- 8 ธ.ค.2506	4 ปี 9 เดือน 28 วัน
30	พลเอก ถนอม กิตติขจร			9 ธ.ค.2506- 6 มี.ค.2512	5 ปี 8 เดือน 29 วัน
31	จอมพล ถนอม กิตติขจร			7 มี.ค.2512-17 พ.ย.2514	2 ปี 8 เดือน 12 วัน

รัฐบาล ชุดที่	นายกรัฐมนตรี	ประเภทอาชีพ		ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	จำนวนระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่ง
		ทหาร	พลเรือน		
32	จอมพล ถนอม กิตติขจร			18 ธ.ค. 2514-14 ต.ค. 2516	1 ปี 9 เดือน 28 วัน
33	นายสัญญา ชรรณศักดิ์			14 ต.ค. 2516-21 พ.ค. 2517	7 เดือน 8 วัน
34	"			27 พ.ค. 2517-15 ก.พ. 2518	8 เดือน 20 วัน
35	ม.ร.ว. เส็นีย์ ปราโมช			15 ก.พ. 2518- 6 มี.ค. 2518	19 วัน
36	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช			14 มี.ค. 2518-12 ม.ค. 2519	9 เดือน 29 วัน
37	ม.ร.ว. เส็นีย์ ปราโมช			20 เม.ย. 2519-17 ก.ย. 2519	4 เดือน 28 วัน
38	"			25 ก.ย. 2519- 6 ต.ค. 2519	12 วัน
39	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร			8 ต.ค. 2519-20 ต.ค. 2520	1 ปี - 13 วัน
40	พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมนันทน์			11 พ.ย. 2520-11 พ.ค. 2522	6 เดือน 1 วัน
41	"			12 พ.ค. 2522-10 ก.พ. 2523	9 เดือน
(41)	"			11 ก.พ. 2523-28 ก.พ. 2523	18 วัน
42	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์			3 มี.ค. 2523-10 มี.ค. 2524	1 ปี - 8 วัน
(42)	"			11 มี.ค. 2524-ปัจจุบัน	

หมายเหตุ เฉพาะรัฐบาลชุด พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชุดที่ (41) และรัฐบาล พล.อ. เปรม ชุดที่ (42) เป็นการปรับปรุงคณะรัฐมนตรี โดยไม่ได้มีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีใหม่แต่อย่างใด ดังนั้นในการทางการเมืองแล้วจึงไม่ถือว่าเป็นการ เปลี่ยนแปลง คณะรัฐมนตรีในระยะไม่นานมานี้ จึงได้แยกให้เห็นไว้เป็นพิเศษ

บทสรุป

จากเนื้อหาที่กล่าวมาทั้งหมด เกี่ยวกับบทบาทของทหารในการเมืองไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 เห็นได้ว่า แม้ประเทศไทยเราจะมีระบอบการปกครองประเทศ เป็นระบอบประชาธิปไตย แม้ประเทศไทยเพบรัฐสภา มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่ปรากฏว่าระบอบการปกครองประชาธิปไตยของเรา ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

สถาบันทางการเมืองของไทย เท่าที่ผ่านมามีได้มีสิทธิและอิสระในการใช้วิธีการ และการดำเนินการไปตามวิถีทาง แห่งประชาธิปไตยมากนัก ส่วนนี้อาจเป็นเพราะประชาชนภายในประเทศ ยังไม่เข้าใจ และไม่กระตือรือร้นในทางการเมือง

อีกส่วนหนึ่งได้แก่การเข้าแทรกแซงทางการเมือง ของกลุ่มที่กุมอำนาจกุมกำลังอยู่ในประเทศ โดยการแทรกแซงนั้นอาจเป็นไปด้วยความชอบธรรม คือ การบริหารงานของสถาบันทางการเมืองล้มเหลว หรือเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ทำให้กลุ่มที่กุมกำลังหรือ คณะทหารจำต้อง เข้ามายุ่งเกี่ยว หรืออาจเป็นเพราะความทะเลาะเถียงกัน ของผู้นำกลุ่มเอง ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม นับเป็นสิ่งที่ไม้อาจปฏิเสธได้ว่าเท่าที่ผ่านมา เกือบ 50 ปี * แห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบอบประชาธิปไตย คณะทหารเป็นกลุ่มที่มีบทบาท และมีอำนาจทางการเมืองอย่าง ชัดเจน มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว ทหารมิใช่ นักการเมืองอาชีพ แต่ ทหารก็สามารถเข้าไปมีบทบาททางการเมืองได้ ในหลาย ๆ ทาง ที่เด่นชัดได้แก่ การทำการปฏิวัติรัฐประหาร

จะเห็นได้ว่าในคณะรัฐมนตรีของคณะรัฐบาลแต่ละชุดสมาชิกวุฒิสภา ในรัฐสภา ไม่เคยว่างเว้นในการ คำนั่งในสมัชชุนั้น ๆ ได้แก่ทหาร

* ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2475-2524

การที่คณะทหารอยู่ในฐานะได้เปรียบทางการเมืองมากอยู่แล้ว ความกังวลในเรื่อง การถูกสถาปนาแทนราษฎร ลงสงบประมาณ นักการเมือง เข้ามายุ่งเกี่ยวข้อง ในการแต่งตั้งโยกย้ายทหารหมดไป เนื่องจากทหารได้เข้าไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนมาก และการตัดสินใจในรัฐสภา ในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของคณะทหาร ก็จะต้อง เป็นการตัดสินใจ ร่วมกันระหว่างวุฒิสภา กับสภาผู้แทนราษฎร

การแทรกแซงทางการเมืองของคณะทหารของไทยมีมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำรัฐประหาร ดังได้กล่าวแล้ว เท่าที่ผ่านมา คณะทหารนับเป็นองค์กรที่จับกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นและรักษามลประโยชน์ของกลุ่ม การแก้ปัญหาต่าง ๆ เน้นที่การปฏิบัติใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบทหารคือ รวดเร็ว ฉับไว และไม่อ้อมค้อม

ดังได้กล่าวแล้วว่า ทหารเป็นกลุ่มที่รักษามลประโยชน์ของกลุ่มมากที่สุด หากเกิดสถานการณ์ที่ต้องเลือกสรรทางการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด สามารถคุมเสียงในสภาผู้แทนราษฎรได้ และถ้าพรรคการเมืองนั้นต้องการดำเนินการวิครอนอำนาจของทหารที่มีอยู่ เช่น เสนอให้แก่รัฐธรรมนูญให้ไม่มีวุฒิสภา หรือให้จำนวนวุฒิสภาน้อยลง หรือลดอำนาจวุฒิสภาลง ลักษณะเช่นนี้ทหารจะถือว่าเป็นลักษณะที่ท้าทายบทบาทของคณะทหาร คณะทหารก็จะเข้าทำการแทรกแซงทางการเมืองทันที เหมือนดังที่เคยเป็นมาแล้ว ในระหว่าง 14 ตุลาคม 2516 - 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 คณะทหารของไทยมีลักษณะใกล้เคียงกับการเป็นผู้เข้าไปกุมกลไกทางการเมืองการบริหารอย่างเต็มที่ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ ¹

¹ ธีธอนันต์ สมุทวณิช การเลือกตั้งพรรคการเมือง รัฐสภา และคณะทหาร หน้า

1. ปฏิเสธระเบียบสังคมที่ดำรงอยู่ และทำลายความชอบธรรมของระบบ
2. ขาดศรัทธาในการปกครองของฝ่ายพลเรือน และไม่ยอมกลับเข้าสู่กรมกอง (ภายหลังที่เข้ามาแทรกแซง เนื่องจากวิกฤติการณ์ทางการเมือง)
3. มีองค์กรทางการเมือง เป็นของตนเอง และมีแนวโน้มที่จะขยายการปกครองไทยโดยคณะทหาร
4. เชื่อมั่นว่าการปกครองไทยโดยคณะทหาร เป็นทางเลือกทางเดียวสำหรับระบบการเมือง
5. ทำให้อาชีพทหาร มีลักษณะทางการเมือง
6. ปฏิบัติการ (ทางการเมือง) อย่าง โฉง แจง
7. มีความเกรงกลัวปฏิกริยาโต้กลับของฝ่ายพลเรือนอย่างมาก

คณะทหารยังมีความเชื่อว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยเต็มรูปนั้น เป็นอันตรายต่อความมั่นคงภายในและภายนอก เป็นเหตุให้กลุ่มพลัง สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างกว้างขวาง และทำให้คณะทหารต้องจำกัด พฤติกรรมในค่านต่าง ๆ

โดยความเป็นจริงแล้ว ต้องยอมรับว่า การซ้จกคณะทหารออกจากอำนาจทางการเมืองโดยเด็ดขาด เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในระบบการเมืองไทย ซึ่งเป็นระบอบการที่สถาปนทางการเมือง เกิดขึ้นช้ากว่าและมีทรัพยากรทางการเมืองที่ค้อยกว่าสถาบันทหาร

พัฒนาการที่มีโอกาสที่จะเป็นไปได้คือ การใช้อำนาจร่วมกันระหว่างสถาบันทางการเมือง กับคณะทหาร โดยมีหลักเกณฑ์และข้อตกลงร่วมกันที่แน่นอน โดย การเลือกสรร บุคลากรทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองมีสอง สายสายหนึ่ง มีศูนย์กลางอยู่ที่ คณะทหาร อีกสายหนึ่ง มีศูนย์กลางอยู่ที่พรรคการเมือง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสายการเมือง สองสายนี้จะกำหนดทิศทางทางการเมืองระหว่างพรรคการเมือง กับกองทัพ

สภาพการณ์ดัง กล่าวอาจทำให้ระบบการเมือง มีเสถียรภาพมากขึ้น และป้องกันกากรัฐประหารได้ แต่ทั้งฝ่ายทหารและนักการเมืองพลเรือน จะต้อง

มีเป้าหมายทางนโยบายร่วมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตกลงกัน เกี่ยวกับสัดส่วน
ของทรัพยากรที่จะทุ่มเทให้กับความมั่นคง กับการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ทั้งสอง
ฝ่ายยังจะต้องมีความเห็นตรงกันใน เรื่อง แนวทาง และกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับ
การพัฒนากวามิเช่นนั้น การร่วมกันจะไม่มีจุดหมาย และจะนำไปสู่ความ
ขัดแย้ง ในที่สุด

บรรณานุกรม

- เกียรติ (นามแฝง). "สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ความฝันอันเหลือเชื่อ"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 25 - 31 ธันวาคม 2520
- _____ . "ใคร ๆ ก็อยากจะได้รัฐบาลที่แข็งแกร่ง" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24, 18 - 24 ธันวาคม 2520
- กานทุโธ (นามแฝง). "6 ตุลา วันนีในประวัติศาสตร์" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24
9 - 15 ตุลาคม 2520
- _____ . "ปัญหาสำคัญอยู่ที่ทำอะไรคนไทยถึงจะมีประชาธิปไตยที่แท้จริง"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 25 - 31 ธันวาคม 2520
- ชาญชัย รามโกมุท. แรงงานกับปัญหาวิกฤตงานในประเทศไทย สำนักพิมพ์บรรณกิจ
กรุงเทพฯ, 2520
- ชัยอนันต์ สมุทวณิชและชัชศศิยา กรรณสูติ. เอกสารการเมืองการปกครอง ไทยวัฒนาพานิช
กรุงเทพฯ, 2518
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมือง เจริญวิทย์การ-
พิมพ์ กรุงเทพฯ, 2524
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ยังเดือดร้อนกับทหารประชาธิปไตย การวิเคราะห์บทบาท ทหารใน
การเมืองไทย ประชากรพิมพ์ กรุงเทพฯ, 2525
- ชัยอนันต์ สมุทวณิชและพีรศักดิ์ จันทารินทร์. ข้อมูลพื้นฐาน กังสดารเดช แห่งการเปลี่ยน
แปลงการปกครองไทย เจ้าพระยาการพิมพ์ กรุงเทพฯ, 2525
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. "กองทัพไทยส่งเสริมหรือเหนี่ยวรั้งประชาธิปไตย" 50 ปี
บนเส้นทางประชาธิปไตย เจริญวิทย์การพิมพ์กรุงเทพฯ, 2526
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การเลือกตั้ง พรรคการเมือง รัฐบาลและคณะทหาร เจริญวิทย์
การพิมพ์ กรุงเทพฯ, 2524

ทหารเล็ก (นามแฝง). "รัฐมนตรีความสามารถต้องมาก่อน" ไทยนิกร ฉบับที่ 30
29 ตุลาคม 2522

_____ . "รบเพื่อใคร รบทำไม " ตะวันใหม่ 13 กุมภาพันธ์ 2525
_____ . "สนทนากับมหาชนชาติ " ตะวันใหม่ ฉบับที่ 13
3 กุมภาพันธ์ 2521

ทหารใหม่ (นามแฝง). "กบฏยังเติร์ก" สู่นาคค ฉบับที่ 18
5 เมษายน 2524

ธีรภัทร์ เสรีรับสารคดี. "อนาคตราไม่รู...ถึงไม่รู้ก็ต้องเดินไป" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24, 4 - 10 กันยายน 2520

ธีรยุทธ บุญมี. "ฉากสุดท้ายประชาธิปไตยครั้งใน" มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 8, 26 มิถุนายน
2 กรกฎาคม 2531

ธนาคารกรุงไทย. รายงานเศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1
ธันวาคม 2519

ธนาคารกรุงไทย. รายงานเศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย ปีที่ 9 ฉบับที่ 11
พฤศจิกายน 2521

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 12
ธันวาคม 2519

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ปีที่ 17 เล่มที่ 5
มีนาคม 2520

ปราศรัย เสวิกุล. "ขอลปรารถนาของชาติไทย" - เสนาธิปไตย เมษายน - มิถุนายน
2518

พลศักดิ์ จิโรกรศิริ. ไทยมองไทยที่ค้นจากต่างแดน บริษัทเกล็ดไทย กรุงเทพฯ, 2519
2524

ภาคภูมิ ป่องภักดิ์. "ทหารกับการเมือง" มติชนสุดสัปดาห์ 10 : 24 - 30
มีนาคม 2524

_____ . " ต่ออายุเปรมโกธเสียประโยชน์ " มติชนสุดสัปดาห์
12 : 4 - 10 เมษายน 2524

ยุทธศักดิ์ กลองตรวจโรค. "ทหารในแถว" เสนาศึกษา กุมภาพันธ์ - มีนาคม
2523

_____ . "กองทัพของประชาชน" เสนาศึกษา พฤศจิกายน - ธันวาคม
2523

ลิขิต ธีรเวคิน. "ประชาธิปไตยที่ไม่มีกรอบ" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 24 23 - 29
ตุลาคม 2520

_____ . "ประชาธิปไตยครึ่งใบ" มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 8, 26 มิถุนายน -
2 กรกฎาคม 2531

ฤกษ์ดี ขำดีอุทิศ. "สมาคมนักเรียนเก่านายร้อยพระจุลจอมเกล้า" เสนาศึกษา
มิถุนายน - กรกฎาคม 2518

_____ . " การเมืองคอน คอปปี้ทหารเมือง" เสนาศึกษา ธันวาคม 2518 -
มกราคม 2519

วีระ สมหวังประเสริฐ. สภาพการเมืองไทย หลังขบสภา จนถึงการเลือกตั้ง 24 กรกฎาคม
2531 วิเคราะห์ในสาขาศาสตราจารย์

วิทยานิพนธ์ ศศบ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

สุกิจ เจริญรัตนกุล. วิเคราะห์การเมือง โอเคียนส์ไตร์ กรุงเทพฯ 2530

สุจิต บุญบงการ. "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย" วารสารสังคมศาสตร์
ปีที่ 15 เมษายน 2521

สุพจน์ คำนวณตระกูล และประเสริฐ ทรัพย์สุนทร. รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติและความคิด
สำนักพิมพ์บรรณกิจ กรุงเทพฯ, 2524

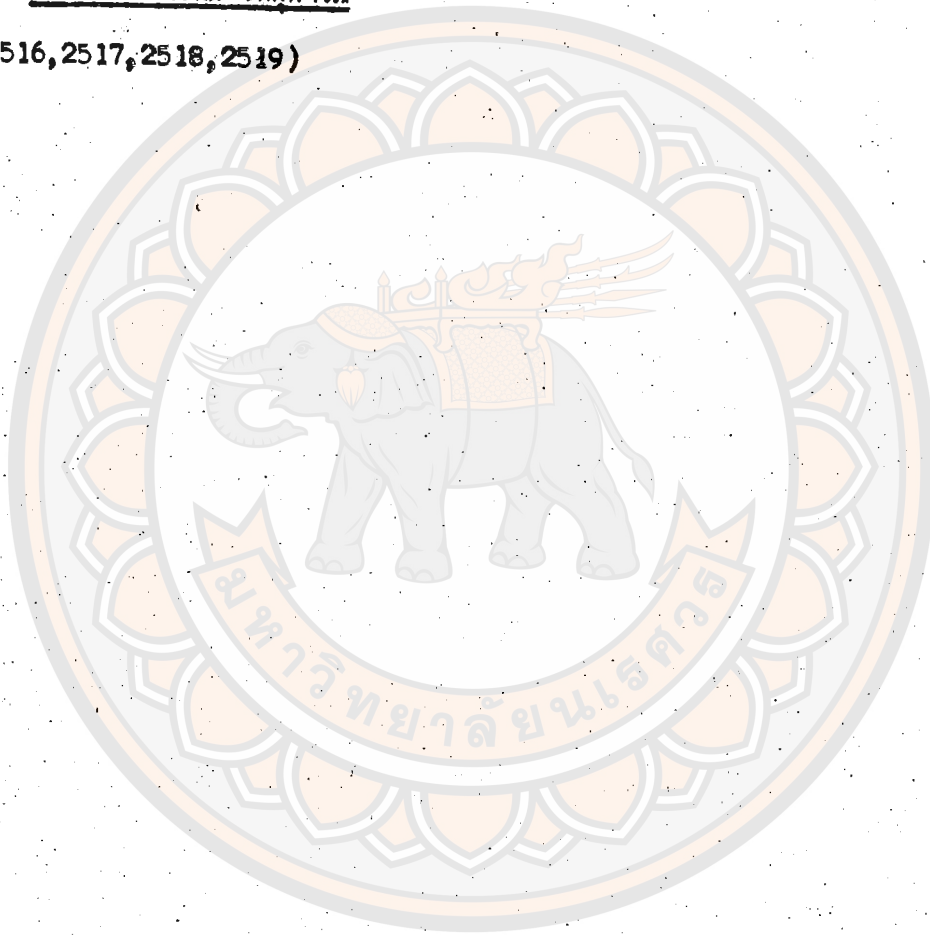
- สุริยา (นามแฝง). แนวทางแก้ปัญหาของชาติของทหารประชาธิปไตย ประชากรพิมพ์
กรุงเทพฯ, 2521
- สมเด็จ (นามแฝง). " 6 ตุลาคมวันนี้ในประวัติศาสตร์ " สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24 , 9 - 15 ตุลาคม 2520
- _____ . " ภูมิหลังการยึดอำนาจ ปฏิกริยาจากนักการเมือง"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24 , 30 - 5 ตุลาคม 2520
- _____ . "ทำไมต้องปฏิวัติ ทหารณาเหตุไทยรอบคอบ" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24, 30 - 5 ตุลาคม 2520
- _____ . "ทหารกับนักการเมืองบุพเพสันนิวาส เศษชาติปางก่อน"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24 , 30 - 5 ตุลาคม 2520
- _____ . "ทหารกับประชาธิปไตย" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 6 - 12
ตุลาคม 2520
- _____ . "โอกาสของประชาชน" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 13 - 19
พฤศจิกายน 2520
- _____ . "รัฐบาลคณะปฏิวัติ" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 20 - 26
พฤศจิกายน 2520
- _____ . "ล่อนจะได้รัฐบาลชุดใหม่เบื้องหลังความเป็นมา" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24, 20 - 26 พฤศจิกายน 2520
- _____ . "นิรโทษกรรม คดี 6 ตุลาคม ปฏิกริยาที่วังสวนนาง"
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 4 - 10 ธันวาคม 2520
- สมเด็จ (นามแฝง) " 6 ตุลาคม 2519 พันธุ์หรือพันธุ์ราช" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
24 : 23 - 29 ตุลาคม 2520
- _____ . "เป้าหมายสูงสุด" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 11 - 17
ธันวาคม 2520

..... "โยกย้ายทหารลงเฮมเปมไม่พลิกเลือด" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
ปีที่ 24, 2 - 8 ตุลาคม 2520

..... "จากการกระหึ่มถึงเสนาบดี เอกไปทิ้งไว้ที่ไหนด้วย ความเป็นลูก
ผู้ชาย" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 24, 9 - 15 ตุลาคม 2520

สยามจกหมาอเหตุ. บันทึกข่าวสารและเหตุการณ์

(พ.ศ. 2516, 2517, 2518, 2519)

ภาคผนวก ก

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 66/2523

เรื่อง นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์

1.ทั่วไป

1.1 สถานการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในห้วงเวลาที่ผ่านมามีได้เกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาค วิกฤตการณ์ดังกล่าวเกิดจากปัญหาหลักในเรื่อง การขาดพลังงานความแตกต่างในดุลอำนาจทางทหารของอภิมหาอำนาจและความขัดแย้งของโลกในค่ายสังคมนิยม สถานการณ์โดยทั่วไปได้เปลี่ยนเข้าสู่สภาพการเผชิญหน้าในรูปแบบของสงครามเย็น อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยอย่างที่สุด

1.2 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยังคงดำรงเจตนาอันแน่วแน่ในการทำสงครามปฏิวัติเพื่อยึดอำนาจรัฐ โดยไขว่เงื่อนไขว่ประชาธิปไตย ประชาธิปไตยเป็นหลักและเงื่อนไขว่อื่น ๆ ที่เปิดให้สนับสนุน ได้พลิกแพลงสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปให้เป็นประโยชน์ต่อตน โดยให้ความสำคัญอย่างที่สุดต่อการสร้างแนวร่วมทุกระดับ เพื่อสร้างสถานการณ์ปฏิวัติและสร้างสถานการณ์สงครามทางลัทธิ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งในภายในให้เป็นสงครามประชาธิปไตย การปฏิบัติในท้องถื่นได้เปลี่ยนสภาพป่าหึ่งป่าเป็นป่าหึ่งเมือง เพื่อสอดคล้องกับนโยบายการสร้างแนวร่วม ดังกล่าว ความแตกแยกทางความคิดในขบวนการ โดยเฉพาะข้อสงสัยในเรื่องความสำเร็จในการปฏิวัติประชาธิปไตย โดยชนชั้นกรรมาชีพเป็นจุดอ่อนสำคัญที่เกิดขึ้นในห้วงเวลานี้

1.3 รัฐบาลมีเจตนารมณ์ในการ เติบโตและรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขอย่าง เกร่งครัด บริหารราชการแผ่นดินโดยคำนึง ถึงความผาสุกของ ประชาชน ยึดมั่นในการประสานผลประโยชน์ของคนในชาติและในเอกลักษณ์ที่ตี งามของไทย วัตถุประสงค์หลักการแก้ไข้ปะหาทาง เศรษฐกิจ บ้านเมือง การ เมือง และ สังคม โดยเที่ยงธรรมและสันติวิธีร วมทั้ง จะปลุกฝัง ให้คนไทยทุกคนยึดมั่นในอุดมการณ ์ ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับ เรื่อง การ เสียสละประ โยชน์ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ปฏิรูประบบราชการให้มี ประสิทธิภาพในการ รัับใช้ประชาชน และให้สอดคล้อง กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้กองทัพมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ในการ ป้อง กันประเทศและรักษาไว้ซึ่ง เอกราช ของ ชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย แันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐบาลถือ เป็นภาระหน้าที่สำคัญและเร่ง ก้อน ในการ ต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ อันเป็นยหตุสำคัญยิ่ง ในการบั่นทอนความมั่นคงของ ชาติ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อยุติสถานการณ์สง ครามปฏิวัติของ คอมมิวนิสต์อันมีความสำคัญและ เป็นภัยต่อความมั่นคงอย่าง ที่สุดของประเทศให้ เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

3. นโยบาย

ต่อสู้เพื่อ เอาชนะคอมมิวนิสต์ให้ เสร็จสิ้นอย่างรวดเร็วด้วยการลงรุกราน ทาง การ เมืองอย่าง ต่อเนื่อง เน้นหนักในการปฏิบัติทั้งปวง เพื่อลดรอนท่าลายขบวนการ แนวนร่วมและกองกำลัง ศึกอาวุธ เพื่อยุติสถานการณ์ปฏิวัติ ยั้งยั้ง การปฏิบัติ เพื่อ สร้างสถานการณ์สง ครามประชาชาติด้วยนโยบายเป็นกลาง และขยายผลจากโอกาส ที่เปิดให้ เพื่อ เปลี่ยนแปลง แนวทาง การต่อสู้ด้วยอาวุธมา เป็นการต่อสู้ใน แนวทาง สันติ

4. การปฏิบัติ

4.1 ในการ ต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ จะต้องทำ เน้นการให้ เสร็จสิ้นโดยรวดเร็วหลักเล็ง การปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่ง อยู่ในสภาพยึดถืออันเป็นความ

ประสงค์ของฝ่ายตรงข้ามการจะเอาชนะก็ กล่าวได้โดยรวบเร็วจะต้องกลับเป็นฝ่ายรุกทางการเมือง ซึ่งได้แก่การปฏิบัติทั้ง สิ่งที่ส่งผลให้ประชาชนสำนึกว่าแผ่นดินนี้เป็นของคนที่จะต้องปกป้องรักษา ประชาชนมีส่วนในการ เป็นเจ้าของปกครอง และได้ผลประโยชน์ ตลอดระยะเวลาของกบฏต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ งานการเมือง เป็นสิ่งชี้ขาด งานการทหารจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้บรรดาภารกิจ การงานเมือง เป็นสำคัญ

4.2 ขจัดเหตุแห่งความไม่เป็นธรรมในสังคมทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่น ถึงระดับชาติ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ อย่างเฉียบขาด ทำลาย การกดขี่ขูดรีดทั้ง สิ่ง สร้างความปลอดภัยให้ เกิดแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน

4.3 กำหนดการปฏิบัติให้มีการ ประสานประโยชน์ระหว่างชนชั้น เสียผลประโยชน์ของชนชั้นเพื่อประโยชน์ของ ส่วนรวม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตใจที่เป็นธรรมและ เข้าใจปัญหาของประชาชนทุกชนชั้นและสำนึกว่าประชาชนไทยทุกชนชั้นต่าง ก็มีจิตใจรักประเทศชาติ และพร้อมที่จะ เสียสละ เพื่อ เทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข

4.4 ส่งเสริมประชาชนทุกกลุ่มทุกสาขาอาชีพให้สามารถในการปกครองตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกชนชั้นและสาขาอาชีพได้มีส่วนร่วมทางการเมือง กำหนดวิธีการให้ได้รับความรู้ปัญหาของประชาชน ให้ถือความต้องการของประชาชน เป็นสิ่ง สำคัญที่สุดในการ กำหนดแนวทางปฏิบัติ งานเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น

4.5 สนับสนุนการจัดตั้งขบวนการประชาธิปไตยทั้ง สิ่งที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงสิทธิผลประโยชน์ของกลุ่มชนนั้น ๆ อันสิ่งจะมี ให้ระมัดระวังและอย่าง สัมพันธ์ระหว่างขบวนการประชาธิปไตย กับขบวนการคอมมิวนิสต์ที่แอบแฝงโดย ขบวนการประชาธิปไตยนำหน้า

4.6 ภารกิจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งพลเรือน ดำรง ทหาร ในการ
ต่อสู้เพื่อเอกราชของคอมมิวนิสต์ มีทั้ง การต่อสู้โดย ใช้กำลังอาวุธ และการปฏิบัติใน
ด้านการเมืองด้วยกันทั้งสิ้น ขอบเขตและระดับของการปฏิบัติงานในการต่อสู้โดย
ใช้กำลังอาวุธอาจแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่ภารกิจหน้าที่ในด้านการเมืองที่ซึ่ง
เป็นเรื่องหลักมีความที่ก่อกำเนิดกันทุกประการ หากการปฏิบัติด้วยกำลังอาวุธให้
พิจารณาประเภท ขนาดกำลัง และบุทวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละ
พื้นที่ เพื่ออกกัน ลิดรอน ทำลายกองกำลังกบฏอาวุธโดยต่อเนื่อง

4.7 ปฏิบัติการรื้อถอนการร้ายคอมมิวนิสต์หรือผู้ที่หลงผิดที่เข้ามาบดขยี้
หรือที่จับได้โดยง่าย เพื่อนประชาชนร่วมชาติ ชี้แจง เพื่อให้ได้เข้าใจถึงนโยบายของ
รัฐบาลในปัญหาที่อย่าง ถองแท้ ช่วยเหลือใช้ให้ชีวิตใหม่ร่วมกันต่อไปในสังคมอย่าง
เหมาะสม

4.8 ให้ความสำคัญการต่อสู้ในเมือง ให้มากที่สุดเพื่อขจัดการจก
ตั้ง และขยายแนวร่วมตามแนวทาง เมือง สนิบ สุนป้า และการชักชวน การสร้าง
สถานการณ์ปฏิวัติและสถานการณ์สงครามประชาชน สถานการณ์ปฏิวัติมีรูปแบบใน
การโคกเคี้ยวรัฐบาลจากประชาชน ทำลายรัฐบาลให้อ่อนแอ การทำลายหรือช่วงชิง
การนำขบวนการประชาธิปไตยอันเป็นศัตรูของคอมมิวนิสต์ การสร้างสถานการณ์
สงครามประชาชนจะอาศัยแนวร่วมซึ่ง มีแทรกอยู่ทุกระดับ เพื่อสร้างประชาธิปไตย
และนำชาติไปสู่การสงครามกับประเทศ เพื่อนบ้านอันจะสนับสนุนให้พรรคคอมมิวนิสต์
แห่งประเทศไทยสามารถปฏิวัติได้สำเร็จ หากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
บรรลุผลสำเร็จในการจัดตั้ง และขยายแนวร่วมในเมืองได้ จะสามารถดำรงชีวิตความ
สามารถในการรุกทวง การเมือง สามารถสร้าง ความสัมพันธ์ทางการเมือง ความ
วุ่นวายในทาง เศรษฐกิจและสามารถสร้าง กระแสคลื่นของ ประชาชนส่วนใหญ่ไป
ในแนวทางที่ต้องการได้ จะต้องทำความเข้าใจว่าการสร้างแนวร่วมในเมืองนี้ยาก
ที่จะมองเห็นได้ แจ่มชัด เพราะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจะดำเนินนโยบาย

อาศัยตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ และการใช้เหตุการณ์เฉพาะกรณีให้เป็นเสมือนการ
ชดเชย โดยทั่วไปนับว่าอันตราอย่างยิ่ง

4.9 การข่าว การจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ เป็นมาตรการอันสำคัญ
ยิ่ง ต่อความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อเอชณะคอมมิวนิสต์ จึง ใ้ให้ความสำคัญและให้
ดำเนินการ ในลักษณะ เชิงรุกอย่างมีแผนและสอดคล้องกับการปฏิบัติทุกขั้นตอน

5. การบริหาร

5.1 การต่อสู้เพื่อเอชณะคอมมิวนิสต์นั้น เป็นภารกิจที่มีความสำคัญ
ต่อความมั่นคงของชาติ จึง เป็นหน้าที่รับผิดชอบสูงสุดของรัฐบาล ให้กระทรวง ทบวง
กรม และองค์การต่าง ๆ กำหนดแผน โครงการ และการปฏิบัติทั้งสิ้นให้บรรลุ
วัตถุประสงค์แห่งนโยบายนี้

5.2 สภาความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบในการ เสนอแนะคณะรัฐมนตรี
ในเรื่อง อันเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง

5.3 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นกองอำนวยการ
เฉพาะกิจ มีผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไปเป็นผู้บังคับ
บัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามนโยบาย และการ สั่งการ ตลอดจนการประสาน
งานของกระทรวง ทบวง กรม และองค์การที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจหน้าที่ในการให้
คุณให้โทษที่เป็นผลต่อข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งผู้
อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไปได้แต่งตั้งจากส่วนราชการ
ต่าง ๆ มาปฏิบัติงาน

5.4 การ สนับสนุนงบประมาณในการต่อสู้เพื่อเอชณะคอมมิวนิสต์
ให้ถือว่ามีความเร่งด่วน เป็นกรณีพิเศษ

5.5 บรรณาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับใดซึ่งขัดแย้งกับคำสั่งนี้
ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

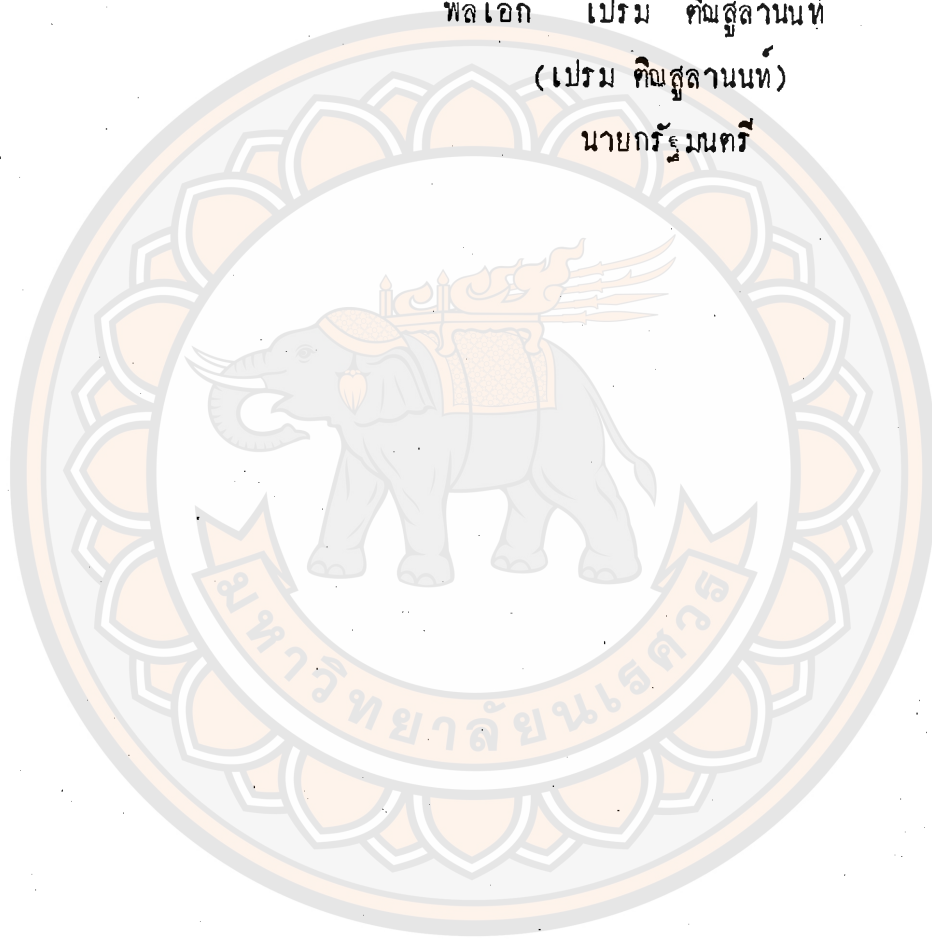
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 23 เมษายน พุทธศักราช 2523

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข
 รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2524
 และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

ร.ช.บ.จ.อ. ร.ช.บ.จ.อ.	นายกรัฐมนตรี	ประเภทอาชีพ		จำนวนครั้งที่ ดำรงตำแหน่ง	ระยะเวลาเวลาที่ ดำรงตำแหน่ง
		ทหาร	พลเรือน		
1	พระยามโนปกรณ์นิติธาดา			3	11 เดือน 23 วัน
2	พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา			5	5 เดือน 21 วัน
3	จอมพล ป. พิบูลสงคราม			8	14 ปี 11 เดือน 18 วัน
4	นาย ควง อภัยวงศ์			4	1 ปี 6 เดือน 17 วัน
5	นาย ทัศนีย์กุล			1	17 วัน
6	ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช			4	10 เดือน 13 วัน
7	นายปรีดี พนมยงค์			3	4 เดือน 27 วัน
8	พล.ร.อ. ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์			2	1 ปี 2 เดือน 18 วัน
9	นาย พจน สารสิน			1	3 เดือน 6 วัน

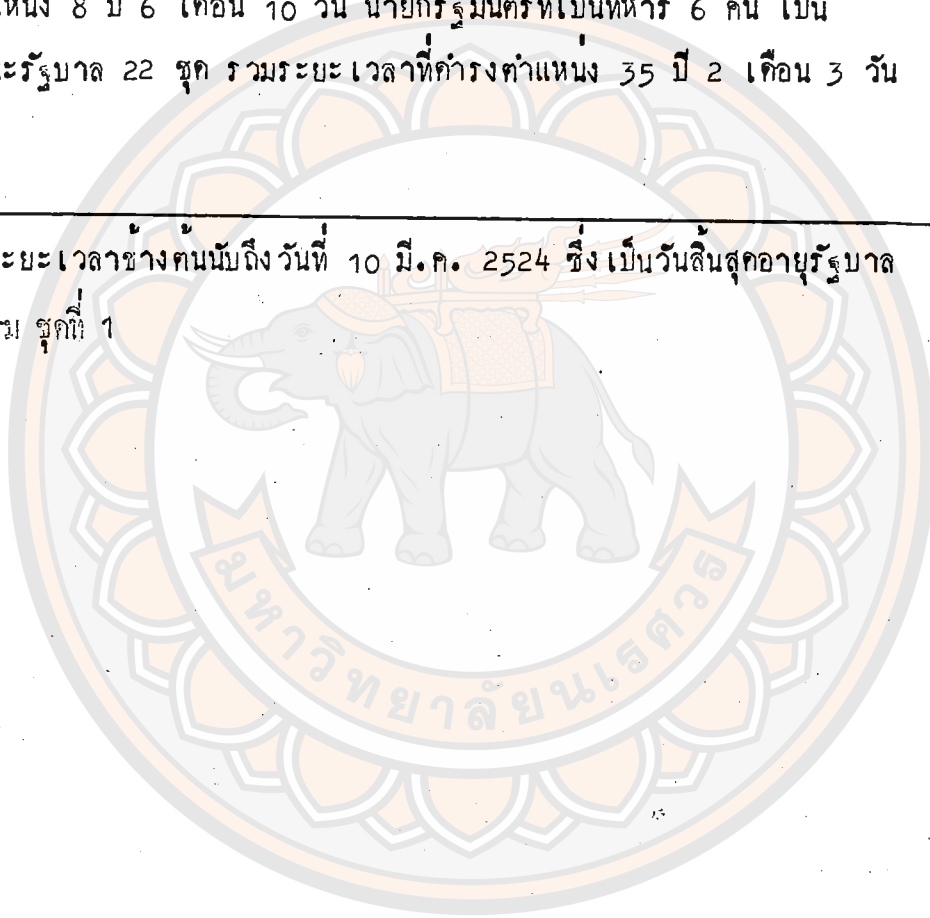
รัฐบาล ชุดที่	นายกรัฐมนตรี	ประเภทอาชีพ		จำนวนครั้งที่ดำรง ตำแหน่ง	รวมระยะเวลาที่ดำรง ตำแหน่ง
		ทหาร	พลเรือน		
10	จอมพล ถนอม กิตติขจร		4	10 ปี 6 เดือน 29 วัน	
11	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์		1	4 ปี 9 เดือน 28 วัน	
12	นายสัญญา ชีรินทร		2	1 ปี 3 เดือน 28 วัน	
13	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช		1	9 เดือน 29 วัน	
14	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร		1	9 ปี - 13 วัน	
15	พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์		2	1 ปี 3 เดือน 19 วัน	
16	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์		1	1 ปี - 8 วัน	

หมายเหตุ

1. นายปรีดี พนมยงค์ เคยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 เมื่อ มิ.ย. 2489 แต่เมื่อวันที่ 9 มิ.ย. 2489 รัชกาลที่ 8 ได้เสด็จสวรรคตทามกลางคืนเหตุที่เคลื่อนแปงเคลื่อนแคลง นายปรีดี จึงลาออกจากราชการนายกรัฐมนตรี โดยที่ยังไม่ได้แต่งตั้งรัฐมนตรีร่วมคณะรัฐบาลแต่อย่างใด ต่อเมื่อวันที่

- 17 มี.ย. 2489 จึงได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง กังนั้นนายปรีดี พนมยงค์ จึงดำรง ตำแหน่ง เป็นนายกรัฐมนตรีถึง 3 ครั้ง แต่เป็นหัวหน้าคณะ รัฐบาลเพียง 2 ชุด
2. ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีทั้งสิ้น 16 คน นายกรัฐมนตรีที่เป็นพลเรือน 10 คน เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล 21 ชุด รวมระยะเวลาที่ ดำรงตำแหน่ง 8 ปี 6 เดือน 10 วัน นายกรัฐมนตรีที่เป็นทหาร 6 คน เป็น หัวหน้าคณะรัฐบาล 22 ชุด รวมระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 35 ปี 2 เดือน 3 วัน

* การรวมระยะเวลาข้างต้นนับถึงวันที่ 10 มี.ค. 2524 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดอายุรัฐบาล พล.อ.เปรม ฤทธิ 1

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์บทบาทของทหารในการเมืองไทย พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 นี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและการเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองของทหาร ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2524 ประการต่อมาคือเพื่อศึกษาถึงบรรยากาศ และความเป็นไปในทางการเมืองของประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2524 และประการที่สามเพื่อศึกษาถึงบทบาททางการเมืองของกลุ่มทหารที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยศึกษาจากช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2524

โดยการศึกษาค้นคว้าได้กระทำอย่างละเอียดรอบคอบมีการวิเคราะห์ทั้งจากโดยตัวผู้เขียนและจากผู้อื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ในค่านวิธีการศึกษาได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) และเสนอรายงานแบบพรรณาวิเคราะห์ โดยใช้เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าอันได้แก่หนังสือวารสาร บทความ บทวิเคราะห์ ของนักวิชาการหลายท่านประกอบกัน ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา นอกจากนี้ยังได้รับการชี้แนะโดยตรงและวิเคราะห์วิจารณ์ให้ฟังจากอาจารย์ผู้รับงาน ทำให้การศึกษาค้นคว้ามีผลสมบูรณ์มากขึ้น

วิทยานิพนธ์ เรื่อง วิเคราะห์บทบาทของทหารในการเมืองไทย พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 นี้ กล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมือง และการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยทหารมีบทบาททางการเมืองอย่างเด่นชัดมาก

ปี พ.ศ. 2516 การลุกฮือของประชาชนในเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม เกิดจากความไม่พอใจในระบอบการปกครองและตัวผู้นำประเทศเป็นช่วงเวลาที่ยทหารมีบทบาทจากที่ปลัดถือกันว่าเป็นช่วงที่ประชาธิปไตยเฟื่องฟูที่สุด มีการเคลื่อนไหวของนักศึกษาประชาชนอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคึกคักของอำนาจเสถียรภาพทหาร จนถึง ปี พ.ศ. 2519 หลังจาก

จากเหตุการณ์นองเลือดในวันที่ 6 ตุลาคม ทหารได้กลับเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่าง
สูงอีกครั้งหนึ่ง

จนถึงปี พ.ศ. 2524 บทบาทของทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือจาก
การมีบทบาทอย่างเด่นชัด จากการใช้กำลังเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คือการทำ
การปฏิวัติ การรัฐประหาร มาเป็นการเล่นตามกติกามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางการเมือง
ของไทย ทหารก็ยังคงมีบทบาทอยู่มาก จะเห็นได้จากผู้นำทางการเมืองที่มาจากทหารจะ
ดำรงตำแหน่งอยู่ได้นานกว่าผู้นำที่เป็นพลเรือน เพราะผู้นำที่มาจากทหารมีฐานอำนาจอันได้แก่
กองทัพให้การสนับสนุน

บทบาทของกลุ่มทหารหนุ่ม กับกลุ่มทหารประชาธิปไตยถือเป็นการเคลื่อนไหวที่
เด่นชัดของทหารไทยในทางการเมือง แต่ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นบทบาทของกองทัพทั้งหมด
แต่เป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มขนาดเล็กในกลุ่มขนาดใหญ่

